

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK
1985. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE
ÉS 1986. ÉVI PROGRAMJA

BUDAPEST

1986

**A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIA
KÖNYVTÁRÁNAK**

**1985. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE
ÉS 1986. ÉVI PROGRAMJA**

BUDAPEST

1986

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Összeállította: Gregorovicz Anikó

ISSN 0230–7545

TARTALOMJEGYZÉK

I. A Könyvtár szervezete és irányítása	6
II. Munkafolyamatok elemzése	9
Állománygyarapítás, kiadványcsere, állomány	9
Feldolgozás	12
Olvasószolgálat	13
Raktározás	14
Dokumentáció, információ, informatika	15
Hálózati és módszertani munka	18
Reprográfiai szolgáltatások	19
Tudományos munka	20
Kiadványtevékenység	22
Nemzetközi kapcsolatok	24
Akadémiai Levéltár	30
Könyvtár és propaganda	31
III. Adatok és táblázatok	32
1. Gazdálkodás	32
1.1 Költségvetés	32
1.2 Beruházás	33
1.3 Állóeszközök	33
1.4 Felújítás	34
2. Személyzeti adatok	34
2.1 Létszám	34
2.2 Végzettség, szakképzettség	35
2.3 Besorolás, bérezés	35
2.4 Kitüntetés, jutalmazás	35
3. Állomány, gyarapodás	37
3.1 Gyarapodás szakok szerint	37
3.2 Gyarapodás eredete	38
3.3 Gyarapodás módja	38
3.4 Nemzetközi kiadványcsere forgalom	39
3.5 Nemzetközi kiadványcsere földrajzi megoszlása	39
3.6 Duplum és fölőspéldány kijánlás	41

4. Feldolgozás	41
4.1 Könyvtári feltárás: címléírás, osztályozás	41
4.2 Katalógusépítés	41
5. Olvasószolgálat	42
5.1 Könyvtár használói	42
5.2 Használók foglalkozás szerinti megoszlása	42
5.3 Szolgáltatási alkalmak	43
5.4 Állományhasználat	43
5.5 Könyvtárközi kölcsönzés	44
5.6 Köttetés	44
6. Dokumentáció, tájékoztatás, bibliográfia	44
6.1 Tudományszervezési dokumentáció	44
6.2 Tudományszervezési gyorstájékoztató	45
6.3 Akadémikus bibliográfia	45
6.4 MISZON	45
7. SCI Heti gépi szakirodalomfigyelés	47
7.1 Szolgáltatások előfizetési árai	47
7.2 Előfizetők száma és szolgáltatások típusainak megoszlása	47
7.3 Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása	48
8. Hálózati és módszertani munka	49
8.1 Az MTA intézeti könyvtárainak megoszlása az állomány nagysága szerint	49
8.2 Személyi ellátottság	49
8.3 Állománygyarapodás	49
8.4 Az MTAK hálózati tagkönyvtárainak megoszlása az állomány nagysága és személyi ellátottsága szerint	50
8.5 Nemzetközi kiadványcsere	53
9. Repográfiai szolgáltatások	55
10. Kiadványok bibliográfiája	55
11. Nemzetközi kapcsolatok	57
11.1 Külföldi kiküldetések, tanulmányutak	57
11.2 Külföldi kutatók és látogatók	58
12. Munkatársak tagsága és közreműködése testületek tevékenységében	61
13. Munkatársak publikációi	66
14. A Könyvtárról 1985-ben megjelent cikkek, kiadványismertetések	75

IV. A politikai és társadalmi szervek munkája	79
V. Áttekintés és értékelés az 1985. évi tevékenységről és az 1986. évi program	
Rózsa György: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a 2000. év felé. Gondolatok egy rekonstrukció kapcsán. (Eredetileg megjelent: TMT, 1985. 11. sz. 503–522. p.)	81
Rövidítések jegyzéke	90

I. A KÖNYVTÁR SZERVEZETE ÉS IRÁNYÍTÁSA

Az MTA Könyvtár szakmai tanácsadó szerve a *Könyvtári Bizottság*. A Könyvtári Bizottság tagjai a következők:

elnök:	Ligeti Lajos akadémikus
társelnök:	Márta Ferenc akadémikus
	Rózsa György, a közgazdaságtud. kand.
titkár:	Rejtő István, az irodalomtud. kand.
tagok:	Braun Tibor, a kémiai tud. doktora
	Csapodi Csaba, az irodalomtud. doktora
	Garas Klára akadémikus
	Gáspár Rezső akadémikus
	Király István akadémikus
	Major Máté akadémikus
	Máthé Imre akadémikus
	Szabó János akadémikus
	Szabolcsi Gertrúd akadémikus
	Vámos Tibor akadémikus
	Varga János, a történettud. doktora
	Villangó István, az MM főosztályvezetője
	Vekerdí László tudományos tanácsadó
állandó meghívott:	Apor Éva, az MTA Könyvtár párttitkára.

A Könyvtár *szervezetileg* igazgatóságokra, főosztályokra, osztályokra, osztályszervezeteknek megfelelő szervezeti egységekre, ezeken belül pedig csoportokra, részlegekre, továbbá közvetlenül a főigazgató irányítása alá rendelt egységekre tagolódik.

Az MTA Könyvtár főigazgatója: Rózsa György, a közgazdaságtud. kandidátusa

Az MTA Könyvtár igazgatóhelyettesei: Braun Tibor, a kémiai tud. doktora, c. egyetemi tanár
Rejtő István, az irodalomtud. kandidátusa

Közvetlenül a főigazgató irányítása alá rendelt vezetők az igazgatóhelyettesek, valamint a gazdasági igazgatóhelyettes, a Könyvtár titkársága, beleértve a személyzeti megbízottat, továbbá az alábbi szervezeti egységek:

Hálózati és Módszertani Szolgálat
vezetője: Mokány Katalin

Nemzetközi Csereszolgálat
vezetője: Domsa Károlyné

Szerzeményezési Osztály
vezetője: Fekete Géza

Folyóíráttár

vezetője: Büky Béláné

Tudományos Titkárság, MISZON csoport

vezetője: Gregorovicz Anikó

Gyorsmásoló Szolgálat

vezetője: Tarcsai Mihályné

A Könyvtári Igazgatóság Rejtő István igazgatóhelyettes felügyelete alatt áll, szervezeti egységei:**Feldolgozó Osztály**

vezetője: Durzsa Sándor

Címfelvételi Csoport

vezetője: Bodnár Györgyné

Osztályozási Csoport

vezetője: Darabos Pál

Olvasószolgálati Főosztály

vezetője: Vitályos László

Központi Olvasószolgálati Osztály

vezetője: Pétervári Lászlóné

Törökbálinti raktár

vezetője: Bacskó Antal

Könyvkötészeti Csoport

vezetője: Tódor Katalin

Tájékoztatási és Bibliográfiai Osztály

vezetője: Fekete Gézáne

Általános Tájékoztatási Csoport

vezetője: Fekete Gézáne

Kutatás-Fejlesztés Folyóirat Csoport

vezetője: Balázs Péterné

Kiadványszerkesztés

vezetője: Suhai Pálné

Sokszorosító Csoport

vezetője: Szondi Károly

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: Fülöpné Csanak Dóra, az irodalomtud. kandidátusa

Kézirattár

vezetője: Fülöpné Csanak Dóra, az irodalomtud. kandidátusa

Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: Ritoók Zsigmondné

Keleti Gyűjtemény

vezetője: Apor Éva

Akadémiai Levéltár

vezetője: Wojtilla Gyula, a nyelvtud. kandidátusa

Reprográfiai Osztály

vezetője: Tőkés László

Mikrofilmtár és Fotolaboratórium

vezetője: Tőkés László

A Természettudományi Információs Igazgatóság Braun Tibor igazgatóhelyettes irányításával működik, szervezeti egységei:

Informatikai Főosztály

vezetője: Bujdosó Ernő, a fizikai tud. kandidátusa

Profilszerkesztői Csoport

vezetője: Klein Ágnes

Számítástechnikai és Rendszerszervezési Osztály

vezetője: Békefi József

Tudományelemzési Osztály

vezetője: Schubert András

Publikációs Adatbank Csoport

vezetője: Schubert András

Gazdasági Osztály

vezetője: Orbán Lászlóné gazdasági igazgatóhelyettes

Pénzügyi és Számviteli Csoport

vezetője: Orbán Lászlóné

Üzemeltetési Csoport

vezetője: Pankotai László

II. MUNKAFOLYAMATOK ELEMZÉSE

ÁLLOMÁNYGYARAPÍTÁS, KIADVÁNYCSERE, ÁLLOMÁNY

Állománygyarapítás

Az MTA Könyvtár funkciórendszerében elsődleges a gyűjteményi funkció. Az állománygyarapításban az 1983. évi – minden dokumentumtípusban bekövetkezett mennyiségi növekedés sem 1984-ben – a könyvbeszerzés kivételével –, sem pedig 1985-ben nem ismétlődött meg. 1980–1984 között a könyvgyarapodás lassú emelkedést mutatott, 1985-ben mind az előző évhez, mind az ötéves átlaghoz hasonlítva csökkent. Az állomány összesen 32.484 tétellel (szemben az 1984. évi 38.327-tel) azaz 13.362 kötet könyvvel, 5.727 kötet (azaz 24.070 db) periodikával, 13.035 egységnyi kézirattal és régi könyvvel, valamint 360 mű mikrofilmjével gyarapodott (L. 3. sz. táblázat).

A gyarapodás *beszerzés módja* szerinti megoszlásban a vétel – 43,7 % – a könyveknél 27,3 %, folyóiratoknál 17,9 %, kéziratoknál 72,8 %; a csere – 29,1 % – könyveknél 40,9 %, folyóiratoknál 70,0 %; kötelespéldány – 10,6 % – könyveknél 21,5 %, folyóiratoknál 10,1 %; ajándék – 14,4 % – a könyveknél 7,7 %, kéziratoknál 27,1 % (L. 3.3. sz. táblázat).

A *gyarapodás eredete* szerint 47,5 % hazai, 18 % szocialista országokból való, 33 % egyéb külföldről származó. Könyveknél a dokumentumok 25,3 %-a hazai, 74,7 %-a külföldi eredetű, ebből 29,0 % szocialista országokból való; periodikáknál 12,8 % magyar, 87,2 % külföldi, ebből 37,8 % szocialista országokból származó. (L. 3.2. sz. táblázat).

Vétel 3.652 kötet könyv – a tavalyinál 765-tel kevesebb – került állományba (kevesebb művészeti, orientalisztikai, irodalomtudományi, szépirodalmi, ugyanakkor több társadalomtudományi, nyelvtudományi, földrajzi, régészeti és történettudományi tárgyú könyv (L. 3.1. sz. táblázat). A feladott rendelések száma 3.473 volt a Könyvértnek 3.862.107 Ft értékben, 213 db az MTA Soros Alapítványnak 270.943 Ft értékben. A rendelésekre 4.373.098 Ft értékben érkezett 3.166 könyv; a Könyvért az MNB árszámításánál 40–50 %-kal magasabb szorzószámot használ, ami nagy mértékben megdrágítja az eredetileg sem olcsó nyugati könyveket. A Soros Alapítványtól leszállított könyvek ára 35–40 %-kal alacsonyabb a Könyvért árainál, de több rendeltetést nem volt itt célszerű feladni, mert az elsősorban az amerikai egyetemi kiadók könyveinek ill. az MTAK-val cserekapcsolatban álló angol kiadók köteteinek beszerzését vállalja.

Vételtől 1.029 kötetnyi folyóirat került állományba, több mint tavaly. 1985-ben összesen 89 új periodikával gyarapodott a Könyvtár, ebből vételként 8 címmel – a takarékosági intézkedések következtében. A vétel útján beszerzett új periodikák száma csaknem egyharmadára csökkent.

A *nemzetközi kiadványcsere* változatlanul jelentős a Könyvtár állománygyarapításában. Folytatódott a csererevizió, ennek következtében 47 kapcsolat megszűnt, 18 új létesült. 1985 folyamán újonnan kiküldött folyóirattal és könyvtári kiadványok száma 84, törlésre került 118. 1985-ben 96 újonnan felvett folyóirat ill. sorozat került a Könyvtárba csere útján, 1984-hez képest lényegesen több akadémiai folyóirat és könyvtári kiadvány kiküldése indult be. Az MTAK jelenleg 76 állam 1.529 intézményével áll cserekapcsolatban (L. 3.5. sz. táblázat).

A könyvcserét tekintve 1985-ben összesen 7.137 kötet érkezett be, ebből 5.471 került állományba, 1.669 pedig kiejárlásra. Az állományba vett könyvek mennyisége 13%-kal – 833 kötetrel kevesebb mint 1984-ben, ami részben a profiltisztítással, de még inkább a könyvcserére egész volumenének csökkenéséből ered. 1985 során 1.136 kötet könyvvél kevesebb érkezett be a csere keretében, oka elsősorban a könyvtárak emelkedése. A beérkezett könyvek 76,6 %-a került állományba.

A folyóiratállományba bekerült 89 új folyóirat közül 60 érkezett cserébe. Az 1985-ben beérkezett összesen 24.070 darabból 12.351 cseréből ered, címszerint 5.727, vagyis a 70 %-a.

A Nemzetközi Csereszolgálat 1985 során 12.928 kiadványt expedált: 4.673 könyvet, ami 552 kötetrel több mint tavaly. Oka az, hogy a drágább nyugati könyvekért többet kell küldeni, de a szocialista partnerek érdeklődése is megnövekedett az idegennyelvű akadémiai kiadványok iránt. Növekedett az érdeklődés a könyvtári kiadványok iránt is: 1.582 került csere útján külföldre. Itt említhető meg a 2.469 példányban külföldre küldött ECSSID Bulletin is. (L. 3.4. sz. táblázat).

A PKHI-nál előfizetett folyóiratok előfizetési ára 107.835 Ft-ra emelkedett. Az ún. megváltott folyóiratokból befolyt összeg – 71.750 Ft már nem fedezte a megnövekedett előfizetési árak miatti kiadást.

A Könyvtár állományának belföldi gyarapodását a *kötelespéldány* szolgáltatása biztosította; 1985-ben 529-cel kevesebb könyv került állományba ezen az úton, a folyóiratmennyiség nagyjából a tavalyi.

Ajándékból valamennyi dokumentumtípusban nagyarányú növekedés volt tapasztalható (L. 3.3. sz. táblázat).

A könyv- és folyóirat gyarapodás szakok szerinti megoszlását a 3.1. sz. táblázat mutatja.

A szerzeményezéssel egyidejűleg folytatódott a fölőspéldányok és a duplumok kiejárlása: 343 kötet került ki, akadémiai hálózatnak 70, más intézeteknek 185, 88 mű pedig megmaradt. Három listán további 1.146 kötet vár kiosztásra. Az 1984. év végén szétküldött 2. folyóiratjegyzékből a beérkezett igénylések kielégítése megtörtént. 1985-ben újabb 316 tételes duplumjegyzék került szétküldésre. A tapasztalat kedvező, az anyag egyharmadára igény van. Folytatva az 1984-ben megkezdett akciót, a régi akadémiai könyvanyagból az OSZK - KV antikváriuma 23.792 db könyvet vett át 1,088.000 Ft értékben.

Az állomány könyv- és folyóirat szerzeményezési munkájához kapcsolódik a különgyűjtemények állományfejlesztési tevékenysége.

A *Kézirattár* 1985. évi új beszerzéseivel kapcsolatos számszerű adatokat a 3. sz. táblázat tartalmazza: látható az előző két évhez (1983: 18.985, 1984: 16.803) bekövetkezett visszaesés (13.035). A vásárlások közül említést érdemel Kosztolányi Dezső naplókötete, Bethlen Farkas Erdély történetjének 18. századi másolata, egy 15. századi graduál, továbbá Hankiss János és Krammer Jenő hagyatéka, Granasztói Pál hagyatékának első része, Veres Péter levelek és idén került kifizetésre a Batsányi versek második része. Az ajándékok közül kiemelkedő jelentőségű Ujváry Sándor Griff kiadója (München) kéziratai, irattára és kiadványainak egy része, Eckhart Ferenc hagyatéka, Alexits György hagyatékának második része, Bolyai dokumentumok, G.B. Shaw kéziratos sorai stb. A régi könyvek tekintetében az év legértékesebb beszerzései a Pethe László hagyatékából megvett darabok – tartalmilag és kötetészeti szempontból ritkaságnak számító – régi magyarországi nyomtatványok, régi Verbőczy-kiadások, Batsányi Jánosné Baumberg Gabriella könyvtárának egyes kötetei, ritka 18. sz. művek, valamint egy 1516. évi strassburgi Aesopus, Dioscorides. Firenze 1547 stb.

A *Keleti Gyűjtemény* az év során 1.498 kötet könyvvel, 22 új folyóirattal és 3 kézzel gazdagodott. A kiterjedt cseretevékenységnek, a devizás lehetőségek maximális kihasználásának és a Japan Foundation – immár rendszeres – japansztikai könyvajándékának köszönhetően az 1985. évi beszerzési mérlege kedvező volt.

A *Mikrofilmtárban* 360 mű került állományba, ebből 301 saját előállítású. A Könyvtár állományából többek között a Kosztolányi-gyűjtemény, a Roska Márton-hagyaték, a Knauz Nándor és a Domanovszky-hagyaték állományvédelmi mikrofilmezése folyt. Más gyűjteményekből való értékes kéziratok is mikrofilmezésre kerültek pl. az Egyetemi Könyvtár, a Petőfi Irodalmi Múzeum és az esztergomi Főszékesegyházi Könyvtár kézirtaiból. Akadémiai kutatásokhoz szükséges kéziratok és régi könyvek mikrofilmezését végezték a Mikrofilmtár munkatársai Zágrábban az Egyetemi Könyvtárban, a Biblioteka Metropolitanában és a Horvát Akadémiai Levéltárban (25 teljes mű és 37 mű részletei, összesen 9.000 oldal terjedelemben). A saját előállítású mikrofilmek 100.262 felvételt tettek ki (1984: 76.945 felvétel). Vásárlás útján kézirat-mikrofilmek érkeztek Velencéből, Wolfenbüttelből, Bécsből, Stuttgartból, Párizsból és Oxfordból, csere útján pedig Lipcséből, Prágából, Poznanból. A fényképnegatív-tár 24 akadémikusról készített felvétellel gyarapodott.

A Folyóirattár és a Nemzetközi Csereszolgálat 1984-ben elkezdte a teljes kardex-revizíót. 1985-re a cserés kardexek több mint 75 %-át vizsgálták felül, a szükséges reklamációk, tölések megtételével. 1986-ra a revízió befejeződik, s elkezdődhet a hatékonyság-növelő folyamatos revízió.

Állományvédelem, kötészet

A Könyvtár állományvédelmét, biztonságát garantálja az 1985-ben befejezett és az épület egészére kidolgozott biztonsági rendszer. Ezen túl befejeződött a Keleti Gyűjteményben kialakított kéziratmegőrző páncélkamra szerelése. A technikai megoldások fontos eszköze az állományvédelmi mikrofilmezés (L. Állománygyarapítás c. fejezet), továbbá a restaurálás és a kötésmunka is.

1985-ben külső szakemberek bevonásával 5 keleti kézirat, 13 régi kötet és 78 folió kézirat restaurálása történt meg. Az OSZK restauráló műhelyébe került az A 422. jelű Kaufmann Haggada.

A Kötészet tevékenységét tekintve az 1985. évben mélypontját élte. Az év első felében az Olvasószolgálat feletti galérián végeztek különböző, különösebb berendezést nem igénylő munkákat, majd májusban megtörtént a Kötészet végleges elhelyezése a Majakovszkij u. 79. sz. alatti házban. A betelepítés és a felmerült problémák (magas páratartalom, nem megfelelő fűtés) megoldása után júliustól teljes „gőzzel” üzemel a Kötészet, így az 1985. évi teljesítmény mégis biztató. Megnyugtató tény, hogy a Kötészet annyi hányattatás után végleges helyére került. Számszerű adatokat L. 5.6. sz. táblázaton.

Állomány

A Könyvtár állománya az 1985. december 31-i állapotnak megfelelően:

934.458 kötet könyv
261.810 kötet periodika
527.115 kézirat és régi könyv
20.716 mikrofilm

1,744.099 egység

FELDOLGOZÁS

1985 folyamán 12.084 kötet modern könyv, 900 keleti könyv feldolgozása, címleírása és szakozása, folyóiratból 89 új címfelvétel és ugyanennyi szakozás készült el, ugyanezen tételek katalóguscéduláinak sokszorosításával és beosztásával. A folyóirattár 1985-ben 524 új katalóguscédulát készített és osztott be.

A folyóiratok retrospektív feldolgozása csekélyebb volt mint tavaly, tekintettel a feldolgozandó anyag kisebb volumenére. 1984-ben 1.989 kötet, 1985-ben 1.567 kötet hozzáírás történt meg. A KFKK-nak 3.390 db bejelentés történt a Folyóirattárból, kb. 500 tétel a Keleti Gyűjteményből. Folytatódott a bejelentések ISSN számokkal történő kiegészítése.

A kéziratok anyagból 1985 folyamán befejeződött Kornis Gyula, Méray Horváth Károly, Országh László, Siklóssy László, Torma Károly és Trencsényi-Waldapfel Imre hagyatékának katalogizálása és naplózása. Megtörtént a Nyelvtudományi Társaság Szondi Lipót Lélektani laboratóriuma kéziratainak, és Szabó Dezső-dokumentumoknak a feldolgozása. Folytatódott Bartucz Lajos, Török Aurél és Veres Péter hagyatékának feldolgozása. Megkezdődött Bíró Sándor, Köhalmi Béla, Herepei János és Mihályfi Ernő hagyatékának, valamint számos kisebb tételnek a feldolgozása.

A nyomtatott katalógus további köteteinek előkészítése céljából rekatalogizálásra került Pauler Ákos és Ágoston Péter hagyatéka.

Elkészült Dutka Ákos hagyatékának nyomtatott katalógus-kézirata és folyamatban van a kiadása, valamint a Kézirattár Ms 1 – Ms 300-ig terjedő jelzetű állományát tartalmazó katalóguskézirat. Készül az 1980–1984. évben megvédett kandidátusi és doktori disszertációkat tartalmazó katalóguskötet is.

Régi könyvek tekintetében befejeződött a KEO-ból származó mintegy 6.500 tétel könyv-anyag szétválasztása és megkezdődött a feldolgozása is. Az évtizedek óta félretett ún. csonka művek egy része is feldolgozásra került. Elkészültek a pinceraktárban elhelyezett kéziratok és hagyatékok kartotékjai, nyilvántartásba került számos tárgy és plakett.

A Keleti Gyűjtemény 900 tételt dolgozott fel. Az új címleírási szabványra való áttérés miatt sok a nyitott kérdés a keleti nyelvek átírásában. A katalógusépítés és a folyóiratok feldolgozása folyamatos volt. Sor került a Kaufmann-gyűjtemény anyagának állományrevíziójára is: a kéziratoké elkészült, a nyomtatott részé beindult.

A mikrofilmeknek az állománybavétellel egyidejűleg megtörtént a feldolgozása is.

Az 1985. év a könyvfeldolgozás vonatkozásában jelentős változások előkészítésének éve

volt: az 1986-ban bevezetésre kerülő új címleírási szabványnak megfelelő feldolgozás begyakorlása (a címleírók körültekintő előtanulmányok után a hagyományos feldolgozással párhuzamosan új rendszerű címleírásokat is készítettek típusonként kiválogatott példaanyaggal) került előtérbe. 1986. január 1-után beérkező anyag már új címleírást kap, az eddigi szerzői katalógust március végéig le kell zárni. Az új címleírási szabvány (amelynek házi szabályzata már 1984-ben elkészült) bevezetése a gépi feldolgozás közvetlen előkészítésének tekinthető.

A korszerűsítési program másik feladata az 1986. márciusában lezárandó szerzői katalógus mikrokártyára történő felvétele, s ennek alapján a mikrokártya-katalógus kialakítása. Mindkét feladat előkészítése a Feldolgozó Osztály futószalag melletti programja volt, amit az érintett más osztályokkal (Olvasószolgálat, Mikrofilmtár stb.) együttműködve végzett. A számítógépes feldolgozás és a mikrokártya-rendszerű katalóguskészítés a Könyvtár előtt álló két legnagyobb feladat, amelyek alapvető változást hoznak a könyvtári munkában és a szolgáltatások rendjében.

A katalógusok folyamatos építésének keretében folytatódtak a rendszeres javítási munkálatok. A javítások nagy része (1.500 névkiegészítés, 600 címleírás részbeni javítása, kb. 300 segédkönyvtári jelzet törlése) kézzel készült. A mikrokártya-katalógus program keretében készült el a betűrendes katalógus 90 fiókjának revíziója is. A sorozati katalógusban többszáz hibás főlap újragépelése, új választólapok gépelése történt meg.

A „Külföldi Időszaki Kiadványok a Magyar Könyvtárakban” c. készülő országos kiadvány preprintjeinek ellenőrzése tovább folytatódott. 1985-ben 5 kötet (39–43. sz.) érkezett 585 oldal terjedelemben.

A Könyvtár feldolgozó és katalógusépítő munkájának a részletezése a 4.1. és 4.2. sz. táblázatokon található.

OLVASÓSZOLGÁLAT

Olvasó- és állományforgalom

Az Olvasószolgálat az előző évihez hasonló módon szolgálta ki olvasóit (az állomány jó része külső raktárakból kerül a használókhoz 1 napi várakozással). Változást jelentett a nyári 6 hetes zárvatartás, aminek következtében némileg csökkent az olvasói forgalom.

A beiratkozott olvasók száma 3.362, a könyv- és folyóirattermet napi olvasójeggyel látogatók száma a múlt évihez hasonlóan alakult. A szolgáltatási alkalmak az 1984. évi adatokhoz hasonlítva csökkenést mutatnak (zárás miatt), a Keleti Gyűjtemény és a Mikrofilmtár anyagaiból némi növekedés mutatkozik. A periodika használat teljes képet akkor nyújt, ha a szolgáltatási alkalmakhoz hozzáadjuk a periodika xeroxoztatási és fotózási alkalmak számát is (12.380 alkalom), ugyanez vonatkozik a kéziratos anyagok használatára is. (L. 5.3. sz. táblázat)

Az állományhasználati adatokból (L. 5.4. sz. táblázat) az előbbihez hasonló kép alakul: ha itt is figyelembe vesszük a fotózásra és xeroxoztatásra kerülő anyag mennyiségét, megugrik a számadat (periodika: 46.804).

A kölcsönzési forgalom a táblázati adatokon kívül még két adattal jellemezhető: 1985 végén kerekítve 2.400 olvasónál 10.500 mű volt kölcsön.

A használók tudományos fokozata ill. foglalkozása szerinti százalékos megoszlást az

5.2. sz. táblázat érzékelteti. Az osztályok belső statisztikai adataiból kitűnik, hogy míg a központi olvasószolgálatnál a tudományos fokozattal rendelkezők, a magasabb rangú egyetemi oktatók, valamint a tudományos kutatók vannak túlsúlyban, addig a Folyóíratnál legnépesebb olvasórétegét a kutatók és könyvtárosok, a Kézirattárban pedig a nem főfoglalkozású kutatók képezik.

A rutin munkákon kívül az Olvasószolgálat kiemelt feladata az új központi segédkönyvtár előkészítése volt. Az új könyvtáráépületben megnövekedett olvasói tér lehetővé teszi a segédkönyvtár jelentős bővítését a gyűjtőkörnek, olvasószolgálati feladatoknak és általános tájékoztatási céloknak megfelelően. A leendő segédkönyvtár 18.000–20.000 kötetből áll majd.

A kézikönyvtár állományának összeállítása, a válogatás a Szentmihályi–Vértesy: Útmutató a tudományos munka magyar és nemzetközi irodalmához c. segédkönyv, a Külföldi Társadalomtudományi Kézikönyvek Jegyzéke segítségével lényegében az olvasótermi kézikönyvtár, a Bibliográfiai Osztály (BSK) és a Feldolgozó Osztály (FSK) segédkönyvtári anyagából, valamint raktári állományból történik – és befejezés előtt áll. Mivel a felállításra a mostani körülmények között nincs mód a helyhiány és a művek állandó használata miatt, most csak a katalógus összeállítása folyik; polcra rendezésre, jelzetelésre csak a helyszínen kerülhet sor. A nagy katalógusban a könyvek „S” jelzetet kapnak. A kijelölt könyvekről 3 katalógus készül: alfabetikus, raktári jelzet szerinti és (később) olvasótermi helyrajzi, azaz szakkatalógus.

Az új címfelvételi szabványra való áttérés tette szükségessé az elmúlt években rekatalogizálásra előkészített, de már feldolgozásra nem került mintegy 3.000 mű visszairányítását eredeti raktári helyére és az ehhez kapcsolódó katalógus-kiigazítási munkát a régi állomány szerzői katalógusában.

A régi állománnyal kapcsolatos az év folyamán megindított katalóguscédula másolás is. A xeroxon másolt cédulák szak szerinti rendezése és az ennek alapján elvégzett revízió után a cédulák bekötve katalógusként használhatók.

Szolgáltatások

A Könyvtár alapvető szolgáltatásainak, a helybenolvasásnak és a kölcsönzésnek az adatairól az állományhasználattal kapcsolatban már történt említés. A feltüntetett adatok a saját állományból szolgáltatott dokumentumokra vonatkoznak. Ezen túl jelentős szolgáltatást nyújt a Könyvtár az olvasóknak a könyvtárközi kölcsönzéssel. A könyvtárközi kölcsönzés belföldi viszonylatban nagyjából az előző évihez hasonló, külföldi vonatkozásban némi visszaesés tapasztalható (L. 5.5. sz. táblázat). A folyóiratcikkek és kéziratok anyag xeroxoztatása jelentősen növekedett, a fotóztatás azonban csökkent.

RAKTÁROZÁS

Az 1983–1984. évi nagy raktárköltöztetés után a raktári állomány 1985-ben viszonylagos nyugalomba került. A székház raktáraiban előre tervezetten csak egy évi gyarapodás számára maradt hely. Ezért a zárás ideje alatt a legújabb könyvek elhelyezése érdekében mintegy 25.000 kötet könyvet kellett kiköltöztetni (1967–1969. évi szerzemények) az újpesti

rkp.-i raktárba. Ezzel mintegy másfél évre megoldódott a könyvek elhelyezése. Nagyobb volt a mozgás a Keleti Gyűjteményben: a gyarapodás üteme intenzívebb a vártnál, így 14.000 könyvegységet kellett Törökbálintra kiszállítani. A páncélkamra kialakításával pedig kiszorultak a folyóiratok (15 pm). Több helyen pl. a Folyóíratraktárban különböző szerelési munkák miatt kellett megmozgatni az anyagot; a gyakori mozgatás a dokumentumok piszkolódásához, rongálódásához vezethet.

Törökbálinton befejeződött az 1984-ben megkezdett raktári jelzet-revizíó. A régi akadémiai tartalékból a raktárosok a Csereszolgalat kijelölése és a KÖNYVÉRT antikváriuma igénye alapján kiválogattak, csomagoltak és átadtak értékesítésre 23.792 könyvet. A megmaradt 25.873 kötetet csomagolták és nyilvántartásba vették.

A régi akadémiai tartalék folyóirat-részből a könyvekhez hasonló módon elkezdtek a válogatást és a csomagolást.

Megkezdődött a Nemzeti Casino ömlesztve tárolt anyagának szétválogatása, egyelőre könyvekre és folyóiratokra ill. magyar és idegennyelvű könyvekre.

DOKUMENTÁCIÓ, INFORMÁCIÓ, INFORMATIKA

A Könyvtár gyűjteményi funkciójához kapcsolódik a tudományos információs funkciója. A saját gyűjtemény, a dokumentációs tevékenység és a korszerű információcsere lehetőségek biztosítják a megfelelő információellátást.

Szakirodalmi informatikai tevékenység

A Természettudományi Információs Igazgatóság Informatikai Főosztálya és az Informatikai Olvasóterem a Budaörsi útra történt kiköltözése következtében az ISI nyomtatott kötetek használatát, azaz az Olvasóterem látogatottsága 1985-ben 271 fő volt, ami kb. 30 %-os csökkenés az előző évihez képest.

Az Institute for Scientific Information Science Citation Index mágnesszalagjainak feldolgozásán alapuló, heti szakirodalomfigyelés típusaiban és azok áraiban (7.1 táblázat) változás nem történt.

Az év folyamán 91 db új ASCA keresőprofil készített a Profilszerkesztői Csoport, összesen 2.632 kérdéssel. Emellett 36 db ASCA profil került módosításra, ill. korszerűsítésre.

A Számítástechnikai és Rendszerszervezési Osztály az év folyamán kidolgozta az ASCA/ASCATOPICS szolgáltatások gépi számlázó rendszerét, amely a profilszalagok adatait dolgozza fel és az előfizetők munkahelyének címzett számlát állít elő.

A rendszer továbbfejlesztését jelenti és a profilok karbantartását könnyíti meg a profilszalag-kezelő programok módosítása, amelynek segítségével a profilszalag változásokkal egyidejűleg azok végrehajtási dátuma is rögzítésre kerül.

Az utóbbi években nagymértékben megnőtt a mozgás a folyóiratok terén: számos folyóirat változtatta meg a nevét, összeolvadt másokkal, vagy éppen szakosodott, létesült, ill. megszűnt. A folyóirat tartalomjegyzék figyeléseknél az e miatt fellépő problémák kiküszöbölésére olyan programrendszer került kidolgozásra, amely a heti ISI szalagok felhasználásával elkészíti a folyóiratok listáját és jelzi a heti anyagban a megjelenéseket.

A tavalyi évhez képest az ELTE Természettudományi Karának oktatói névsorával mintegy háromszorosára nőtt a publikációs tevékenység, ill. az idézettség figyelésére felvitt nevek száma (L. 7.2. sz. táblázat).

Némi csökkenés mutatkozik a megrendelt folyóirat tartalomjegyzék figyelések (15,4 %, azaz 238 folyóirat), ill. az ASCATOPICS profilok (6,1 %, azaz 27 profil) számában. Ez utóbbiak helyett a felhasználók inkább ASCA profilokat kértek, számuk így 22-vel, azaz 4,4 %-kal növekedett.

A KKA-ból támogatott, pályázatot nyert kutatási témákhoz 44 fő vett igénybe gépi szakirodalmi szolgáltatást 1984-ben. A támogatás lejártával 1985-ben ezek közül 40 fő lépett az előfizetők sorába. Az előfizetők főhatóságok szerinti megoszlásában (L. 7.3. sz. táblázat) ezáltal 4-6 %-kal csökkent az Egészségügyi, a Művelődési, valamint a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumok alá tartozó intézmények aránya. Az MTA kutatóintézeiteiből viszont 12,3 %-kal nőtt az előfizetők száma. Megjegyezhető, hogy az ELTE TTK oktatóinak idézettségfigyelési megrendelése 1 fővel (tud. dékánhelyettes) szerepel a 7.3. sz. táblázatban.

A gépi szakirodalmfigyelési szolgáltatásokért 1985-ben 6,601.755,— Ft folyt be, ami további 14,2 %-os növekedést jelentett az előző évihez képest. Az 1981. évi 3,6 millió forint és az 1984. évi 5,7 millió forint bevételt figyelembe véve látható, hogy 1985-ben is sikerült megvalósítani az évi átlagos 15 %-os növekedési ütemet.

Az MTA rendes és levelező tagjainak az MTA főtítkára által 1981-től felajánlott térítésmentes gépi szakirodalmfigyelő szolgáltatást 46 fő vette igénybe összesen 388.000,— Ft értékben, amely összeget az MTA Könyvtára gazdálkodta ki.

Tudományszervezési dokumentáció, gyorstájékoztató

A tudományszervezési dokumentációs munka keretében megjelent a *Kutatás-Fejlesztés* 25. évfolyamának 1., 2., 3-4., 5., 6. száma 800 példányban, 36,9 ív terjedelemben. Tartalmilag a szemlék, referátumok, figyelők a tudománypolitika, kutatásszervezés kérdéseit, a tudománypolitikai eseményeket, a témához tartozó konferenciák anyagait ölelik fel hazai és külföldi vonatkozásban egyaránt.

Tovább folytatódott a *gyorstájékoztatói szolgáltatás*, mely a dokumentációs munka során a tudományos kutatás tervezése, szervezése, igazgatása témakörében összegyűlt nemzetközi bibliográfiai címanyagon alapul. A szolgáltatás keretében személyre szóló témafigyelést biztosított a Könyvtár, témánként 800.— Ft-os előfizetési díj mellett, illetve egy igen szűk kör részére térítés mentesen. A havonta postázott, tömör ismertetéssel ellátott címanyagot 40 megrendelő vette igénybe. A megrendelt témák száma 148, a kiküldött annotált bibliográfiai tételek száma 10.447 db volt.

Hagyományos tájékoztató

Az egyes különgyűjtemények tájékoztatói tevékenysége mellett a terjedelmesebb választ igénylő kérdésekkel a Tájékoztató és Bibliográfiai Osztály foglalkozott. Irodalomkutatást, bibliográfiai összeállításokat készített, bizonyos témák anyagának lelőhelyére vonatkozóan adott konzultációs jellegű tájékoztatót. Külföldi megkeresésekre számos esetben adott biográfiai, családtörténeti, tudománytörténeti jellegű információt.

A tájékoztatás forrásául szolgált az *MTA tagjai munkásságának bibliográfiája*. Mintegy 230 akadémiai tag publikációit kísérte figyelemmel a Könyvtár, melynek során a címanyag az év folyamán 2.501 tétellel gyarapodott.

TIM, MISZON, ECSSID

A társadalomtudományi szakirodalmi információellátás korszerűsítése és hatékonyabbá tételére törekszik az MTAK hazai és külföldi információs rendszerekben kifejtett tevékenységével. A hazai gépesített társadalomtudományi információs és dokumentációs rendszerek létrehozását ill. fejlesztését célzó *TIM* (Társadalomtudományi Információs Munkabizottság) összesen két ízben 4 millió Ft-ot bocsátott a programban résztvevő könyvtárak (MKEKK, FSZEK, KSH KDSZ, Országgyűlési Könyvtár, Gorkij Könyvtár, OPKM, MTAK) rendelkezésére, amiből lehetségessé vált gépbeszerzés, programkészítés, meglévő szolgáltatások kibővítése, hagyományos szolgáltatások gépesítése, szakértői vélemények készítése. Az 1985-tel lezárt támogatást, mivel a második menetben megpályázható összeg gépbeszerzésre nem volt fölhasználható, a résztvevők nem tudták teljes egészében felhasználni. A Könyvtár a MISZON AIR programot e pénzből tudta elindítani. Az MTAK és főigazgatója mint TIM elnök tartotta kézben és felelt a pénzösszegek elosztásáért, fogta össze a TIM tagok szakmai együttműködését, szervezte részvételüket különböző szakmai fórumokon (MISZON 3. konferencia, magyar–francia bibliológiai kollokvium, külföldi szakemberek konzultációs előadásai stb.).

Az MTAK mint a *MISZON* magyarországi KNSZ-e a MISZON 1985. évi munkaterve alapján végezte feladatait: közös kiadványok készítése, devizás folyóiratállomány koordinálása, automatizált információs rendszer fejlesztése és a hazai szolgáltatásainak beindítása.

Az 1985. évi kiadványtevékenység eredményei: 7 közös referáló kötet, 10 bibliográfiai mutató (L. 6.4. sz. táblázat). A referátumkötetekbe 4 szemleccikket és 9 referátumot, a SZUTA INION RZS sorozatai számára 77 referátumot küldött ki a Könyvtár. A MISZON bibliográfiai részére 567 annotált tétel ment ki, az INION bibliográfiai sorozatai számára – 1985-ben az INION átállásával a bibliográfiai kötetek automatizált előállítására – megszűnt a bibliográfiai anyag beküldési kötelezettsége. 1985-ben a magyar KNSZ két kötet anyagának szerkesztését és kiadásra való előkészítését kezdte meg (1986-os megjelenéssel).

A MISZON és az INION kiadványokat – a tárgyévben összesen 149 címet (sokszáz példányban) – az MTAK MISZON csoportja terjeszti negyedévenként; ennek során mintegy 100 hazai intézmény, közöttük akadémiai intézetek, könyvtárak, tanszékek, bizottságok, szerkesztőségek, szervezetek és egyéni érdeklődők jutnak a kötetekhez.

A TIM támogatást felhasználva a MISZON AIR hazai adaptációja ill. az INION adatbázisból kísérleti online módon történő SDI szolgáltatás mintegy 20 intézmény részére kb. 50 témakörből történik. 1985-ben indult be a közgazdaságtudományi irodalomból a magyar input munkalapokon történő beville. Részletesebben L. még 24. oldalon.

A külföldi információs együttműködési programok között jelentős az MTAK részvétele az *Európai Társadalomtudományi Információs Együttműködés (ECSSID)* sokrétű munkájában. E tevékenységről összefoglaló található a 25. oldalon.

HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI MUNKA

A Hálózati és Módszertani Szolgálat (HMSZ) munkálatainak folyamatos megvalósítását 1985-ben valamelyest befolyásolták a költözések. A nehézségek ellenére a HMSZ teljesítette munkatervi kötelezettségeit: sőt, több előre nem látott felmérést is elvégzett.

A HMSZ-hez tartozó könyvtárak száma 50, ebből 48 önálló. Az RKK Dunántúli Tudományos Intézet Könyvtára (Pécs) báziskönyvtára lett a békéscsabai Alföldi Kutatócsoport Könyvtárának, amely eddig a Földrajztudományi Kutatóintézet Könyvtárához tartozott; továbbá két újonnan létesült kézikönyvtárnak: a budapesti Regionális Tudományos Osztály és a kecskeméti Településkutató Csoport kézikönyvtárának; így az önálló egységek száma nem változott.

A huszonkilenc természettudományi és huszonegy társadalomtudományi profilú kutatóintézeti könyvtár évi gyarapodása 24.190, ill. 28.670, azaz összesen 52.860 könyvtári egység. Az állománygyarapításra fordított összeg 45,408.417 Ft, ill. 8,372.518, azaz összesen 53,780.935 Ft. A HMSZ-hez tartozó intézeti könyvtárak összállománya 1985. december 31-én 1,542.022 könyvtári egység volt (L. a 8.1. sz. táblázat).

A HMSZ hiánytalanul továbbította az OSZK Könyvek Központi Katalógusának, valamint az OSZK Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusának a hálózati könyvtárak könyv- és folyóirat gyarapodását jelző katalóguscédulákat.

Az MTAK Folyóirattára módszertani és konkrét segítséget nyújtott a HMSZ-nek a hálózati központi katalógus (folyóirat-katalógus) átdolgozásához. A teljes átdolgozás után visszatérül a katalógus a folyóirat-olvasószolgálatához és a NPA (Nemzeti Periodika Alap) számítógépes adatszolgáltatásának beindulásáig a színvonalasabb tájékoztatási szolgáltatást fogja előmozdítani.

A HMSZ arra törekedett, hogy felszámolja a könyvek KC-bejelentéseiben előforduló hiányosságokat. Szorgalmazta a bejelentésekben mutatózó – olykor több éves – elmaradások pótlását. A Szolgálat részt vett az OSZK KFKK keretében folyó preprintek hasonlítás és javítási munkáiban: 118 preprint behasonlítását végezte el.

A HMSZ egyik legfontosabb feladata volt az intézeti könyvtárak 1986. évi külföldi folyóirat- és könyvrendeléseinek összegyűjtése, ellenőrzése majd továbbítása. 1985-ben ti. a szokásos kereskedelmi úton végzett könyvrendelések mellett a Soros Alapítvány által nyújtott árkedvezmények révén a HMSZ kétféle könyvrendelési eljárást vezetett be. Az intézeti könyvtárak 2.676 tételből álló folyóiratrendelést küldtek be a HMSZ-hez 38.166.759 Ft értékben, valamint 2.930 tételből álló könyvrendelést 7.562.842 Ft értékben. E megrendeléseket ellenőrzés után a HMSZ továbbította a megfelelő szervezeteknek (a HELIR-nek, a Könyvtárellátó Import Csoportjának, ill. a Soros Alapítványnak).

Az intézeti könyvtáraknak nagy gondot okozott a könyv- és folyóiratárak emelkedése. A gyarapodás szinten tartását az intézeti könyvtárvezetők jó része széleskörű cseretevékenységgel is igyekszik segíteni. (L. a 8.5. sz. táblázatot.)

Az intézeti könyvtári munkát, ill. a tudományos-szakmai információs szolgáltatásokat jelentősen segítik a másológépek. Ezért is örömdetes az a tény, hogy a HMSZ-hez tartozó intézeti könyvtárak közül 19 a Soros Alapítvány devizakerete terhére Rank Xerox 1025 típusú gyorsmásológéphez jutott – pályázat keretében – forintért. A gyorsmásológépek üzemeltetésének körülményeiről és feltételeiről – az OSZK KMK kérésére – a Szolgálat felmérést készített. Néhány olyan intézet, amelynek sikerült új gépet szereznie, átadta használt, működőképes másológépét – az ilyennel egyáltalán nem rendelkező intézeti könyvtárnak.

A Szolgálat megtartotta szokásos évi hálózati értekezletét, továbbá meglátogatott huszonnyolc könyvtárat. Segítséget nyújtott a jelentős beázás miatt kárt szenvedett Alföldi Kutatócsoport Könyvtárának. A Nemzetközi Csereszolgálat 8.325 Ft értékben 44 db könyvtári egységet adott a bajba került könyvtárnak az MTAK tartalékából, hogy ezzel pótolják valamelyest a tönkrement könyveket.

A HMSZ egynapos – munkaértekezlettel egybekötött – könyvtárlátogatást szervezett az OSZK-ba, ahol a résztvevők megismerkedtek a Nemzeti Periodika Adatbázis (NPA) számítógépes munkálataival, ill. részletes tájékoztatást kaptak a KKK tevékenységéről.

A hálózati könyvtárak munkatársai közül 1985-ben négyen szereztek egyetemi végzettséget és kilencen tettek közép- vagy felsőfokú nyelvvizsgát.

Továbbképzés keretében 24 fő végezte el az „Új szabvány szerinti bibliográfiai leírás” c. tanfolyamot.

A Szolgálat az 1985/86. tanévre ismét megszervezte – az OMIKK-kal közösen – a középfokú képzést nyújtó 200 órás könyvtárkezelői tanfolyamot.

A Szolgálat keretébe tartozó könyvtárak dolgozói közül Szocialista Kultúráért kitüntetésben részesült Kürtös Lelle (Állam- és Jogtudományi Intézet Könyvtára), Papp Andrásné (Központi Fizikai Kutató Intézet Könyvtára) és Szepesi Zsuzsanna (Zenetudományi Intézet Könyvtára).

REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

Fototechnikai szolgáltatások

A mikrofilmfelvételek száma az előző évi visszaesés után ismét meghaladja a 100.000 felvételt. A fotolaboratóriumi felszerelés tekintetében jelentős eredmény a Canon 580 elektrosztatikus mikrofilm nagyítókészülék beszerzése. A Soros Alapítvány devizakerete segítségével megvásárolt korszerű berendezés a mikrofilmtári állomány jobb hozzáférését és a mikrofilmeken alapuló akadémiai kutatómunkák megkönnyítését teszi lehetővé, mert gyorsan lehet vele közönséges papírra mikrofilmről nagyításokat készíteni. A Canon gép kitűnően bevált, az első hónapok tapasztalatai alapján túlnyomó részt a nemzeti múlttal kapcsolatos kutatási főirány forrásanyagának, magyar kéziratoknak és régi könyveknek a nagyítására volt igény akadémiai intézetek és egyetemi tanszékek részéről.

A fotolabor valamennyi akadémiai könyvtári állományra vonatkozó megrendelést teljesített, akadémiai kutatások esetében hozott dokumentumok reprodukálását is elvállalta. Összesen 137.106 Ft értékű mikrofilm, nagyítás vagy egyéb felvétel készült megrendelésre. Ezen kívül csere céljára is készültek munkák pl. az amerikai Hill Monastic Manuscript Library részére 56 kézirat mikrofilm ment ki.

Elektrosztatikus gyorsmásolás

Az 1985. évben a Gyorsmásoló Szolgálat 1,086.545 db másolatot készített. Ebből 554.726 db a MTA Hivatala, 159.745 db a Könyvtár, a többi a MTA intézetek, kutatók, aspiránsok megrendelésére készült.

Folytatódott a Gulyás Pál Életrajzi Adattár számára a cédulák másolása (7.402 db).

Új feladat volt a „Müncheni katalógus” céduláinak xeroxozása, melyből az idén 31.810 db cédula másolása készült el.

Az 1985. évben 8.209 megrendelő igénye teljesült.

TUDOMÁNYOS MUNKA

Az MTAK funkciórendszerében évről-évre jelentősebb szerepet játszik a tudományos tevékenység. A munkatársak részt vesznek országos kutatási programokban, tárcaszintű kutatási feladatok megoldásában és egyéni érdeklődési területüknek megfelelő kutatásokban. Ehhez kapcsolódik a publikációs tevékenységük is, továbbá különböző hazai és külföldi bizottságokban való részvételük, szakmai konferenciákon és tanácskozásokon való közreműködésük, valamint felsőoktatási intézményekben végzett oktatói munkájuk.

Kutatási programok

A Könyvtár jelentős munkát fejt ki a „Kulturális és történelmi emlékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása” c. kutatási főirány megvalósításában. A kutatómunkán túl az MTAK látja el a főirány kiadványprogramjának nyomdai kivitelezését. Az 1985-ben megjelent kiadványokról L. részletesebben a Kiadványtevékenység c. fejezetben (22. old.). A Könyvtár e keretben Mikszáth Kálmán összes műveinek kritikai kiadásának gondozását, továbbá egy Magyar Életrajzi Adattár ill. Gulyás Pál életrajzi adatgyűjteményének szerkesztésével és kiadásával kapcsolatos munkát végzi.

Mikszáth Kálmán Összes Műveinek kritikai kiadásával kapcsolatos textológiai munkák eredményeként az év folyamán megjelent a sorozat 38. kötete (Elbeszélések XII.) Rejtő István sajtó alá rendezésében, továbbá befejező szakaszába került S. Fürth Éva és Rejtő István gondozásában a MKÖM 83. kötete (Cikkek és karmolatok XXXIII.).

Megkezdődött a MKÖM 84. kötet (Pétevári Lászlóné és Rejtő István) és a MKÖM 85. kötet (Sz. Garai Judit és Rejtő István) sajtó alá rendezési munkája. A lassú nyomdai átfutás miatt több elkészült, lektorált és kiadáói szerkesztésen túljutott kötet (MKÖM 79., 80., 81., 82. kötet) várja a nyomdába jutását.

A *Gulyás Pál-féle életrajzi adatgyűjtemény* állagmegőrzési munkái során 1985 végéig xerox másolat készült az E–S-ig terjedő betűk anyagáról, kiegészítve azt az OSZK Kézirat-tárában található Gulyás-levelezés életrajzaival.

A szerkesztés során az E–I-ig terjedő betűtartományban 339,2 szerzői ív készült el.

A szerkesztési munkálatokkal párhuzamosan folyt a kiadás előkészítésével kapcsolatos technikai munkák felmérése.

Az MTA Könyvtárában folyó tudományos kutatómunkának ebben az évben is jelentős részét képezte a Természettudományi Információs Igazgatóság munkatársai által végzett *tudományelemzési és tudománymetriai program*. A program, amely a kutatás mellett szolgáltatásokat is tartalmaz, hét témacsoportba sorolható. Ezek az alábbiak:

1. A hazai természettudományos alap kutatás mutatószámainak kidolgozása és folyamatos publikálása, ill. azok nemzetközi viszonyítása. Átfogó elemzés készült 107 ország (köztük

Magyarország) tudományos kutatásának a publikációs tevékenységben és az idézetekben tükröződő jellemzőiről az SCI 1978–82 közötti adatai alapján. Az eredmények előadások és publikációk formájában kerültek közlésre.

2. Az MTA természettudományi, műszaki, orvostudományi és agrártudományi kutatóhelyein folyó tudományos publikációs tevékenység elemzése és értékelése. Ezzel kapcsolatos mutatószámok kidolgozása és publikálása. Folytatódott – a korábbi években kidolgozott mutatószámok alkalmazásával – a kutatóhelyek publikációs tevékenységének számítógépes kiértékelése, illetve elemzése.

3. A hazai természettudományos alap kutatás minőségi jellemzésével kapcsolatos összehasonlító elemzések és értékelések készítése. Új módszerek kerültek kidolgozásra a kiemelkedő tudományos teljesítmények kimutatására a publikáció-, a hivatkozás- és az idézetelemzés módszereinek felhasználásával.

4. A tudományos kutatási tevékenység működési mechanizmusával kapcsolatos kvantitatív módszereket alkalmazó kutatás. Kutatások folytak a tudományos publikálás helyének és szerepének feltárására az információgazdaságban. Újabb eredmények születtek a tudomány-metriában használatos valószínűségeloszlások területén.

5. Az MTA kutatásirányítási elméletét és gyakorlatát szolgáló számítógépes „MTA Központi Publikációs Adatbank” megtervezése, felépítése, karbantartása és üzemeltetése. A Publikációs Adatbank kiegészült a kutatóhelyek 1983. évi publikációinak adataival. Külső felhasználók kérésére az Adatbank lekérdező rendszere segítségével tovább folyt az adatszolgáltatás.

6. Tudománymetriai kutatás természettudományos szakterületek elemzésére. A relatív mutatószámok és relációs diagramok felhasználásával nemzetközi összehasonlítások készültek a fizikai, kémiai és rákkutatási szakirodalomról.

7. A „Scientometrics” c. nemzetközi tudományos folyóirat szerkesztése. Kiadásra került a „Scientometrics” nemzetközi tudománymetriai folyóirat 7. kötetének összevont (3–6) száma; a tudománymetria egyik megalapítójának Derek J. de Solla Price-nak elhunytá alkalmából. A mintegy 25 cikket tartalmazó, 400 oldalas kötet szerzői a tudománymetria nemzetközileg elismert szaktekintélyei. A folyóirat bibliográfiai rovatában rendszeresen közlésre kerül a tudományos tevékenység kvantitatív tanulmányozásának kurrens bibliográfiája.

Egyéni kutatások

Az előzőekben bemutatott témákon kívül a Könyvtár támogatja az egyéni érdeklődésnek és az intézeti célkitűzéseknek megfelelő szakirodalmi, tudománytörténeti és forrásfeltáró kutatásokat, amelyeknek témaköre felöleli az irodalomtudomány, ókortudomány, orientalisztika, történettudomány, könyv- és könyvtártörténet területeit.

A kutatások egy része tudományos fokozat vagy egyetemi doktori cím elnyerése érdekében folyt. Az év folyamán *Rozsonдай Marianne* megvédte a művészi kötetátlak és ezek könyvtártörténeti vonatkozásait tárgyaló kandidátusi disszertációját. *Sebestyén György* befejezte a társadalomtudományi információs rendszerek nyelvi rendszereinek nemzetközi integrációja témájú kandidátusi disszertációját, a munkahelyi vita után a kéziratot benyújtotta. Ugyancsak befejezte és a munkahelyi vitán túljutott *Vargyas Péter* asszirológiai tárgykörből elkészült kandidátusi dolgozata. Tovább folytatta *Apor Éva* a perzsa felvilágosodás kezdetei témakörből készülő kandidátusi disszertációját, *Csáki Éva* is folytatta a kipcsák nyelvek történetéről készülő kandidátusi dolgozatához az anyaggyűjtést.

1985-ben nyerte el egyetemi doktori disszertációjával a doktori címet *N. Abaffy Csilla* („Tamási Áron Szűzmáriás királyfi. Stilisztikai tanulmány”) és *Hay Dianna* („Orvosértelmiség a XVIII. században”).

Egyetemi doktori disszertációját készíti *Madary Kamill* (a svéd irodalom 1890–1918 közötti magyarországi fogadtatása) és *Mázi Béla* (Dessewffy Emil politikai pályája) témakörökben.

Tovább folytatódott az Ady filológia körében végzett munka, *Vitályos László* folyamatosan végezte az Ady-levelezés kritikai kiadásának munkáját és irányította az Ady-bibliográfia kiegészítő gyűjtését, *F. Csanak Dóra* folytatta a XVIII. századi művelődéstörténeti kutatásait, befejezte a „Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárának katalógusai Ms 1–Ms 300. jelzetű állományának nyomtatott katalógusa szerkesztését. *N. Abaffy Csilla* folytatta az Akadémiai Könyvtárban őrzött két magyar kódex szövegkiadásának előkészítését, *Ritoók Zsigmondné* irodalom és művelődéstörténeti kutatásokat folytatott a XV–XVI. századra vonatkozóan, *Körmendy Kinga* a középkori esztergomi könyv-, és könyvtári kultúra kapcsolatára vonatkozó anyagfeltárását tovább folytatta. *M. Kondor Viktória* befejezte a Hornyánszky-nyomda és könyvkiadó vázlatos történetét, *Marth Hildegárd* tovább folytatta a latin-amerikai irodalom körében végzett kutatását. *Büky Béláné* újabb vizsgálatokba kezdett a folyóirat szakirodalmi ellátottság kérdésében, *Hay Dianna* szélesebbkörű feltáró munkába kezdett a XVIII–XIX. századi orvosi kéziratok körében. *Horváth László* folytatta Rezik János: *Gymnasiologia...* c. munkája kéziratos példányainak feltárását. *Mokány Katalin* folytatta Técső (Kárpát-Ukrajna) magyar szókincsének feldolgozását, *Németh Éva* O’Neill drámáinak magyarországi fogadtatására vonatkozó feltárásokat végzett. *Somlai György* a tibeti történeti irodalom körében folytatott kutatásokat. *Wojtilla Gyula* a szanszkrit szakkifejezések továbbélése a modern észak-indiai nyelvekben c. témakörben végzett kutatásokat. *Tőzsér Ágnes* „Szemelvények a Magyar Tudós Társaság nyelvészeti működéséből” c. tanulmányát kiadásra előkészítette. *Tőkés László* a mikrofilmezéssel kapcsolatos szabványok előkészítésében, és a külföldi mikrofilmek országos katalógusának előkészítő munkáiban vett részt.

Az MTA Könyvtára 1985-ben 27 munkatársa számára biztosított kutatónapot, ezen kívül a kandidátusi disszertációt készítők számára fizetési alkoto szabadságot.

KIADVÁNYTEVÉKENYSÉG

A Könyvtár kiadói tevékenysége a hagyományos könyvtári kiadványok, valamint a Kulturális és Történelmi Emlékeink feltárása és kiadása kutatási főirány kötetei megjelentetésére terjedt ki.

Az *MTA Könyvtár Közleményei* sorozatban megjelent Csapodi Csaba kötete, mely az 1686-ban Buda visszafoglalásakor, Budán őrzött könyvek eredetének, sorsának vizsgálatával foglalkozik.

A *Keleti Tanulmányok* sorozatban Wojtilla Gyula egy magyar-angol bevezető tanulmányral Kőrösi Csoma Sándor szanszkrit-magyar szójegyzékét adta közre.

Czeglédy Károly magyar őstörténeti kutatásai cikkanyagának gyűjteménye jelent meg a *Budapest Oriental Reprints Ser. A. 3.* köteteként, melyhez Schütz Ödön írt előszót, méltatva a szerző tudományos pályafutását.

Sorozaton kívüli kiadványként jelent meg egy faksimile kiadás *Arany János akadémiai kézírataiból*, Antal Helén és Sáfrán Györgyi válogatásában.

A magyar könyvtárak összefogásával kerül kiadásra a *Könyvtári Szemle* reprintje, s ehhez a munkához hozzájárulva a Könyvtár állította elő az 1916. évi kötetet.

A Könyvtár látogatóinak, használóinak informálását szolgálták a Könyvtárról megjelent prospektusok, egy általános tájékoztatást szolgáló orosz nyelvű ismertető, valamint a Könyvtár betűrendes katalógusának a használatával kapcsolatos prospektus.

A periodikus kiadványok sorában megjelent a *Kutatás-Fejlesztés* 3/25. évfolyama, az *MTA Könyvtár Külföldi Gyarapodási Jegyzékének* 5. füzet, az *ECSSID Bulletin* 1985. évi számai, a *Bulletin of the Csoma de Kőrös Symposium* 1980/1983. évi összevont száma. Kiadásra került az MTA Társadalomtudományi Főosztálya szerkesztésében az *INFO-Társadalomtudomány* címmel tervezett folyóirat próbaszáma.

A Kulturális és Történelmi Emlékeink feltárása és kiadása kutatási főirány kiadványprogramja keretében az 1985. évben folyamatosan jelentek meg a kötetek. Bél Mátyás születésének 300. évfordulója alkalmából látott napvilágot a tudós, magyarországi gyűjteményekben fellelhető, kézíratainak teljes katalógusa *Szelestei Nagy László* szerkesztésében. Néprajzi, gazdaság- és társadalomtörténeti forrásadatokat tartalmaz a történeti Magyarország területéről *Égető Melinda: Szőlőhegyi szabályzatok és hegyközségi törvények a 17–19. századból* címmel megjelent kötete. A Rákóczi-szabadságharc erdélyi történetének politikai, közigazgatási, gazdasági és kulturális szempontból fontos dokumentuma került kiadásra *Bánkuti Imrének* Az Erdélyi Consilium leveleskönyve és iratai című művével. Néprajzi tárgyú *Pócs Éva: Magyar ráolvasások* című kötete, a két kötetes műnek 1985-ben megjelent az első kötete. Ugyancsak a főirány kiadványprogramjának keretében jelent meg egy tudománytörténeti munka, *Iparrégészet* címmel.

Az említett kiadványok publikálásával párhuzamosan megtörtént a beérkező kéziratoknak a munkabavétele, kiadásra való előkészítése. (Pócs Éva: Magyar ráolvasások. II. köt., Staud Géza: A jezsuita iskoladrámák. II. köt., Varga András: Magyarországi magánkönyvtárak, Toldy Ferenc: *Analecta*, Kovács József: Sajtóbibliográfia, Lymbus. Források Magyarország régebbi történetéhez.)

A kiadványok forgalmazása a Könyvértékesítő Vállalat Könyvtárellátó Főosztályán ill. az Akadémiai Könyvesbolton keresztül történt. A forgalmazás mértéke megfelelőnek mondható, egyes esetekben a megjelenést követő rövid időn belül kifogyott a kötet, de időben a forgalmazás sokszor hosszan elhúzódik a nehézkes adminisztráció miatt.

1985-ben a Könyvtár kiadásában megjelent munkák összesen 429,8 nyomdai ívet tesznek ki, melyből saját szerkesztésű és saját nyomású 274,8 ív, 63,1 ív saját szerkesztésű, de külső nyomda állította elő, 57,9 ív külső szerkesztésű és saját nyomású, továbbá 34 ívnél az *Analecta Linguistica* esetében a Könyvtár a szellemi kiadó szerepét töltötte be. A könyvtári kiadványtevékenység szellemi körébe tartozik a *Scientometrics* című nemzetközi folyóirat szerkesztése.

A *nyomda* 1985. évi teljesítménye az előző évinél lényegesen magasabb, tekintettel arra, hogy amíg 1984-ben a főirány első kiadványainak szerkesztési munkája az év közepe táján tette lehetővé a kötetek nyomdai előállítását, addig az 1985. év már a főirány kiadványainak nyomdai előállítását tekintve is teljes évnak számít.

A nyomda összes oldalnyomásának száma 2,419.320. Ebből 1,047.740 nyomás a könyv-

tári kiadványokat, 1,147.200 nyomás a főirány kiadványait képviseli, a fennmaradó 224.380 nyomás pedig az ügyviteli nyomtatványokat jelenti.

A kiadványtevékenységgel kapcsolatos munka technikai vonatkozásban nem volt problémamentes. A nyomdai leírás, melynek nagy része külső megbízás alapján készül, nem minden esetben felel meg a kiadványszintű kívánalmaknak. Ugyancsak megoldásra váró probléma egy második összehordógép beszerzése. A nyomda műszaki állapotát emelte viszont az új Romayor nyomógép üzembehelyezése. (A megjelent kiadványok bibliográfiáját ill. a nyomdai teljesítményt a 10. sz. melléklet tartalmazza.)

NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Az MTAK mint az ország egyik legjelentősebb közgyűjteménye és tudományos könyvtára, meghatározott területeken információs központja, érdekeinek és lehetőségeinek megfelelően kapcsolódik be a nemzetközi szakmai életbe.

A nemzetközi kiadványcsere szerepe a Könyvtár életében 1985-ben is számottevő, jelentősen enyhít a beszerzés devizális gondjain. A cseretevékenység mindamellett kultúr- és tudománypolitikai funkciót is betölt, mert a magyar tudomány és kultúra eredményeit közvetíti a világba. 1985-ben 94 akadémiai és száznál több egyéb folyóiratból 6.084 tételt, 4.673 kötet könyvet és az előző évhez viszonyítva jóval több könyvtári kiadványt küldött cserepartnereinek (1529 külföldi intézmény). Egyidejűleg 7.202 könyvtári egységet fogadott külföldi partnereitől.

A korábbi gyakorlatnak megfelelően kapcsolatai révén az MTAK igénybe veszi a nemzetközi kölcsönzés lehetőségeit, 1985-ben 318 alkalommal elégítette ki olvasóit ezúton.

A Könyvtárnak és munkatársainak nemzetközi szervezetekben való közreműködése, nemzetközi konferenciákon, tanácskozásokon való részvétele és a tanulmányutak, valamint jelentős személyiségek meghívása, a kétoldalú akadémiai együttműködési megállapodások lehetővé teszik a szakmai kapcsolatok, az intézmények és szervezetek együttműködésének kiszélesítését.

Együttműködési programok

A nemzetközi együttműködésben az MTAK az információ és a könyvtárak hagyományos kapcsolatainak fejlesztése terén vesz részt, részben intézményi szinten, részben pedig egyéni szakértői tevékenységben.

A *Nemzetközi Társadalomtudományi Információs Rendszerben (MISZON)* az MTAK mint a magyar nemzeti szerv az 1985. évi munkatervben kijelölt feladatokat teljesítette. A kiadványtevékenységről részletes tájékoztató olvasható a 17. oldalon. A hagyományos keretek közötti együttműködési program eredményeképpen megjelent a MISZON tagországok devizás folyóiratjegyzékének 2. kötete, amely az 1982. évi kiadás pótkötete és az 1984. évi állapotot tükrözi. E kötethez évenként készül pótfüzet, amely az aktuális évi változásokat tartalmazza. Előkészületek folynak a jegyzék szakrend szerinti változtatának, valamint a gépi adatbázisba való bevitelének megvalósítására.

A MISZON AIR fejlesztésében új fejlemény, hogy 1985-től a VEIKI számítógépes bá-

zisán megindult – kísérleti módon – rendszeres online SDI szolgáltatás, mintegy 20 megrendelőnek kb. 50 témakörben (egyelőre a közgazdaságtudomány, szociológia, filozófia, demográfia, tudományos szocializmus tárgyköréből). Megkezdődött a legújabb magyar közgazdasági szakirodalom (folyóiratcikkekről) munkalapokon történő bevitel (kb. 30 tétel) a központi adatbázisba. Ezek a munkák továbbra is a magyar KNSZ központi feladatai közé tartoznak. Tovább lépés a szolgáltatások kiszélesítése saját mikroszámítógépes bázis esetén valósulhat meg, ennek a specifikációja már megtörtént.

Az automatizált szolgáltatások kibővítését szolgálja a rendszer nyelvi ellátottságának továbbfejlesztése, kétnyelvű lexikajegyzékek, rubrikátorok fordítása. Megjelent a magyar–orosz közgazdaságtudományi lexikajegyzék kötete, elkészült a filozófia, szociológia, tudománytan és tudományos szocializmus lexikajegyzék magyar változata (kötetben való megjelenésük 1986-ra várható).

Az MTAK mint a MISZON magyar KNSZ-e 1985 májusában házigazdája volt a MISZON Tanács 10. ülésének és 3. tudományos konferenciájának. A Tanácsülésen az MTA vezető képviselői köszöntötték a jubiláló testületet. Az összegező elemzésen kívül napirenden szerepelt az 1984. évi feladatok teljesítésének értékelése, az 1986. évi és az 1986–1990 évekre szóló ötéves terv jóváhagyása. A Tanácsülést követően került sor a MISZON 3. tudományos konferenciájára „A tudományos információ szerepe a társadalomtudományok társadalmi-gazdasági, és ideológiai funkcióinak megvalósításában” címmel. A konferencián 27 külföldi és számos hazai szakember vett részt. A konferencián 31 előadás tárgyalta az információ szerepét a szocialista társadalomban, az információ szerepét a társadalomtudományok valóságfeltáró, döntéshozókészítő és ideológiai funkcióinak megvalósításában, továbbá az információk folyamatok automatizálásának kérdéseit, a MISZON szerepét mindebben, a MISZON tagországok ezzel kapcsolatos konkrét tapasztalatait. A rendezvényhez kapcsolódott egy online bemutató az INION adatbázisból, valamint egy kiállítás a MISZON tagországok társadalomtudományi információs kiadványairól.

Berlinben került sor az 1985. évi MISZON AIR Állandó Munkacsoportja tanácskozáására, amelyen Bíró Júlia vett részt.

A Könyvtár aktívan részt vesz az *Európai Társadalomtudományi Információs Egüttműködés*, (ECSSID) tevékenységében. A bonni Informationszentrum Sozialwissenschaften rendezésében 1985 februárjában került sor az ECSSID WG 2 8. ülésére, amelyen részt vett Rózsa György. Az ülésen megvitatták a „Nők változó szerepe a társadalomban” c. kötetet: 1.000 példányban jelent meg, pozitív értékelést kapott és fölmerült a téma konferencián történő megvitatása. Beszámoltak továbbá a kiadás alatt álló „Békekutatás” c. kötet és a „Technológia és társadalom” c. kötetrel, annak terjesztésével kapcsolatos problémákról. Az 1986. évben szerepel a „Békekutatás” c. kötet terjesztése, a „Technológia és társadalom” kiadása, a nő kutatás újabb kötetének előkészítése. A WG 2 1986. évi ülése Várnában lesz. 1985 júniusában a Bécsi Központ Igazgató Tanácsának oslovi ülésén az ECSSID képviselői beszámoltak a szervezet 1984. évi tevékenységéről. Az év márciusában Rózsa György mint a Végrehajtó Bizottság tagja részt vett a Bizottság amsterdami ülésén a SWIDOC (Társadalomtudományi Információs és Dokumentációs Központ) szervezésében. Napirenden volt a szocialista országok társadalomtudományi bibliográfiája, a többnyelvű deszkriptor-jegyzék, kiadvány ügyek, MISZON rubrikátor – ETO összehasonlítása, az ún. szürke irodalom nemzetközi cseréjének kérdése, újabb kutatási témák megvitatása (pl. az új technológiák a társadalomtudományi információ szolgáltatásban) stb. A következő ülés 1986-ban Prágában lesz.

A CNRS-szel való együttműködés keretében folytatódott az „Index of Jewish Art” 4. kötetének kiadásával kapcsolatos munka.

A közös kiadások is a célszerű együttműködés jó példái: főképpen a Keleti Gyűjtemény értékes anyagainak külföldi kiadóval történő közreadása, ilyen vállalkozó a leideni Brill kiadó.

Szorosabbá vált a kapcsolat – az ECSSID közvetítésével – az *International Committee for Social Science Information and Documentation* – CIDSS vagy ICSSID, az ún. Meyriat bizottsággal. Az ECSSID résztvevők közös számítógépes bibliográfiai adatbank létrehozását ill. információcserét határoztak el. A programban részt vesznek a fejlődő országok is, UNESCO támogatással. Ki kell alakítani a kompatibilis mikroszámítógéprendszert, s akkor hozzá lehet kezdeni egy szakterület automatizált információszolgáltatásának beindításához.

Az MTAK a *Nemzetközi Dokumentációs Szövetség (FID)* munkájában folyamatosan részt vesz, 1985-ben Budapesten volt a FID C/30/31+39 társadalomtudományok, szociológia, néprajz osztályozási bizottság ülése, amelyen az MTA könyvtári hálózata képviseltette magát. A FID 43. kongresszusa 1986-ban Montrealban lesz.

Folytatódott a philadelphiai *ISI* és az MTAK közötti együttműködés: a Science Citation Index adatbázis hetente küldött mágnesszalagjainak feldolgozása és ennek alapján történő szolgáltatás.

Az UNESCO szerződést kötött az MTAK képviselőjével (Bánhegyi Zsolt) a „World List of Social Science Periodicals” 2. kiadása számára magyar folyóiratok listájának elkészítésére. Az MTAK főigazgatója részt vesz a Magyar UNESCO Bizottság munkájában.

A *Nemzetközi Tudományos és Műszaki Információs Rendszer (NTMIR)* munkájához az MTAK a Magyar Tanács Titkárságának készített különböző szakvéleményezéssel ill. a MISZON–NTMIR együttműködés keretében járul hozzá.

A Könyvtár részt vesz a *Nemzetközi Bibliológiai Társaság (AIB)* előkészítő munkálataiban, amelynek feladata az írásos kommunikáció társadalmi hatásának a kutatása. 1985 decemberében zajlott le Budapesten a Művelődési Minisztérium és az MTAK közös rendezésében a magyar–francia bilaterális bibliológiai kollokvium. A kollokvium központi témája az írás és az új technológiák viszonyának vizsgálata volt. A megnyitón beszédet mondott Rátkai Ferenc művelődési miniszterhelyettes, Ujfalussy József az MTA alelnöke és Hubert Dubois francia nagykövet. A kollokvium résztvevői, 13 külföldi és 12 magyar kutató a témát igen sok szempontból közlítették meg: ismeretelméleti vizsgálódásoktól nyelvészeti, könyvtörténeti fejtegetésektől az új technikák alkalmazásáig, a kiadás és az olvasásszociológiai szempontokig. A résztvevők tiszteletére adott fogadáson megjelent Köpeczi Béla művelődési miniszter is.

A Könyvtár részt vesz a szocialista országok akadémiai közötti többoldalú társadalomtudományi együttműködési programban kitűzött feladatok információellátásában, többnyire a MISZON révén. Együttműködik a többi szocialista ország akadémiai könyvtárával, egyfelől többoldalú együttműködési programokban, amelyeknek fóruma a kétévenként megrendezésre kerülő tudományos szimpózium. 1985-ben a lengyelországi Jablonnában volt a 4. szimpózium, tárgya a kutatók információs igényeinek vizsgálata volt. Az együttműködés másik vonala az egyes akadémiai könyvtárakkal megkötött kétoldalú együttműködési megállapodások keretében folyó munka. 1985-ben újította meg korábbi megállapodásait a SZUTA könyvtárai, a CSTA KK–TIK és a SZLTA Könyvtára. Az együttműködés kiterjed közös könyvtári-információs kutatómunka végzésére, dokumentumcserére, közös kiadásokra, egymás tájékoztatására a legújabb technikai eszközökről, végül szakembercserére.

A közös kiadások is az együttműködés jó példái. A szocialista országok akadémiai együttműködésében jelennek meg a MISZON kötetek (Referáló témakötetek és bibliográfiák L. 6.4. sz. táblázat). Igen jelentős a Keleti Gyűjtemény anyagainak külföldi kiadókkal történő megjelenítése: imprimálva van Simon Róbert Goldziher kötete a leideni Brill Kiadó és az MTAK közös köteteként. Ugyancsak itt jelent meg a Kaufmann Gyűjtemény A 280 jelű kézírata (Yusuf al Basir, Kitab al-Muhtawi) G. Vajda feldolgozásában, D. Blumenthal kiadásában. Ide kívánczik a „Scientometrics” nemzetközi tudományometriai folyóirat, valamint az „ECSSID Bulletin” megemlézése, mivel ezek szerkesztése és az utóbbi kiadása az MTAK keretében történik.

Konferencián való részvétel, tanulmányutak

MTA kiküldéssel, könyvtári támogatással és egyéni meghívással a Könyvtár munkatársai különböző konferenciákon, tanácskozásokon, tanulmányutakon vettek részt, közülük néhány az együttműködési programokról szóló fejezetben szerepel.

Rózsa György februárban Genfben folytatott irodalomkutató és konzultációkat az ENSZ könyvtárban „információ és nemzetközi szervezetek” témában, azt követően Hamammetbe (Tunézia) utazott, ahol részt vett és előadást tartott az Institut de Presse et des Sciences de l'Information Université de Tunis által szervezett afrikai vonatkozású bibliológiai témájú nemzetközi konferencián. Ugyancsak Rózsa György mint Intéző Bizottsági tag vett részt az ECSSID Bizottság Amsterdamban rendezett ülésén, melynek házigazdája a holland Akadémia Társadalomtudományi Információs Intézete (SWIDOC) volt. Részletesebben L. Együttműködési programok c. fejezetben.

1985 februárjában *Braun Tibor* és *Bujdosó Ernő* a philadelphiai Institute for Scientific Information meghívására tapasztalatcserét folytatott a kölni Deutsches Institut für Medizinische Dokumentation und Information (DIMDI) munkatársaival.

F. Csanak Dóra ugyancsak februárban járt Münchenben az Ujváry Sándor Griff kiadónál, hogy kiválogassa és megbeszélje Ujváry Sándor ajándékként az MTAK-nak átadott kéziratok, kiadói, írói levelezés darabjai átadási feltételeit.

Tőkés László, *Kolthay Tiborné* és *Láng Klára* májusban egy hétig helyszíni mikrofilmmezést végeztek a zágrábi tudományos gyűjteményekben, melynek következtében 25 teljes mű és 37 mű részletei kerültek filmre.

Egyezményes út keretében *Rózsa György* és *Domsa Károlyné* tanulmányúton voltak a Szovjetunióban. Útjuk fő célja a SZUTA Szibériai Tagozata novoszibirszki Központi Tudományos-Műszaki Könyvtárával való megismerkedés (felépítése, szerepe az akadémiai hálózatban, kiadványcsere, munkafolyamatok, szolgáltatások stb.) konzultációk és előadások tartása volt. A látogatás részben Jelepov igazgató előző évi látogatásának viszonzása is volt, a kapcsolatok szorosabbá fogásának céljával. Az együttműködést kétoldalú megállapodás rögzíti. Az út folyamán találkoztak a moszkvai INION vezetőivel is.

Ugyancsak a Szovjetunióban volt tanulmányúton *Bánhegyi Zsolt*, hogy az INION-ban, a Lenin-Könyvtárban és a Biblioteka Inostrannojoj Literatury-ban vizsgálja a periodika-gyűjtemények helyzetét, az olvasószolgálati munka és a periodikák tartalmi feltárásának problémáit. Szervezési hiba miatt nem jutott el a leningrádi társkönyvtárba. *Gregorovicz Anikó* INION-ban tett látogatása során megbeszélést folytatott az INION illetékeseivel kiadvány-

ügyekben, automatizálási fejlesztési kérdésekben, főképpen a magyar input beindításával kapcsolatban stb. *Bíró Júlia* is Moszkvában töltött két hetet, részben az INION-ban, ahol a MISZON AIR-ral kapcsolatos kérdésekben tárgyal, részben pedig részt vett a NTMIK által szervezett online tanfolyamon.

Júniusban *Braun Tibor* a bécsi Nemzetközi Atomenergia Ügynökség felkérésére részt vett egy, a karlsruhei (NSZK) Atommagkutató Központban megrendezett nukleáris analitikai szakértői tanácskozáson. Braun Tibor azután a National Science Foundation és a Rockefeller Alapítvány felkérésére részt vett a „Fejlődő országok kutatási teljesítményének bibliometriai értékelésének lehetőségei” témakörben Philadelphiában megrendezett szakértői tanácskozáson.

Wojtilla Gyula az NDK TA Zentralinstitut für alte Geschichte und Archäologie Fachbereich Alte Orient-nél járt ókori India társadalomtörténeti vonatkozású szanszkrit forrásanyag feltárása végett, ugyanakkor mind az intézetben, mind pedig a Humboldt Egyetemen szakértőkkel konzultált a forráskutatás módszertani kérdéseiről, valamint előadást is tartott.

Rózsa György a bonni Informationszentrum Sozialwissenschaften meghívására részt vett az ECSSID WG 2 és WG 3 tagjainak értekezletén, ahol a folyamatban lévő kutatások regisztere készítésével kapcsolatos tapasztalatcsere folyt, továbbá szó volt a tezauruszkészítésről, a gépi fordítás lehetőségeiről, végül megbeszélést folytatott az intézet igazgatójával a további együttműködés lehetőségeiről. *Rózsa György* és *Gregorovics Anikó* képviselték a Könyvtárat a szocialista országok akadémiai könyvtárai IV. szimpóziúmán a lengyelországi Jabłonnában. A szimpóziium témája az akadémia tudósai információk igényeinek vizsgálata volt. 32 előadás hangzott el, Rózsa Gy. „Akadémiai könyvtárak a kutatás információellátásáért” címmel, Gregorovics A. pedig az MTA kutatói információk könyvtári igényei kielégítésének lehetőségeiről tartott előadást.

Augusztusban *Bujdosó Ernő* részt vett a finnországi Espoóban tartott megbeszélés-sorozaton, amelynek célja a két ország közötti együttműködés programjának kialakítása volt az információ- és könyvtártudomány terén. Azt követően részt vett Helsinkiben az Északi Államok 6. Információs és Dokumentációs konferenciáján. *Schubert András* eleget tett a franciaországi Poigny-la Fôret-ban rendezett „Tudomány és Információ” nyári iskolára kapott meghívásnak, ahol előadást is tartott.

Braun Tibor a Japan Society for the Promotion of Science meghívására – vendégprofesszorként 3 hónapig a Sendai Tohoku University Természettudományi karán oktatott és kutatott.

A Könyvtár orientalistái is tanulmányutakon voltak: *Apor Éva* japáni magánútja során új cserlehetőségeket és a japáni judaica lelőhelyeit térképezte fel, korszerű könyvtárakkal ismerkedett meg; *Somlai György* egyhónapos egyezményes tanulmányúton volt Mongóliában, ahol három nagy tibeti könyvtár gyűjteményeit vizsgálta és a mai mongol tibetisztikával ismerkedett több intézményben. Somlai Gy. a Bayerische Akademie der Wissenschaften szervezésében megtartott tibetisztikai konferencián szerepelt előadással. *Vargyas Péter* Izraelben volt, ahol előadásokat tartott a haifai ókori közelkeleti konferencián, a Ramat Gan-i Bar-Ilan University-n, a jeruzsálemi Hebrew University-n, valamint az NSZK-beli Münsterben előadást tartott a 32. nemzetközi asszirológiai konferencián. Vargyas Péter ÖÖT ösztöndíjjal Egyiptomban járt kéthónapos tanulmányúton, ahol részt vett a Kákossy professzor vezette expedíció munkájában is. *Csáki Éva* előadással szerepelt a Velencében tartott Permanent International Altaic Conferencen.

Az év folyamán részben akadémiai finanszírozással, részleges akadémiai pénzügyi támogatással, részben pedig egyéni külföldi meghívással 17 fő 30 alkalommal 405 napot töltött külföldön (L. 11. sz. táblázat)

Külföldi látogatók

A Könyvtárnak 1985-ben 123 külföldi látogatója volt, a teljes névsort a 11.2. táblázat közli, a jelentés csupán kiragadva néhányra tér ki.

Az MTAK külön meghívott vendége volt *Tong Zenggong*, a pekingi Academia Sinica Könyvtár igazgatója, a kínai tudományos könyvtárak szövetségének alelnöke, valamint *Fu Zhi-liang*, a Könyvtár intéző hivatalának vezetője. A kínai vendégek tájékoztak az MTAK és egyes osztályainak tevékenységéről, és azon túl a magyar könyvtárügyről, több intézeti és más tudományos könyvtárba látogattak el (SZTAKI, Közgazdaságtudományi Intézet, Kutatásszervezési Intézet, Zenetudományi Intézet, OSZK, OMIKK stb.). *Tong Zenggong* és munkatársa érdekes előadást és konzultációt tartott a kínai könyvtárügyről, szorosabban a könyvtári szervezetről a Kínai Akadémián. Tárgyaltak a további együttműködésről és a kiadványcsere lehetséges bővítéséről.

Ugyancsak külön meghívott vendége volt a Könyvtárnak *A.I. Pancsenko*, a SZUTA INION főmunkatársa, aki a MISZON 3. tudományos konferencia anyagainak szerkesztését végezte Budapesten. Egyébként e rendezvényre 7 országból 27 vendég érkezett.

A Természettudományi Információs Igazgatóság tevékenységét, a tudományelemzési munkákat tanulmányozta *Meng Liangsheng* kínai kutató, a pekingi Academia Sinica Könyvtárából. Ugyancsak ilyen célból voltak a Könyvtár vendégei *Ropaak Mohamed Ali* és *Samar Ahmed* Irakból, a bagdadi Scientific Documentation Centre munkatársai. Itt tartózkodásuk alatt több intézetbe is ellátogattak (SZTAKI, SZBK, továbbá OSZK, OMIKK). *Hanna Kaiser* és *Horst Strüwig* a berlini NDK TA Wissenschaftliches Informationszentrum munkatársai budapesti tanulmányútjának is az informatika és az információ döntéselőléskészítő funkciója magyarországi tapasztalatainak megismerése volt a célja. Ők is több, főképpen közgazdasági profilú intézetben jártak. Ugyancsak a magyarországi informatika helyzetével kívánt megismerkedni *Lidia de la Caridad Patallo Bernardez* kubai vendég, aki a havannai Centro de Estudios de Historia y Organizacion de la Ciencia-ból jött. Természetesen ő is több intézetben tett látogatást. Kapcsolatteremtés és a magyarországi társadalomtudományi információs munka megismerése volt *A.G. Kallenberg* és *G.B. Kosse*, a Holland Pedagógiai Kutatási Alapítvány osztályvezetői MTAK-ban tett látogatásának célja.

1985-ben több külföldi kiadó vezetője látogatta meg a Könyvtárat: *Cornelis J. Veer* a CJV Publishers Services Limited (Oxford), *Paul Snijders* az Elsevier Science Publishers B.V. Amsterdam nemzetközi kereskedelmi osztályvezetője (folyóirat-előfizetés bővítése), *Matthieu F.M. Knops* hollandiai kiadó egy Kézirattárban található könyv faksimile kiadása ügyében, *A.G. Lehr*, nyugat-berlini könyvkereskedés cégvezetője stb.

A Könyvtárral való együttműködés lehetőségeit kereste *Franz Görner*, a nyugat-berlini Staatsbibliothek Preussische Kulturbesitz könyvtárigazgatója, érdeklődött a disszertációk cseréje iránt is. Érdekes előadást és konzultációt tartott a Könyvtár munkatársainak a finn könyvtár- és információügyről *Sauli Laitinen*, a Finn Műszaki Kutató Központ Információs Szolgálatának igazgatója. Ugyancsak a kapcsolatfelvétel motiválta *Ioan Chira*, a Román Nagy-

követség kulturális tanácsosának MTAK-ban tett látogatását. Tudományometriai együttműködés volt a célja *Emery Koltay* (USA) Xerox-Bowker információs cég igazgatója látogatásának. A Keleti Gyűjtemény számos kutatója közül ismét itt volt *G. Rajna-Sed* Párizsból, *Hermann Schmeltzer* egyetemi tanár judaisztikai kutató Svájcból, *Trowaga Rinpoche Blama Samphel* tibeti apát és sokan mások.

A Kézirattár számos külföldi kutatója közül megemlíthető *Csáky Mór*itz (Ausztria) történész-kutató, *Abafáy Offenberger Gustav* (NSZK) Bolyai-kutató, mindketten visszatérő vendégek.

A magyar–francia bibliológiai kollokvium alkalmából az MTAK 13 külföldi vendéget fogadott Franciaországból, Tunéziából, Libanonból, Csehszlovákiából és Bulgáriából. A francia delegáció vezetője *Robert Estivals* professzor volt.

A budapesti Európai Kulturális Fórum több külföldi résztvevője – főképpen könyvtár-igazgatók – ismerkedett meg ez alkalommal a Könyvtárral pl. az osztrák Nemzeti Könyvtár igazgatója *M. Strebl*, a Cambridgei Egyetem Könyvtár igazgatója *J. Radcliff*.

Külföldi tagságok

Az MTA Könyvtára változatlanul tagja az International Federation for Documentation (FID) és az International Association of Orientalist Librarians (IAOL) nem-kormányközi szervezeteknek. 1984 óta részt vesz az Association Internationale de Bibliologie-nak (Nemzetközi Bibliológiai Társaság) előkészítő munkálataiban. A munkatársak egyénileg tagjai különböző tudományos társaságoknak, szervezeteknek, szerkesztőként vagy szerkesztőbizottsági tagként működnek közre nemzetközi kiadványügyi fórumokban. A munkatársak részvételét e szervezetekben és testületekben a 12. sz. melléklet foglalja össze.

AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A Levéltár 1985. évi tevékenységének legfőbb területei az állománygyarapítás, feldolgozás és az útijelentések nyilvántartása voltak. A Levéltár ellátta a gyűjtemény irattári kötelességeiből származó feladatokat. Folytatódott a fototéka és a hangarchívum feldolgozása.

Az évi állománynövekedés tételei a következők: 162,22 ifm iratanyag (ezzel együtt az együttes állomány az év végén 1460,84 ifm-re nőtt). A hanganyag gyarapodása 2750 perc volt (a teljes hanganyag így 80.542 perc). A fényképanyagban nem történt változás.

A Levéltár állományába került iratanyagok közül a legfontosabbak: Láng István főtítkár illetve főtítkárhelyettes iratai, elnökségi ülések anyaga, a Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet iratai, a Nyelvtudományi Intézet, a Régészeti Intézet iratanyaga.

A Levéltár ellátta mindazon feladatokat, amelyek az akadémiai intézetek, kutatócsoportok, támogatott tudományos társaságok iratanyagának szakszerű rendezésével, selejtezésével, a levéltárárt anyag átvételével kapcsolatosak. Ebben az évben 15 intézményben összesen 35 látogatásra került sor.

Folytatódott az iratkezelési szabályzat revíziója. Az év folyamán az MTA Igazgatási és

Jogi Főosztálya elkészítette a szabályzat véglegesnek szánt szövegét, ezt a Levéltár véleményezte. A szabályzat jóváhagyásra vár.

Kulcsár Kálmán főtítkárhelyettes jóváhagyta az előző évben elkészített levéltári kutatási szabályzatot, amely lényegesen leegyszerűsíti a kutatási kérelmek elbírálásának folyamatát.

A feldolgozó munka sokrétű volt. Középszintre rendezés folyt az Igazgatási és Jogi Főosztály által leadott anyagban (17,76 ifm), raktári ellenőrzés során mintegy 45,60 ifm iratanyag revíziójára került sor. El kellett végezni az előző években az állományból kiemelt tételek reponálását. Az év során 7,5 ifm folyóiratanyag rendezése és elhelyezése történt meg. Folytatódott a kandidátusi és doktori disszertációkról írt opponensi vélemények szerzői katalógusának építése, a fototéka rendezése, a rendes évi közgyűlésen készült hangfelvételek feldolgozása. (2750 perc)

Ebben az évben jelentős változás történt az útijelentések feldolgozásában. Az előző évhez hasonlóan megtörtént a társadalomtudományi kiküldetésekről készült beszámolók feldolgozása (1331 db). A beérkezett jelentések száma nagyban nőtt, és ehhez járult az MTA NKFO által beküldött természettudományi útijelentések nagy száma.

A Levéltár vezetője és egy munkatársa részt vett a levéltárigazgatók október 2–3-i Hajdúszoboszlón megrendezett értekezletén.

Elkezdődtek az 1983-ban Budapesten tartott nemzetközi értekezlet orosz és németnyelvű előadásai kiadásának előkészületei.

KÖNYVTÁR ÉS PROPAGANDA

A Könyvtárban őrzött értékes dokumentumok vonzzák a bel- és külföldi kiállítókat, kiadókat. A Kézirattár anyagai szerepeltek a debreceni Misztótfalusi Kis Miklós konferencia alkalmából az Egyetemen rendezett kiállításon, továbbá a budapesti Evangélikus Múzeum Bornemisza Péter kiállításon, az MTA Zenetudományi Intézet kódextöredék kiállításán, valamint az Országos Széchényi Könyvtár reprezentatív Kódex Kiállításán.

A Keleti Gyűjtemény állományából – főképpen a Kaufmann gyűjtemény darabjai vonzzák a külföldi kiadókat pl. a Brill kiadónál megjelenő Goldziher kötet, az „Index of Jewish Art” 4. kötetének CNRS-szel történő megjelentetése stb. L. előző fejezetek.

A magyar kiadók is többször fordulnak a Könyvtárhoz, hogy az állományában lévő dokumentumokból illusztrációkat használhassanak fel készülő könyvekhez.

A Könyvtárról szóló ismertetés orosz változata jelent meg 1985-ben, év végén pedig a katalógushasználatról szóló segédlet.

Az év folyamán több sajtó-fórum foglalkozott a Könyvtár tevékenységével, gyűjteményeivel, szolgáltatásaival, ismertetések jelentek meg a Könyvtár kiadványairól. Ezeknek a bibliográfiája található a 14. sz. mellékleten.

A Könyvtár kiadványai – és más hazai társadalomtudományi információs kiadványok szerepeltek a MISZON Tanács 10. ülése és 3. tudományos konferenciája alkalmából rendezett nemzetközi kiállításon a rendezvények székhelyén – a SZOT Központi Iskolájában.

Az MTAK legújabb könyv- és periodika szerzeményeiről tájékoztatják az olvasókat az olvasóterem előterében lévő tárlókban elhelyezett újdonságok, itt láthatók a saját kiadványsorozatok legújabb kötetei is.

III. ADATOK ÉS TÁBLÁZATOK

1. GAZDALKODÁS

1.1 Költségvetés

ezer forintban

Rovat	Megnevezés	1984. évi tényleges felhasználás	1985. évi eredeti előirányzat	1985. évi módosított	1985. évi tényl. felhasználás
11	Béralap	11.681	12.619	12.448	12.280
12	Személyi kiadások	1.902	653	3.103	2.939
13	Készlet beszerzés	21.128	15.438	21.633	21.737
14	Szolgáltatás	11.114	6.183	8.417	8.361
15	Közteher	1.168	1.254	2.469	2.382
22	Egyéb juttatás	41	147	197	108
23	Személyi és egyéb ösztönzés	65	35	35	30
24	Költségvetési elvonás	344		56	56
36	Kisebbségi beszerzés (állóeszköz)				
49	Pénzeszköz átcsoportosítás			1.438	1.438
Összesen:		47.443	36.329	49.796	49.331

Pénzforgalom alakulása

Költséghely	Előző évi maradvány	Irányító szervi és egyéb tám.	Saját bev.	Összes bevétel	Pénzmarad- vány 1985
Könyvtár	-847	37.175	1.216	37.544	736
Informatika	-	4.800		4.800	434
Gépesített inf.	735	65		800	-
M. kort. életrajzi adattár	587	-363		224	93
Kult. és történelmi emlékeink felt. nyomtatása	758	1.239		1.997	311
Elvonásra kerül	-56			-56	-838 KKA - 73 könyvtár
Felhasználható	1.177	42.916	1.216	45.309	663
Inf., xerox érd. elsz.			7.540	7.540	2.369

A kimutatott elvonás a bérmegetakarításra eső 10 %-os közteher.

Tárgyévi bérmegetakarítás:

– Könyvtár	0	(előző évi 58 (m Ft))
– M. kortárs	0	
– Kult. és tört. emlékeink feltárása	0	(előző évi 168 (m Ft))

1.2 Beruházás

ezer forintban

Kiadások:	p.ü. teljesítés	üzembehelyezés (= állóeszköz állomány növekedés)
lakóter pótllási kötelezettség (lakás vásárlás)	2.350	
költözés	39	
egyéb költségterítés	359	
üres lakások rezsiöltsége	–	
kiutalt lakások felújítása	–	
bérlőkijelölési bef. visszatér.	–140	
IKV és anyagért. visszatér.	–389	
Arany J. u. 1. kiürítéssel kapcs.	2.219	
Gépbeszerzés	1.075	1.075
	3.294	1.075

1.3 Állóeszközök

Állomány növekedés	
Beszerzésből	1.075
Állomány csökkenés	
Selejtezés	74
Átminősítés	1.139

1.4 Felújítás

Arany J. u. 1. tervezés, program aktualizálás	134
Arany J. u. 1. rekonstrukció	46.285
Arany J. u. 1. rekonstrukció, tervezői művezetés	81
Majakovszkij u. átalakítás	1.148
Összesen	47.648/m Ft

Áthúzódó keret terhére 4.161/m Ft rekonstrukcióra KÖZEV
800/m Ft lebonyolításért KESZ

2. SZEMÉLYZETI ADATOK**2.1 Létszám**

	főfoglalkozásúak				
	állandó				összesen fő
	Könyvtár	Magy. kort.	Term.tud. Inf.Igazg.	Kult-tört. emlékeink feltárása	
1985. jan. 1-én a létszám:	14	1	19	2	163
évközi belépés	11				11
évközi kilépés	14		1		15
1985. dec. 31-én a záró- létszám:	138	1	18	2	159
Részfoglalkozásúak munka- óra alapján visszaszámított létszáma 1985. dec. 31.					21
Részfoglalkozásúak tényleges létszáma					35

2.2 Végzettség, szakképzettség

(1985. dec. 31-én állományban lévő főfoglalkozásúak)

Tudományos fokozat, iskolai végzettség	1984	1985
kandidátus	6	7
egyetemi, főiskolai végzettség	101	96
középiskolai végzettség	39	42
alsófokú iskolai végzettség	23	21
Könyvtárosi szakképzettség		
felsőfokú szakképzettség	40	40
középfokú szakképzettség	9	11
Szakképzésben résztvevők		
egyetemi képzésben (könyvtári szakon)	2	2
felsőfokú iskolai képzésben	—	—
középfokú könyvtárosképzésben	2	—

2.3 Besorolás, bérezés

Nyelvpótlékot kapott 3 fő

Egy főre jutó éves átlagbér 1985-ben

Könyvtár	68.468.— Ft
támogatott témák	73.857.— Ft
az átlag összesen	68.832.— Ft
közvetlen állomány	68.467.— Ft
közvetett állomány	70.024.— Ft
Inf., xerox érd. rendszerben	67.545.— Ft

2.4 Kitüntetés, jutalmazás

Szabó Ervin Emlékérem	1 fő	F. Csanak Dóra
Munka Érdemrend Arany fokozat	1 fő	Rejtő István
Kiváló Munkáért (MM)	1 fő	Simon Judit
Kiváló Munkáért (MTA)	3 fő	Bacskó Antal, Pásztor Lajosné, Vidos Gábor
Szocialista Kultúráért	2 fő	Békefi József, Jaksa Józsefné
Miniszteri Dicséret	2 fő	Kurucz Csaba, Tóth Jenőné

Nívódíjat kapott Haraszti Marianne az Akadémiai Kiadónál 1983-ban megjelent „Spanish genre painting of the XVIIth century c. kötetéért.

Igazgatói jutalomban részesült a törzsgárda tagok jutalmazásával együtt:

Könyvtár	134 fő
Term. tud. Inf. Igazg.	18 fő
Magyar Kortárs, Életrajzi adattár	1 fő
Nyugdíjas	33 fő
Kult. és tört. emlékeink felt.	2 fő

1 főre jutó jutalom: 7.816.— Ft

Jubileumi jutalomban részesült 4 fő

3. ÁLLOMÁNY, GYARAPODÁS

Dokumentum	állomány 1984. XII. 31-én	1984. évi gyara- podás	1985. évi gyara- podás	Törlesztés	állomány 1985. XII. 31-én
könyv	921.113	15.480	13.362	17	934.458
periodika (köt.)	256.089	5.685	5.727	6	261.810
kézirat	514.080	16.803	13.035	—	527.115
mikrofilm	20.356	359	360	—	20.716
	1.711.638	38.327	32.484	23	1.744.009

3.1 Gyarapodás szakok szerint

%

Szakcsoport	könyv		periodika	
	1984	1985	1984	1985
001 tudományszervezés	0,5	0,5	—	—
0.2 általános művek, vallástörténet	6,1	6,1	12,0	10,7
1 filozófia, pszichológia	4,0	4,0	2,7	2,6
3 társadalomtudományok	8,6	9,1	13,3	13,3
5 természettudományok	11,2	11,5	29,8	31,4
6 alkalmazott tudományok	4,1	4,0	6,0	6,6
7 művészetek	5,0	3,4	2,7	2,3
80 nyelvtudomány	7,8	8,2	10,7	11,0
809 orientalisztika	10,4	9,8	7,1	7,9
82 irodalomtudomány, szépirodalom	29,6	28,8	7,5	6,7
9 földrajz, régészet, történettudomány	12,7	14,6	8,2	7,5
	100,0	100,0	100,0	100,0

3.2 Gyarapodás eredete (egység)

	Magyarország		Szovjetunió		népi dem. országok		egyéb külf.		összesen	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985	1984	1985	1984	1985
könyv	4.024	3.384	2.528	2.440	1.853	1.439	7.075	6.099	15.480	13.362
periodika (köt.)	725	735	901	890	1.258	1.260	2.801	2.842	5.685	5.727
kézirat	16.793	11.015	—	—	—	—	10	2.020	16.803	13.035
mikrofilm	351	328	—	1	3	14	5	17	359	360
Összesen	21.893	15.462	3.429	3.331	3.114	2.713	9.891	10.978	38.327	32.484

3.3 Gyarapodás módja (egységek száma csökkenés nélkül)

	könyv		periodika (köt.)		kézirat		mikrofilm		összesen	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985	1984	1985	1984	1985
vétel	4.417	3.652	977	1.029	14.703	9.500	46	41	20.143	14.222
csere	6.301	5.468	4.047	4.010	—	—	3	5	10.351	9.483
kötelespéldány	3.414	2.885	586	583	—	—	—	—	4.000	3.468
ajándék	971	1.037	75	105	2.100	3.535	1	13	3.147	4.690
akad. kiadvány	326	291	—	—	—	—	—	—	326	291
saját előállítás	51	29	—	—	—	—	309	301	360	330
Összesen	15.480	13.362	5.685	5.727	16.803	13.035	359	360	38.327	32.484

3.4 Nemzetközi kiadványcsere forgalom

Viszonylat	Kiadvány fajta *	Küldött		Erkezett	
		1984	1985	1984	1985
Szovjetunió	könyv	559	731	3.685	3.175
	periodika	1.333	1.214	1.138	1.120
	mikrofilm	—	—	—	1
Népi demok- ratikus or- szágok	könyv	1.587	1.737	1.869	1.584
	periodika	2.073	1.934	1.386	1.376
	mikrofilm	3	20	3	4
Egyéb or- szágok	könyv	2.275	2.694	2.719	2.378
	periodika	2.831	2.929	2.094	2.066
	mikrofilm	119	89	—	—
Összesen	könyv	4.421	5.162	8.273	7.137
	periodika	6.237	6.077	4.618	4.562
	mikrofilm	122	109	3	5

*kötet, évfolyam, ill. mű

3.5 Nemzetközi kiadványcsere földrajzi megoszlása

Cserekapcsolatok 1984-ben 81 állam 1558 intézményével
1985-ben 76 állam 1529 intézményével

Európa

28 állam, 1108 intézmény

Albánia	2	Lengyelország	80
Anglia	69	Luxemburg	4
Ausztria	48	Malta	1
Belgium	45	NDK	46
Bulgária	6	NSZK	132
Csehszlovákia	40	Norvégia	11
Dánia	13	Olaszország	134
Finnország	26	Portugália	6
Franciaország	90	Románia	44
Görögország	14	Spanyolország	55
Hollandia	21	Svájc	35
Írország	4	Svédország	31
Izland	2	Szovjetunió	76
Jugoszlávia	70	Vatikán Állam	3

Ázsia

21 állam, 182 intézmény

Afganisztán	3	Koreai NDK	3
Banglades	1	Libanon	4
Ciprus	3	Mongólia	3
India	30	Oman	1
Irak	3	Sikkim	1
Irán	2	Szingapur	3
Izrael	9	Szíria	3
Japán	87	Thaiföld	1
Jordánia	1	Törökország	13
Kína	6	Vietnami DK	3
Koreai Közt.	2		

Afrika

13 állam, 27 intézmény

Algéria	2	Marokkó	1
Angola	—	Nigéria	2
Dél-Afrikai Közt.	6	Szenegál	1
Egyiptom	5	Tanzánia	1
Elefántcsontpart	1	Tunézia	3
Etiópia	1	Uganda	—
Felső-Volta	1	Zaire	—
Ghana	1	Zambia	—
Guinea	—	Zimbabwe-Rhodesia	2

Amerika

12 állam, 190 intézmény

Argentína	7	Kolumbia	7
Brazília	10	Kuba	8
Chile	4	Mexico	3
Costa Rica	2	Peru	3
Ecuador	—	Puerto Rico	1
Guyana	—	USA	122
Kanada	18	Venezuela	5

Ausztrália, Óceánia

2 állam, 22 intézmény

Ausztrália 18

Új Zéland 4

3.6 Duplum és fölőspéldány kiajánlás

könyv

1984	1985
1.606	255

4. FELDOLGOZÁS**4.1 Könyvtári feltárás, címleírás, osztályozás**

	címleírás		osztályozás	
	1984	1985	1984	1985
modern könyv (mű)	11.399	12.084	11.399	12.084
periodika (főle)	124	89	118	89
keleti könyv (mű)	1.600	900	1.600	900
keleti periodika	3	22	—	—
kézirat (db)	16.803	13.035	—	—
régi könyv (mű)	—	971	—	—
mikrofilm (mű)	359	360	—	—
periodikák retrospektív feldolgoz. (köt.)	—	—	1.989	1.567

4.2 Katalógusépítés

	katalóguscédulák			
	sokszorosítása		gépelése	
	1984	1985	1984	1985
modern könyv	12.933	13.165	12.933	13.165
periodika	—	—	753	524
kézirat	—	—	3.655	4.213
régi könyv	2.332	2.971	—	—
mikrofilm	1.151	233	1.151	233

Katalóguscédulák besorolása

	1984	1985
központi könyvkatalógusokba	76.385	76.965
központi periodikakatalógusokba	753	524
kéziratkatalógusokba	7.350	4.213
régi könyvkatalógusba	2.332	2.971
keleti betűrendes katalógusba	7.000	6.300
mikrofilm katalógusba	3.355	2.300

5. OLVASÓSZOLGÁLAT

5.1 Könyvtár használói
(fő)

	1984	1985
Beiratkozott olvasók száma	3.437	3.362

5.2 Használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása
(Százalék arányban)

a Központi Olvasószolgálatnál:	1984	1985
MTA rendes és levelező tagja	2	2
egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus	22	27
egyetemi oktató (docens, adjunktus, tanársegéd)	9	9
tudományos kutató, aspiráns	25	19
nem főfoglalkozású kutatók (orvos, mérnök, szerkesztő, könyvtáros stb.)	25	26
egyetemi hallgató	12	12
egyéb	5	5
	100,0	100,0

5.3 Szolgáltatási alkalmak

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		összesen	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985
modern könyv	12.998	9.481	16.607	16.045	29.605	25.526
periodika	6.436	5.760*	514	475	6.950	6.235
kézirat, régi könyv	2.707	2.677	46	42**	2.753	2.719
keleti könyv, kézirat, periodika	2.104	2.025	2.010	2.208	4.114	4.233
mikrofilm	299	359	17	31	316	390
	24.544	20.302	19.194	18.801	43.738	39.103
*periodika xeroxoztatási alkalmak száma	6.096					
fotóztatási alkalmak száma	49					
**fotóztatási alkalmak száma	137					
xeroxoztatási alkalmak száma	141					

5.4 Állományhasználat (egység)

Dokumentumfajta	helybenolvasás		kölcsonzés		összesen	
	1984	1985	1984	1985	1984	1985
modern könyv	22.299	19.824	18.421	19.829	40.720	39.653
periodika	46.574	39.846**	797	813	47.371	40.659
kézirat, régi könyv	75.658	67.651	110	56*	75.768	67.707
keleti könyv, kézirat, periodika	8.601	9.751	2.618	3.226	11.219	12.977
mikrofilm	439	632	67	31	506	663
	153.571	137.704	22.013	23.955	175.584	161.659
*fotóztatási egység	917					
xeroxoztatás oldal	12.004					
**periodika xeroxoztatási alkalmak száma:	6.096					
fotóztatási alkalmak száma:	49					

5.5 Könyvtárközi kölcsönzés

	kölcsönadás		kölcsönvétel	
	1984	1985	1984	1985
belföldi viszonylatban	1.600	1.625	67	59
külföldi viszonylatban	107	80	322	318
	1.707	1.705	389	377

5.6 Kötetelés

	a Könyvtár számára		akadémiai szervezetek	
	1984	1985	1984	1985
kötés (rég, modern könyv, periodika)	4.262	1.408	78	45
brossúra	768	190	387	66
doboz, téka, tábla és mappa készítés	231	137		11
sámnyomás	768	717		
sámkozás	20.043	3.032		
katalóguskarton vágás	209.000	337.000		
örjegytasak	3.246	4.300		

6. DOKUMENTÁCIÓ, TÁJÉKOZTATÁS, BIBLIOGRÁFIA

6.1 Tudomáyszervezési dokumentáció

	1984	1985
A referátumokban feldolgozott dokumentumok száma	235	197
Ebből: szemlében	141	125
figyelőben	57	55
hírányagban	37	14
A bibliográfiái rovatban közzétett tételek száma	1.945	2.320
A belső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ívben számítva)	7,9	7,6
Külső munkatársak referáló tevékenysége (szerzői ívben számítva)	68,87	73,65
	76,77	81,25

Ebből a K–F-ben közzétett

szemle és egyéb referátum

bibliográfia

belső erőből készült idegennyelvű anyag

1984	1985
28,2	27,8
7,9	8,1
1,0	1,0
37,1	36,9

6.2 Tudományszervezési gyorstájékoztató

Témafigyelés

Megrendelők száma:

Megrendelt témák száma:

Kiküldött bibliográfiai címek száma:

1984	1985
43	40
167	148
11.917	10.447

6.3 Akadémikus bibliográfia

Új bibliográfiai felvételek száma:

1984	1985
2.612	2.501

6.4 MISZON

Kiküldve: 90 cikk (referátum, szemle)

657 annotált bibliográfiai tétel

Megjelent közös kiadványok száma: 17

1985-ben megjelent témakötetek:

40 let Velikoj Pobedü. Isztoriceszkoe znacsenie razgroma fasisztszkoj Germanii. Moszkva, 1985. MISZON. 253 p.

Vinogradov, V.A. – Gabrovcska, Sz. – Zagradil I.i dr.: Szotrudnicesztvo ucsenüh szocialiszticeszkih sztran v oblaszti informacii po obszcsesztvennüm naukam. Praga, 1985. MISZON, 81 p.

Aktual'nüe problemü szovremennogo literaturnogo proceszsza. Moszkva, 1985. MISZON. 232 p.

Bor'ba za mir, razoruzsenie, bezopasznoszt' narodov i ideologiceszkaja bor'ba. Praga, 1985. MISZON. 203 p.

Teorija i prakтика szredsztv maszszovoj informacii i propagandü v szovremennom mire. Moszkva, 1985. MISZON. 172 p.

Ékonomicseszkie i szocial'nüe aszpektü okruzsajuscsej szredü. Szofija, 1984. MISZON. 209 p.

Ékonomicseszkie i organizacionnüe problemü razvitija nauki. Varsava, 1984. MISZON. 254 p.

1985-ben megjelent bibliográfiák:

Razvitoe szocialiszticseszkie obscsesztvo. Ukazatel' literaturü 1983 g. Moszkva, 1984. MISZON. 215 p.

Razvitoe szocialiszticseszkie obscsesztvo. Ukazatel' literaturü 1984 g. Moszkva, 1985. MISZON. 247 p.

Kritika szovremennoj burzsuaaznoj ideologii, reformizma i revizionizma. Ukazatel' literaturü 1983 g. Moszkva, 1984. MISZON. 312 p.

Kritika szovremennoj burzsuaaznoj ideologii, reformizma i revizionizma. Ukazatel' literaturü 1984 g. Moszkva, 1985. MISZON. 310 p.

Ékonomicseszkie i naucsno-tehnicseszkie szotrudnicsesztvo sztran-cslenov SZÉV i SZFRJU. Ukazatel' literaturü 1983 g. Moszkva, 1984. MISZON. 280 p.

Ékonomicseszkie i naucsno-tehnicseszkie szotrudnicsesztvo sztran-cslenov SZÉV i SZFRJU. Ukazatel' literaturü 1984 g. Moszkva, 1985. MISZON. 247 p.

Metodologicseszkie problemü obscsesztvennüh nauk. Ukazatal' literaturü 1981 g. Poznan', 1984. MISZON. 207 p.

Ukazatel' tekuscsh periodicseszkih izdanij po obscsesztvennüm naukam, priobretaemüh VNO MISZON iz sztran ne vholdjascsh v SZÉV. Tom 1. Alfavitnüh ukazatel'. Dopolnitel'nüh vüpuszk 1982–1984 gg. Berlin, 1984. MISZON. 344 p.

30-letie Varsavszkogo Dogovora. Ukazatel' literaturü 1970–1984 gg. Moszkva, 1985. MISZON. 203 p.

Teoreticseszkie naszledie Karla Marksza i szovremennoszt'. Ukazatel' literaturü po szlucsaju jubilea Karla Marksza. Berlin, 1985. MISZON. 205 p.

7. SCI HETI GÉPI SZAKIRODALOMFIGYELÉS

7.1 Szolgáltatások előfizetési árai

- A) *Folyóírat tartalomjegyzék figyelés* Évi előfizetési ár Ft-ban
1. Az adatbázisban feldolgozott mintegy 3.200 folyóirat esetében 500,— Ft/folyóirat
 2. 70 db terjedelme, megjelenési gyakorisága miatt kiemelt folyóirat esetében 800 – 2.000,— Ft/folyóirat
- B) *Témafigyelés*
1. Nagy, átfogó tudományterületek szakirodalmának figyelemmel kísérése ad lehetőséget az Egyesült Államokban elkészített profilok alapján kereső ASCATOPICS szolgáltatás 5.500,— Ft/profil
 2. A kutató személyes információs igényei alapján az Informatikai Főosztály gépi keresőprofilokat készít az ASCA szolgáltatás keretében. E profilokat a felhasználó igénye szerint bármikor módosítani lehet 7.200,— Ft/profil
- C) *Publikációs tevékenység, illetve idézettség figyelés*
1. Szerzők és intézmények publikációs tevékenységének figyelése, valamint szerzők idézettségének figyelemmel kísérése 300,— Ft/név
 2. Megadott közlemény idézettségének figyelése 500,— Ft/közlemény

7.2 Előfizetők száma és a szolgáltatás típusainak megoszlása

	1984	1985	1984	1985
A. Folyóirat tartalomjegyzék	168	149 fő	1.543 1.029	1.305 db folyóirat 769 fajta
B. Témafigyelés				
1. ASCATOPICS	214	209 fő	440	413 profil
2. ASCA	404	394 fő	504	526 profil
C. Publikációs tevékenység, ill. idézettség figyelés	104	104 fő	634 45 tanszék*	679 név 2.070 név*

*Az ELTE TTK tanszékeinek oktatói

7.3 Előfizetők főhatóság szerinti megoszlása

Főhatóság	Előfizető	
	fő	%
<i>Egészségügyi Minisztérium</i>	256	37,3
Egyetemek	140	20,4
Kórházak	59	8,6
Egyéb intézmények	48	7,0
Egyéni előfizetők	9	1,3
<i>MTA Kutatóintézetek</i>	127	18,5
<i>Művelődési Minisztérium</i>	95	13,8
Egyetemek	87	12,7
Főiskolák, oktatási intézmények	8	1,2
<i>Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium</i>	99	14,4
Egyetemek	52	7,6
Kutatóintézetek	24	3,5
Egyéb intézmények	23	3,3
<i>Különböző tárcák</i>	110	16,0
Üzemek, vállalatok	76	11,0
Kutatóintézetek	21	3,0
Egyéb	13	1,9
összesen:	687	100 %

8. HÁLÓZATI ÉS MÓDSZERTANI MUNKA

8.1 Az MTA intézeti könyvtárainak

Megoszlás az állomány nagysága szerint:

	száma		állománya	
	1984	1985	1984	1985
50 000 könyvtári egységen felüli	6	8	652.258	770.681
20 000 könyvtári egységen felüli	19	18	640.877	559.155
10 000 könyvtári egységen felüli	8	8	120.850	123.153
5 000 könyvtári egységen felüli	9	9	65.557	68.212
5 000 könyvtári egységen aluli	6	7	19.843	20.821
	48	50	1.499.385	1.542.022

8.2 Személyi ellátottság

főfoglalkozású könyvtáros
nem főfoglalkozású könyvtáros (részmunkaidős,
megbízási díjas, társadalmi munkás)

1984 1985

138 136

57 58

195 194

Főfoglalkozású munkatársak könyvtárosi szakképzettsége:

felsőfokú szakképzettségű

középfokú szakképzettségű

szakképzettség nélküli

83 67

36 40

19 29

138 136

8.3 Állománygyarapodás (feldolgozott egység)

Dokumentumfajta	állomány 1984.XII.31-én	1985. évi gyarapodás	1985. évi törlés	állomány 1985.XII.31-én
könyv	824.506	22.991	631	846.866
folyóirat	340.383	11.497	4.295	347.585
egyéb dokumentum	334.496	18.372	5.297	347.571
Összesen:	1,499.385	52.860	10.223	1,542.022
Állománygyarapításra felhasznált összeg:			1984	1985

44.199.874.– Ft 53,780.935.– Ft

8.4 Az MTAK hálózati tagkönyvtárainak megoszlása az állomány nagysága és személyi ellátottság szerint

50 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

	állomány	személyi ellátottság				összesen
		főfog- lalko- zású	nem főfog- lalko- zású munka- idős	megbí- zási díjas	társá- dalmi munkás	
1. Atommag Kutató Intézet	50.594	3	—	1	—	4
2. Földrajztudományi Kutató Intézet	62.272	4	1	—	—	5
3. Irodalomtudományi Intézet	144.546	4	3	—	—	7
4. Központi Fizikai Kutató Intézet	169.312	12	1	1	—	14
5. Matematikai Kutató Intézet	50.453	3	—	—	—	3
6. Történettudományi Intézet	98.089	7	1	—	—	8
7. Világgazdasági Kutató Intézet	65.092	13	8	—	—	21
8. Zenetudományi Intézet	130.323	3	4	—	—	7
Összesen:	770.681	49	18	2	—	69

20 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

	állomány	személyi ellátottság				összesen
		főfog- lalko- zású	nem rés- munka- idős	főfoglalkozású megbí- zási díjas	társá- dalmi munkás	
1. Állam- és Jogtudományi Intézet	42.564	3	—	—	—	3
2. Csillagászati Kutató Intézet	30.071	1	—	—	—	1
3. Filozófiai Intézet	20.214	2	1	—	—	3
4. " Lukács Archivum és Könyvtár	30.225	5	—	7	—	12
5. Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézet	30.010	3	—	—	—	3
6. " Szeizmológiai Osztály	43.350	13	1	5	—	19
7. Közgazdaságtudományi Intézet	34.838	3	3	—	—	6
8. Központi Kémiai Kutató Intézet	35.763	1	1	—	—	2
9. Magyar Földrajzi Társaság	36.988	2	—	—	—	2
10. Művészettörténeti Kutató Csoport	47.984	2	2	—	—	4
11. Néprajzi Kutató Csoport	22.148	1	2	—	—	3
12. Növényvédelmi Kutatóintézet	34.473	3	1	—	—	4
13. Nyelvtudományi Intézet	36.055	3	—	—	—	3
14. Régészeti Intézet	34.753	4	—	—	—	4
15. Regionális Kutatások Központja, Dunántúli Tudományos Intézet	29.326	4	1	—	—	5
16. Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet, Kende u.	21.912	5	—	—	—	5
17. Szegedi Biológiai Központ	28.481	4	—	—	—	4
18. Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézet						
Összesen:	559.155	59	12	12	—	83

10 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

1. Izotóp Intézet	15.427	1	—	—	—	1
2. Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet	16.846	1	2	—	—	3
3. Mezőgazdasági Kutatóintézet	19.086	2	2	—	—	4
4. Műszaki Fizikai Kutató Intézet	18.636	3	—	—	—	3
5. Ökológiai és Botanikai Kutató Intézet	10.894	1	—	—	—	1
6. Pszichológiai Intézet	16.342	2	—	—	—	2
7. Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet, Victor Hugo u.	14.949	5	—	—	—	5
8. Szociológiai Kutató Intézet	10.973	1	—	—	—	1
Összesen:	123.153	16	4	—	—	20

5 000 könyvtári egységen felüli könyvtárak:

	állomány	személyi ellátottság				összesen
		főfog- lalko- zású	nem részmunka- idős	főfoglalkozású megbí- zási dijas	társas- dalmi munkás	
1. Állatorvostudományi Kutató Intézet	6.663	1	—	—	—	1
2. Balatoni Limnológiai Kutatóintézet	6.745	2	1	—	—	3
3. Bányászati Kémiai Kutatólaboratórium	6.007	1	—	—	—	1
4. Csillagászati Kutató Intézet						
Napfizikai Obszervatóriuma	9.665	—	—	—	2	2
5. Magyar Numizmatikai Társulat	8.626	1	—	—	—	1
6. Műszaki Kémiai Kutató Intézet	8.186	1	—	—	—	1
7. Regionális Kutatások Központja						
Alföldi Csoport	9.096	—	—	—	1	1
8. Szegedi Biológiai Központ						
Enzimológiai Intézet	7.596	1	—	—	—	1
9. Természettudományi						
Kutatólaboratóriumok	5.628	1	—	—	—	1
Összesen :	68.212	8	1	—	3	12

5 000 könyvtári egységen aluli könyvtárak:

1. Ipargazdaságtani Kutatócsoport	4.927	1	—	—	—	1
2. Közgazdaságtudományi Intézet						
Közgazdasági Információs Szolgálat		—	1	—	—	1
3. Közgazdaságtudományi Intézet						
Ökonometriai Laboratórium	615	—	1	—	—	1
4. Kutatásszervezési Intézet	3.631	1	—	—	—	1
5. Műszerügyi és Méréstechnikai Szolgálat	4.796	2	1	—	—	3
6. Ökológiai és Botanikai Kutató Intézet,						
Magyar Dunakutató Állomás	3.403	—	—	—	2	2
7. Természettudományi Kutatólaboratóriumok						
Geokémiai Kutatólaboratórium	3.449	—	1	—	—	1
Összesen :	20.821	4	4	—	2	10

8.5 Nemzetközi kiadványcsere

1985-ben 5.029 külföldi partnertől 15.273 könyvtári egység érkezett. Az MTA 50 intézeti könyvtára közül 35 könyvtár 24.129 kiadvánnyal vett részt a cserében az alábbi részletezés szerint:

Társadalomtudományi könyvtárak

	cserepartnerek száma	küldött könyvtári egységek	kapott
Állam- és Jogtudományi Intézet	79	141	135
Filozófiai Intézet	2	4	2
» Lukács Archivum és Könyvtár	16	58	49
Ipargazdaságtani Kutatócsoport	9	31	75
Irodalomtudományi Intézet	11	21	34
Közgazdaságtudományi Intézet	201	676	1283
» Közgazdasági Információs Szolgálat	4	—	—
» Ökonometriai Laboratórium	11	8	17
Kutatásszervezési Intézet	—	—	—
Magyar Numizmatikai Társulat	69	126	170
Művészettörténeti Kutató Csoport	134	200	671
Néprajzi Kutató Csoport	475	840	561
Nyelvtudományi Intézet	5	9	1
Pszichológiai Intézet	6	6	6
Régészeti Intézet	410	351	599
Regionális Kutatások Központja			
Dunántúli Tudományos Intézet	70	2	43
» Alföldi Csoport	—	—	—
Szociológiai Kutató Intézet	—	—	—
Történettudományi Intézet	129	2306	802
Világgazdasági Kutató Intézet	960	13810	2543
Zenatudományi Intézet	56	159	151
összesen:	2647	18748	7142

Természettudományi könyvtárak

	cserepartnerek száma	küldött könyvtári egységek	kapott
Állatorvostudományi Kutató Intézet	—	—	—
Atommag Kutató Intézet	200	1404	891
Balatoni Limnológiai Kutatóintézet	59	59	170
Bányászati Kémiai Kutatólaboratórium	—	—	—
Csillagászati Kutató Intézet	380	760	116
” Napfizikai Obszervatórium	371	412	89
Földrajztudományi Kutató Intézet	201	413	255
Geodéziai és Geofizikai Kutató Intézet	154	616	226
” Szeizmológiai Osztály	—	—	—
Izotóp Intézet	6	8	10
Kísérleti Orvostudományi Kutató Intézet	1	1	7
Központi Fizikai Kutató Intézet	303	—	5479
Központi Kémiai Kutató Intézet	—	—	—
Magyar Földrajzi Társaság	239	254	349
Matematikai Kutató Intézet	182	192	228
Mezőgazdasági Kutató Intézet	—	—	—
Műszaki Fizikai Kutató Intézet	5	28	64
Műszaki Kémiai Kutató Intézet	4	35	6
Műszerügyi és Méréstechnikai Szolgálat	—	—	—
Növényvédelmi Kutató Intézet	—	—	—
Ökológiai és Botanikai Kutató Intézet	4	8	9
” Magyar Dunakutató Állomás	—	—	—
Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet Victor Hugo u.	51	969	84
Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet Kende u.	—	—	—
Szegedi Biológiai Központ	—	—	—
” Enzimológiai Intézet	—	—	—
Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézet	221	221	147
Természettudományi Kutatólaboratóriumok	—	—	—
” Geokémiai Kutatólaboratórium	1	1	1
Összesen:	2382	5381	8131

9. REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

9.1 Fototechnikai szolgáltatások

	1984	1985
Felvételek száma		
mikrofilm	98.396	119.242
kisfilm	1.070	1.250
6x6 vagy 9x12 cm felvétel	289	67
	99.755	120.559
Másolatok száma		
mikrofilm-másolat (m)	5.450	4.414
fotokópia (nagyítás) (db)	12.426	7.456
elektrosztatikus nagyítás (db)	—	11.651
9.2 XEROX gyorsmásolat	1,081.550	1,086.545
Megoszlás az előállítás technikája szerint:		
IBM II géppel készült	195.576 db	117.786 db
IBM III géppel készült	465.218 db	461.724 db
Fólia	2.976 db	3.610 db
ROTO géppel készült	334.101 db	398.122 db
Lumoprint gépekkel készült	83.679 db	105.303 db
összesen		1,086.545 db másolat

10. KIADVÁNYOK BIBLIOGRÁFIÁJA

Csapodi Csaba: A budai királyi palotában 1686-ban talált kódexek és nyomtatott könyvek. Bp. 1984. 114 p.

(MTA Könyvtárának Közleményei. 15/90).

Wojtilla Gyula: Kőrösi Csoma Sándor szanszkrit–magyar szójegyzéke. — A list of words Sanskrit and Hungarian by Alexander Csoma de Kőrös. Bp. 1984. 90 p.
(Keleti Tanulmányok. 6.)

Czeplédy Károly: Magyar őstörténeti tanulmányok. Bp. 1985. 365 p.
(Budapest Oriental Reprints. Ser. A. 3.)

Arany János akadémiai kézírataiból. Vál. Antal Helén és Sáfrán Györgyi. Bp. 1985. 180 p.

- Szelestei Nagy László: Bél Mátyás kéziratos hagyatékának katalógusa. Bp. 1984. 299 p. 32 t.
- Égető Melinda: Szőlőhegyi szabályzatok és hegyközségi törvények a 17–19. századból. Bp. 1985. 208 p.
- Bánkuti Imre: Az Erdélyi Consilium leveleskönyve és iratai 1705, 1707–1710. Bp. 1985. 372 p.
- Pócs Éva: Magyar ráolvasások. I. köt. Bp. 1985. 340 p.
- Iparrégészet. II. köt. Veszprém, 1984. VEAB. 312 p.
- A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának 1984. évi beszámoló jelentése és 1985. évi programja. Bp. 1985. 109 p.
- Útmutató az MTA Könyvtár betűrendes katalógusának használatához. (Prospektus)
- Biblioteka Vengerszkoj Akademii Nauk. (Prospektus).
- Könyvtári Szemle, 4(1916). (Reprint)
- INFO-Társadalomtudomány, 1985. 1. szám. (Próbaszám)
- Kutatás-Fejlesztés, 1985. 1,2,3–4,5,6. szám
- ECSSID Bulletin, 1984/3–4, 1985/1–2, 3, 4. szám
- Bulletin of the Csoma de Kőrös Symposium, 1980/83. 1–2. szám
- MTA Könyvtára Új Külföldi Gyarapodásának Jegyzéke, 1984/3, 4, 1985/1–2, 3, 4.
- Analecta Linguistica, 1984/2, 1985/1. szám
- Scientometrics,* 1985.

A Könyvtár kiadásában megjelent munkák nyomdai ívszáma:

(* -gal jelzett kiadvány ívszámát az adat nem tartalmazza)

	1984	1985
összesen:	325,9 nyomdai ív	429,8 nyomdai ív
ebből:		
saját szerkesztésű és nyomású	200,7	274,8
saját szerkesztésű, külső nyomású	96,2	63,1
külső szerkesztésű, saját nyomású	–	57,9
szellemi kiadású	29	34

Nyomdai teljesítmény oldalnyomásban:

	1984	1985
összesen:	1,461.720	2,419.320 oldalnyomás
ebből MTA Könyvtár kiadványai:	607.620	1,047.740 oldalnyomás
Kult. főirány kiadványai:	667.200	1,147.200 oldalnyomás
üzviteli nyomtatványok:	186.900	224.380 oldalnyomás

11. NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK**11.1. Külföldi kiküldetések, tanulmányutak**

Ország	Kiküldetési alkalmak száma	Napok száma
Egyesült Államok	1	7
Egyiptom	1	60
Finnország	1	6
Franciaország	1	8
Hollandia	1	5
Izrael	1	25
Japán	2	110
Jugoszlávia	3	18
Lengyelország	2	10
Mongólia	1	35
Olaszország	1	7
NDK	1	5
NSZK	7	42
Svájc	1	8
Szovjetunió	4	40
Tunézia	1	8
	30	405

Összesen 17 fő, 30 kiküldetési alkalommal, 405 napot töltött külföldön, részben akadémiai finanszírozással, részben részleges akadémiai támogatással vagy pedig külföldi meghívással.

11.2. Külföldi kutatók és látogatók

Abadzsieva, T.	osztályvezető	Bulgária
Adams, F.	rektor	Belgium
Ágoston, M.	nyelvész	Jugoszlávia
Ahmed, S.	tud. munkatárs	Irak
Altorjay, G.	filmrendező	NSZK
Badurina, A.	egy. tanár	Jugoszlávia
Baron, F.	egy. tanár	USA
Belfanti, C.	levéltáros	Olaszország
Bergmans, L.	igazgató	Svájc
Brosh, J.	történész	Izrael
Burgetová, J.	osztályvezető	Csehszlovákia
Calloch, B.	orientalista	Franciaország
Capenko, P.M.	főosztályvezető	SZU
Caridad Patallo Bernardez, L.	osztályvezető	Kuba
Čelková, L.	tud. főmunkatárs	Csehszlovákia
Curatola, G.	kutató	Olaszország
Cheikh, B.	egy. tanár	Tunézia
Chelinski R.	rektorhelyettes	Lengyelország
Chenoufi	főigazgató	Tunézia
Chira, I.	tanácsos	Románia
McConnel, A.L.C.	tud. kutató	Anglia
Csáky, M.	történész	Ausztria
Csikósová, A.	közgazdász	Csehszlovákia
Dimitrov, A.	tud. főmunkatárs	Bulgária
Ehmke, G.	igazgatóhelyettes	NDK
Estivals, R.	egy. tanár	Franciaország
Fani, E.	tud. főmunkatárs	Tunézia
Fodor, T.	tud. kutató	NSZK
Frimmová, E.	könyvtáros	Csehszlovákia
Fu Zhi-Lian	hivatalvezető	Kína
Gaal, Gy.E.	tanár	Románia
Gabrovszka, Sz.	igazgató	Bulgária
Gassner, H.	egy. tanár	NSZK
Geoffroy, R.	tud. kutató	Franciaország
Geraszimov, V.I.	tud. főmunkatárs	SZU
Görner, F.	igazgató	NSZK
Gromek, A.	igazgató	Lengyelország
Hacker, J.	kutató	Izrael
Haddad, G.	könyvtárvezető	Franciaország
Hajós, J.	történész	Románia
Hejnic, J.	tud. kutató	Csehszlovákia
Hiszamatgyinov, V.R.	osztályvezető	SZU
Hoang Vi Nam	igazgató	Vietnam

Hont, I.	egy. előadó	Anglia
Horloo, P.	főosztályvezető	Mongólia
Hutterer, S.	rabbi	Hollandia
Igrickij, J.I.	főosztályvezető	SZU
Infranca, A.	filozófus	Olaszország
Jiráková, V.	osztályvezető	Csehszlovákia
Kaiser, H.	tud. munkatárs	NDK
Kallenberg, A.G.	osztályvezető	Hollandia
Kamarauli, A.M.	tud. munkatárs	SZU
Karasztoianova, V.	tud. munkatárs	Bulgária
Kirfel, T.	színháztörténész	NDK
Koch, H.	tud. munkatárs	NDK
Koelewyn, A.	aspiráns	Hollandia
Koltay, E.	igazgató	USA
Kosse, G.B.	osztályvezető	Hollandia
Kovács, F.	vegyésszmérnök	Csehszlovákia
Knops, M.	tud. munkatárs	Hollandia
Krause, M.	igazgató	NDK
Krupp, M.	teológus	NSZK
Kyselica, F.	igazgató	Csehszlovákia
Laitinen, S.	igazgató	Finnország
Leenhardt, J.	tanszékt. docens	Franciaország
Lehr, A.G.	cégvezető	NSZK
Lenart, J.	igazgatóhelyettes	Lengyelország
Lewandowska, D.	osztályvezető	Lengyelország
Lindeck-Pozza, I.	történész	Ausztria
Machlitz, G.	tud. munkatárs	NDK
Marcocci, C.	egy. hallgató	Olaszország
Mateev, N.	kandidátus	Bulgária
Meng Liang-Sheng	kutató	Kína
Meyriat, J.	igazgató	Franciaország
Mintz, A.	kutató	USA
Mohamed Ali, R.	osztályvezető	Irak
Morvay P.Z.	ny. tanár	Románia
Németh, F.	könyvtáros	Ausztria
Newton, F.L.	tud. kutató	USA
Noordhout, H.M.	igazgató	Belgium
Öffenberger, G.F.G.	ny. tud. kutató	NSZK
Pacheco, C.A.	tanácsos	Angola
Palthey, G.	ny. igazgató	Svájc
Pancsenko, A.I.	tud. főmunkatárs	SZU
Papp, T.	író	Franciaország
Patallo, C.L.	osztályvezető	Kuba
Petőfi, S.J.	egy. tanár	NSZK
Radcliff, I.	könyvtár igazgató	Nagy-Britannia

Radvánsky, A.	ny. tisztviselő	Ausztria
Reitterer, H.	történész	Ausztria
Relle, T.	tanár	NSZK
Reynolds, C.I.	egy. oktató	Anglia
Richaudeau, F.	könyvkiadó	Franciaország
Ropaak, A.M.	tud. munkatárs	Irak
Rorlich, A.-A.	kutató	USA
Roy, A.	könyvtáros	NDK
Šach, J.	igazgatóhelyettes	Lengyelország
Sách Tong Van	aspiráns	Vietnam
Samar, A.	tud. munkatárs	Irak
Savova, E.	igazgató	Bulgária
Savulescu, V.	könyvtáros	Románia
Scheiber, F.	könyvtáros	Franciaország
Schmelzer, H.I.	egy. docens	Svájc
Sed-Rajna, G.	művészettörténész	Franciaország
Skarenkov, L.K.	osztályvezető	SZU
Snijders, P.	osztályvezető	Hollandia
Soták, L.	könyvtáros	Csehszlovákia
Strebl, M.	könyvtárigazgató	Ausztria
Strüwig, H.	tud. munkatárs	NDK
Szlovjev, G.	tud. titkár	Ausztria
Szöts, I.	tud. kutató	Ausztria
Tervonen, V.J.	egy. lektor	Finnország
Tomov, R.	főmunkatárs	Bulgária
Tong Zenggong	igazgató	Kína
Togawa, R.L.S.	apát	India
Uhlir, D.	irodalomtörténész	Csehszlovákia
Veer, C.J.	kiadó	Anglia
Vettraino-Soulard, M.-C.	egy. adjunktus	Franciaország
Vinogradov, V.A.	igazgató	SZU
Yasumasa, K.	igazgatóhelyettes	Japán
Yoshiyuki, T.	kutató	Japán
Zahradil, J.	igazgató	Csehszlovákia
Zolotov, J.V.	akadémikus	SZU

Összesen: 123 fő

12. MUNKATÁRSOK TAGSÁGA ÉS KÖZREMŰKÖDÉSE TESTÜLETEK TEVÉKENYSÉGÉBEN

Apor Éva

MTA Orientalisztikai Bizottság
MTA Könyvtári Bizottság állandó meghívottja
Kőrösi Csoma Társaság választmányi tagja, vezetőségi tagja
Magyar Nyelvtudományi Társaság
Magyar Történelmi Társulat
Ökörtudományi Társaság
Modern Filológiai Társaság

Balázs Péterné

Kutatás-Fejlesztés felelős szerkesztője
Scientometrics – News rovatának szerkesztője

Bánhegyi Zsolt

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Bíró Júlia

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Braun Tibor

MTA Radioanalitikai Munkabizottság
Magyar Kémikusok Egyesülete, Radioanalitikai Munkabizottság elnöke
MTA Könyvtári Bizottság
TMB Interdiszciplináris Szakbizottság
Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (IAEA) konzulense, szakértője
International Union of the History and Philosophy of Science. Division of the History of Science Executive Committee of the Commission on Publications tagja
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles nemzetközi folyóirat főszerkesztője
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Letters nemzetközi folyóirat főszerkesztője
Scientometrics nemzetközi folyóirat szerkesztője
EASE (European Association of Science Editors)

Bujdosó Ernő

MTA IRPA Magyar Nemzeti Bizottság
MTA Radioanalitikai Munkabizottság
MTA Radiokémiai Bizottság
International Radiation Protection Association (IRPA)
Eötvös Lóránd Fizikai Társulat
Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles nemzetközi folyóirat szerkesztője

Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Letters nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Scientometrics nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Magyar Kémikusok Egyesülete

Könyvtári Figyelő folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Kutatás – Fejlesztés folyóirat szerkesztőbizottsági tagja

Büky Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Csáki Éva

Kőrösi Csoma Társaság

Darabos Pál

OKT Osztályozási Szakbizottság

Domsa Károlyné

Társadalomtudományok Nemzetközi Kapcsolatai Koordinációs Bizottság állandó meghívottja

Ecsedi Lajosné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

F. Csanak Dóra

MTA I. Osztálya Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága (az 1985. évi közgyűlésig)

MTA 18. századi Művelődéstörténeti Bizottsága

MTA Irodalomtudományi Intézete 18. századi Munkaközössége

Magyar Irodalomtörténeti Társaság

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Wolfenbüttler Arbeitskreis für Geschichte des Buchwesens

Société Internationale d'Études du 18ième Siècle

Gerzsenyi Istvánné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Hay Diana

Magyar Orvostörténeti Társaság

Société Internationale d'Études du 18ième Siècle

Kiss Sándorné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Klein Ágnes

Magyar Kémikusok Egyesülete

MOTESZ Gyógyszerészeti Társaság

Kolthay Tiborné

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Kőrösiné Merkl Hilda

Modern Filológiai Társaság

Körmendy Kinga

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Ókortudományi Társaság

Láng Klára

Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Madarasi Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Madary Kamill

Modern Filológiai Társaság

Marth Hildegard

Modern Filológiai Társaság Spanyol–Portugál Szakosztálya

Markovitsné Kondor Viktória

Magyar Történelmi Társulat

Mokány Katalin

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság

Észt Anyanyelvi Társaság (Tartu)

Murányi Lajos

Magyar Könyvtárosok Egyesülete

N. Abaffy Csilla

Magyar Nyelvtudományi Társaság

Németh Éva

Tudományos Ismeretterjesztő Társulat

Pesthy Mónika

Ókortudományi Társaság

Pétervári Lászlóné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciójának vezetőségi tagja

MTA Textológiai Bizottság

Rejtő István

MTA Könyvtári Bizottság titkára
 MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, Textológiai Bizottság
 MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, Sajtótörténeti Munkabizottság
 Magyar Irodalomtörténeti Társaság
 Magyar Újságírók Szövetsége
 Magyar Könyvszemle szerkesztőbizottságának tagja
 Magyar Tudomány szerkesztője

Ritoók Zsigmondné

MTA I. Osztálya Könyvtörténeti és Bibliográfiai Munkabizottsága (az 1985. évi közgyűlésig)
 MTA I. Osztálya Reneszansz és Barokk Munkabizottsága
 MTA Művelődéstörténeti Bizottsága
 Egyházi Könyvtárak Felügyelőbizottsága
 Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság
 Ókortudományi Társaság

Rózsa György

MTA Könyvtári Bizottság
 ECSSID Executive Committee tagja, az Editorial Board elnöke, a Bulletin főszerkesztője
 Kutatás – Fejlesztés főszerkesztője
 TKB–MM Társadalomtudományi Információs Munkacsoport elnöke
 Magyar Unesco Bizottság
 MISZON Rendszertanács magyar képviselője
 Országos Könyvtárügyi Tanács tagja
 Kulturális és történelmi emlékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása c. kutatási főirány
 Koordináló Tanács tagja
 Magyar ENSZ Társaság Intéző Bizottság

Rozsonдай Béláné

Magyar Könyvtárosok Egyesülete
 Ókortudományi Társaság
 Papír- és Nyomdaipari Műszaki Egyesület
 OKT Állományvédelmi Szakbizottsága

Schubert András

Magyar Biofizikai Társaság elnökségi tagja

Sebestyén György

Magyar Könyvtárosok Egyesülete Társadalomtudományi Szekciója

Somlai György

Kőrösi Csoma Társaság választmányi tagja
 Kőrösi Csoma Memorial Symposium Nemzetközi Állandó Bizottság titkára

Sz. Garai Judit
Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Szakács Gyuláné
Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Tarcsai Mihályné
Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport

Telcs András
Bolyai János Matematikai Társulat

Telegdy-Kováts Magda
Magyar Kémikusok Egyesülete

Tibay Andrea
Magyar Könyvtárosok Egyesülete
Szabó Ervin Kör

Tőkés László
Optikai, Akusztikai és Filmtechnikai Egyesület, Mikrofilm Szakcsoport tagja
MSZH Mikrofilmezést Szabványosító Szakbizottság

Törjék Győzőné
Magyar Könyvtárosok Egyesülete Levéltári Szekció

Vargyas Péter
Ókortudományi Társaság
Kőrösi Csoma Társaság

Vidámi Istvánné
Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Vitályos László
Magyar Könyvtárosok Egyesülete

Wojtilla Gyula
Asiatic Society of Bengal
Linguistic Society of India
Kőrösi Csoma Társaság választmányi tagja
Ókortudományi Társaság

Zsindely Sándor
International Committee for Studies of Bauxites Alumina and Aluminium (ICSOBA)

13. MUNKATÁRSÁK PUBLIKÁCIÓI

Apor Éva

Budapest Oriental Reprints. Ser. A. 3. (Szerkesztés)

Bánhegyi Zsolt

Külföldi időszaki kiadványok a magyar könyvtárakban a 17. századtól 1970-ig. Retrospektív lelőhelyjegyzék. 5. köt. L–N. Kiegészítő kötet. Bp. 1982. OSZK. (Ismertetés.)
= Könyvtári Figyelő, 1985.1. 103–105. p.

Braun Tibor

Mutual relation between the productive forces of 26 countries and the statistical data representing the degrees of progress in social economy and technology. (In Chinese)

(Társszerzők: Schubert A., Glänzel W.)

= Scientology and Management of Science and Technology, 1984.9. 23–25. p.

Growth of scientific literature and the Barnaby Rich effect.

(Társszerző: Zsindely S.)

= Scientometrics, 1985. 3–6. 529–530. p.

Scientometric indicators of Finnish and Hungarian publication performance and citation impact in some fields of science (1976–1980).

(Társszerzők: Glänzel W., Schubert A.)

In: Pal L., Donner K.O. (Eds): Science and technology policies in Finland and Hungary. Budapest, 1985. Akad. K. 255–264. p.

Scientometric indicators for evaluating medical research output of mid-size countries.

(Társszerzők: Schubert A., Zsindely S.)

= Scientometrics, 1985. 155–163. p.

Egyetemi tanárok és a tudományos kutatás színvonala.

(Társszerzők: Schubert A., Zsindely S.)

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1985. 203–210. p.

Scientometric indicators. A 32 country comparison of publication productivity and citation impact.

(Társszerzők: Schubert A., Glänzel W.)

Singapore, 1985. World Scientific Publ. 424 p.

The impact of some research published in the Journal of Radioanalytical Chemistry, 1968–1981.

(Társszerzők: Bujdosó E., Lyon W.S.)

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 91/2 1985. 419–426. p.

Polyurethane foam sorbents in separation science.

(Társszerzők: Farag A.B., Navratil J.)

CRC Press, Florida, USA, 1985.

Facts and figures on the publication output and citation impact of 107 countries as reflected in ISI's SCI database, 1978–1980. (Előadás)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world” Philadelphia, 1985. július 8–18.

(Társszerzők: W. Glänzel, A. Schubert, A. Telcs)

Some data on the adequacy of the Science Citation Index as a database for building indicators of international scientific activity in the field of analytical chemistry. (Előadás)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world”, Philadelphia, 1985. július 8–18.

Studies on the scientific output of the developing countries. A bibliography: 1979–1983. (Vitaanyag)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world”, Philadelphia, 1985. július 8–18.

(Társszerző: S. Zsindely)

Geometrical factors in separation chemistry with special emphasis on solid sorbents based on spherical polyurethane membrane systems. (Előadás)

Radioisotope Center, University of Tsukuba, Japán, 1985, november 15.

A new type of isotopic exchange reaction. (Előadás)

29th Annual meeting of Japan Radiochemistry Society, Funabashi, Japán, 1985, október 2.

Approaches to the top advances in analytical chemistry. 1935–1985. (Előadás)

Japan Radioisotope Association, Tokio, 1985, november 26.

The growth rate and development of analytical chemistry and radioanalytical chemistry as reflected in the statistical evaluation of its subject literature. (Előadás)

Annual meeting of the Japan Society for Analytical Chemistry, konferencia, 1985, október 10.

Bujdosó Ernő

The impact of some research published in the Journal of Radioanalytical Chemistry, 1968–1981.

(Társszerzők: Braun T., Lyon W.S.)

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 91/2 1985. 419–426. p.

Bibliometria és tudománymetria. Előadássorozat és egyetemi jegyzet. ELTE Könyvtártudományi Tanszék, a Kiegészítő Információs Szak hallgatói részére.

Budapest, 1985. 193 p.

A szakirodalom és ami mögötte van.

Előadás. Biogal Gyógyszergyár, Debrecen, 1985. október 30.

Analysis by nuclear reactions and activation. A current bibliography.

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 89/1. 1984. 289–304. p.

Analysis by nuclear reactions and activation. A current bibliography.

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 89/2. 1985. 609–638. p.

Radiochemistry and radiochemical separations. A current bibliography.

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 90/2. 1985. 439–471. p.

Environmental radiochemistry and radioactivity. A current bibliography.

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 91/1. 1985. 227–249. p.

Nuclear instrumentation and automation. A current bibliography.

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 91/2. 1985. 427–436. p.

Analysis by absorption and scattering of radiation. A current bibliography.

= Journal of Radioanalytical and Nuclear Chemistry, Articles, 92/1. 1985. 215–235. p.

Büky Béláné

Külföldi nyelvtudományi folyóiratok a magyar könyvtárakban.

= Könyvtári Figyelő, 1985.2. 149–159. p.

Csáki Éva

Kilenc közép-mongol eredetű szó a volgai kipcsak nyelvekben. Előadás.

Velence. 28. PIAC.

Darabos Pál

Az utolsó csabai basa.

= Új Auróra, 1985.3. 127–132. p.

F. Csanak Dóra

Péczei József elveszettnek hitt előszava Voltaire Zayre-fordításához.

= Irodalomtörténeti Közlemények, 1984.3. 339–350. p.

Fülep Lajos és Lyka Károly kapcsolatának néhány dokumentuma.

= Magyar Tudomány, 1985.5. 396–398. p.

Fülep Lajos és Dutka Ákos levelezéséből.

= Tiszatáj, 1985.2. 75–84. p.

Quelques types d'intellectuels en Hongrie au XVIIIe siècle.

= Intellectuels français, intellectuels hongrois — XIIIe–XXe siècles. Szerk. Köpeczi Béla, H. Balázs Éva. Bp. 1985. Akad. K. 143–151. p.

Oroszné Deák Judit: Bessenyei György pedagógiai gondolatai. (Könyvismertetés.)

= Irodalomtörténeti Közlemények, 1984.3. 389. p.

Teleki László ősei a 18. század szellemi életében. Előadás a Magyar Történelmi Társulat, a Pest- és Nógrád megyei Múzeumok rendezésében tartott nemzetközi konferencián. Szirák, 1985. nov. 13.

Glänzel Wolfgang

Price distribution. An exact formulation of Price's „Square Root Law”.

(Társszerző: Schubert A.)

= Scientometrics, 1985. 211–219. p.

Mutual relation between the productive forces of 26 countries and the statistical data representing the degrees of progress in social economy and technology. (In Chinese)

(Társszerzők: Braun T., Schubert A.)

= *Scientology and Management of Science and Technology*, 1984. 9. 23–25. p.

Scientometric indicators of Finnish and Hungarian publication performance and citation impact in some fields of science (1976–1980).

(Társszerzők: Braun T., Schubert A.)

In: Pal L., Donner K.O. (Eds). *Science and technology policies in Finland and Hungary*.

Budapest, 1985. Akad. K. 255–264. p.

Scientometric indicators. A 32 country comparison of publication productivity and citation impact.

(Társszerzők: Schubert A., Braun T.)

Singapore, 1985. World Scientific Publ. 424 p.

Classification and identification of frequency distribution using a characterization theorem.

(Társszerzők: Schubert A., Mérő M.)

In: Sváb J. et al. (Eds), *Proc. 1st European Biometric Conference of the Biometric Society*,

Budapest, 1985. A15–A15 p.

Facts and figures on the publication output and citation impact of 107 countries as reflected in ISI's SCI database, 1978–1980. (Előadás)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world”, Philadelphia, 1985. július 8–18.

(Társszerzők: T. Braun, A. Schubert, A. Telcs)

Gregorovicz Anikó

MISZON tanácsülés és konferencia Budapesten.

= *Magyar Tudomány*, 1985.12. 931–932. p.

Puti udovletvorenija informacionnih potrebnostej iszzledovatelej v BVAN i ee szeti. Előadás a szocialista országok akadémiai könyvtárainak IV. szimpóziumán. Jablonna, 1985. szept. 30–okt. 5.

Körmendy Kinga

Konrad Kyaser: *Bellifortis* MTAK 465. Iskoláskönyv. OSZK Clmae 410.

= *Kódexek a középkori Magyarországon*. Kiállítás az OSZK-ban. Bp. 1985. 78.164. tétel. 115. 156–157. (Kiállításkatalógus)

Marosi Ernő: *Die Anfänge der Gotik in Ungarn*. Esztergom in der Kunst des 12–13. Jahrhunderts. (Könyvismertetés.)

= *Magyar Tudomány*, 1985. 7–8. 630–631. p.

Kőrösiné Merkl Hilda

Norvég nyelvtani gyakorlatok. (Társszerző: Masát András).

Bp. 1985. Tankönyvk. 70 p.

M. Kondor Viktória

Hunya István köszöntése. (Interjú 90. születésnapja alkalmából).
= Békési Élet, 1985.1. 61–65. p.

Marth Hildegard

Humanized „Death Experience”.
= Acta Litteraria, 1985. 1–2. 99–125. p.
E. Sabato: Informe sobre ciegas. Előadás.

Mokány Katalin

Kolme kiitus kõige eest.
= Edasi, Tartu, 1985. 11.3. 4. p.

N. Abaffy Csilla

Szabó Zoltán: Kis magyar stílustörténet. Bp. 1982. (Könyvismertetés.)
= Irodalomtörténet, 1984. 4. 1019–1021. p.

Németh Éva

A tudomány fejlődése Indiában. (Összeállítás.)
= Kutatás-Fejlesztés, 1985. 3–4. 270–278. p.

Pesthy Monika

Az andaniai mystérionokról. (Lex sacra de mysteriis). (Társszerzők: Imre Flóra, Pintér Márta, Tengelyi László).
= Antik Tanulmányok, 1983. 1. 160–170. p.
A főniciai Porphyriosznak, a lykopolisi Plótinus tanítványának bevezetője. Ford. —.
= Magyar Filozófiai Szemle, 1984. 3–4. 435–453. p.

Rejtő István

Mikszáth Kálmán összes művei. Szerk. Rejtő István. 38. köt. Elbeszélések 12. köt. Sajtó alá rend. —. Bp. 1985. Akad. K. 382 p.

Ritoókné Szalay Ágnes

Perchè un gruppo di studenti ungheresi scelsero come meta di loro studi l'Archiginnasio di Roma.
= Roma e l'Italia nel contesto della storia delle Università Ungheresi. (Studi e Fonti per la Storia dell'Università di Roma 5.) Roma, 1985. 85–96. p.
Travaux en cours et catalogues collectifs.
= Nouvelles du Livre Ancien, 1984. No. 41. 3. p.

Rózsa György

The „awakening” of scientific information.

= **Theoretical problems of informatics. Social aspects of modern informatics. Collection of papers.** FID 649. Moscow, 1985. FID. 71–74. p.

Tête d'éléphant dans le développement, ou le rôle de la lecture publique et de l'information scientifique.

= **Schéma et Schématisation,** 1985. 22. 61–66. p.

(~~Előadást~~ elhangzott: Bibliológiai Kollokvium, Tunis, 1985. II. 27 – III. 2.)

A szocialista országok akadémiai könyvtárai a kutatás információellátásáért.

= **Tudományos és Műszaki Tájékoztatás,** 1985. 8–9. 379–382. p.

(~~Előadást~~ elhangzott: Szocialista Akadémiák Könyvtárainak IV. Szimpoziuma, Jablonna, 1985. IX. 30 – X. 5. „Akademicszkie biblioteki szocialiszticeszkizh sztran za informacion-noe obeszcpcsenie iszsledovanij” címmel)

A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a 2.000 év felé. Gondolatok egy rekonstrukció kapcsán.

= **Tudományos és Műszaki Tájékoztatás,** 1985. 11. 503–522. p.

A magyar tudományosság egyik alkotóműhelye: a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.

= **Tudomány és Mezőgazdaság,** 1985. 3. 65–69. p.

Tudományos-információs kombinát. Beszélgetés Rózsa Györggyel, az Akadémiai Könyvtár főigazgatójával. Riporter Kovács Dénes.

= **Népszabadság,** 1985. febr. 5. 6. p.

A köz művelődése, vagy „Cuius regio, eius religio”?

= **Országos Közművelődési Tanácskozás** 1984. Bp. 1984. Múzsák. 174–177. p.

Emlékezés Friss Istvánra a gazdaságpolitikus és tudománypolitikus emberre.

= **Az MTA Közgazdaságtudományi Intézetének Közleményei,** 1984. 32. köt. 60–64. p.

Informacija po obcsesztvennum naukam i ee material'no-duhovnoe okruzszenie. (A tudományos információ szerepe a társadalomtudományok társadalmi-gazdasági és ideológiai funkció-jának megvalósításában). Előadás a MISZON III. tudományos konferenciáján. Budapest, 1985. V. 20–25. 4 p. Gépírat.

[Le rôle des bibliothèques dans les échanges culturels internationaux.] Forum Culturel Européen, Budapest, 15. Oct. – 25. Nov. 1985. IV. Group du travail subsidiaire, le 5. Nov. 4 p. Gépírat. (Előadás.)

[L'écrit face aux nouvelles technologies.] Forum Culturel Européen, Budapest, 15. Oct. – 25. Nov. 1985. IV. Group du travail subsidiaire, le 7. Nov. 3 p. Gépírat. (Előadás.)

Pour des recherches comparées internationales en matière de bibliologie. (Nemzetközi összehasonlító bibliológiai kutatásokért.) Előadás: Magyar–Francia Bilaterális Bibliológiai Kollokvium, Budapest, 1985. dec. 4–7. 3 p. Gépírat.

Rozsondtai Marianne

Temesvári Pelbárt népszerűsége Európában. (Miről vallanak a könyvkötések.)

= **Magyar Könyvszemle,** 1984. 4. 300–319. p.

Művészi kötéstáblák a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában és ezek könyvtörténeti vonatkozásai. Bp. 1985. 10 p. (Kandidátusi értekezések tézisei)

Schubert András

Scientometric indicators for evaluating medical research output of mid-size countries.

(Társszerzők: Zsindely S., Braun T.)

= *Scientometrics*, 1985. 155–163. p.

Egyetemi tanárok és a tudományos kutatás színvonala.

(Társszerzők: Zsindely S., Braun T.)

= *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 1985. 203–210. p.

Scientometric indicators. A 32 country comparison of publication productivity and citation impact.

(Társszerzők: Glänzel W., Braun T.)

Singapore, 1985. World Scientific Publ. 424 p.

Iparvállalatok a tudományos kutatás világpiacán. A Chinoin Gyógyszergyár publikációs tevékenysége 1978–1980 között.

(Társszerző: Náray-Szabó G.)

= *Magyar Tudomány*, 1985. 41–44. p.

Classification and identification of frequency distribution using a characterization theorem.

(Társszerzők: Glänzel W., Mérő M.)

In: Sváb J. et al. (Eds). *Proc. 1st European Biometric Conference of the Biometric Society*, Budapest, 1985. A15–A15. p.

Price distribution. An exact formulation of Price's „Square Root Law”.

(Társszerző: Glänzel W.)

= *Scientometrics*, 1985. 211–219. p.

Scientometric indicators of Finnish and Hungarian publication performance and citation impact in some fields of science (1976–1980).

(Társszerzők: Braun T., Glänzel W.)

In: Pal L., Donner K.O. (Eds), *Science and technology policies in Finland and Hungary*.

Budapest, 1985. Akad. K. 255–264. p.

Mutual relation between the productive forces of 26 countries and the statistical data representing the degrees of progress in social economy and technology. (In Chinese)

(Társszerzők: Braun T., Glänzel W.)

= *Scientology and Management of Science and Technology*, 1984. 23–25. p.

Magyarország helye a nemzetközi tudományos információforgalomban. Az információgazdaság aktuális kérdései.

(Társszerző: Telcs A.)

KSH – Szeminárium, Budapest 1985. szeptember 24–25.

Theory and practice of scientometrics: „The Hungarian model”

= *École d'été de science de l'information*, Poigny-La-Fôret, (Franciaország) 1985, szeptember 4–13.

Quantitative studies of science. A current bibliography.

= Scientometrics, 1985. 1–2. 111–119. p.

Quantitative studies of science. A current bibliography.

= Scientometrics, 1985. 1–2. 137–141. p.

Facts and figures on the publication output and citation impact of 107 countries as reflected in ISI's SCI database, 1978–1980. (Előadás)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world”. Philadelphia, 1985. július 8–18.

(Társszerzők: T. Braun, W. Glänzel, A. Telcs)

Sebestyén György

A IV. ECSSID konferencia Athénben.

= Könyvtári Figyelő, 1985. 2. 188–191. p.

Az információkereső nyelvek szerepe a nemzetközi társadalomtudományi információcserében.

= Kutatás-Fejlesztés, 1985. 3–4. 254–264. p.

EUREKA – válasz a kihívásra?

= Kutatás-Fejlesztés, 1985. 6. 514–522. p.

Nemzetközi integrációs törekvések és ezek akadályai a társadalomtudományi információs rendszerek nyelvi rendszereiben. Bp. 1985. 11 p. (250 p.) (Kandidátusi értekezések tézisei)

Gee, R. D. – Townley, H.M.: Thesaurus-making. Grow your own word-stock. (Könyvismertetés).

= Könyvtári Figyelő, 1985. 3. 335–336. p.

Estivals, R.: Az összehasonlító nemzetközi bibliológia felé. Ford. —.

= Könyvtári Figyelő, 1985. 4. 425–431. p.

Az információkereső nyelvek dinamizmusának sematizálása a dialektikus és politikai bibliológia segítségével. Előadás a Magyar–Francia Bilaterális Bibliológiai Kollokviumon, 1985. dec. 6.

Somlai György

Bulletin of the Csoma de Kőrös Symposium, 1980–1983. (Szerkesztés).

Táranátha és misztikus költészeti interpretációja. Előadás, Tibetista konferencia, München.

A buddhizmus és kérdései a modern társadalomban. Előadás, Ulanbaator.

Telcs András

Magyarország helye a nemzetközi tudományos információforgalomban. Az információgazdaság aktuális kérdései.

(Társszerző: Schubert A.)

KSH – Szeminárium, Budapest, 1985. szeptember 24–25.

Facts and figures on the publication output and citation impact of 107 countries as reflected in ISI's SCI database, 1978–1980. (Előadás)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world”. Philadelphia, 1985, július 8–18.

(Társszerzők: T. Braun, W. Glänzel, A. Schubert)

Vargyas Péter

Marchands hittites à Ugarit.

= *Orientalia Lovaniensia Periodica*, 1985. 71–79. p.

Kereskedelem és összehasonlító árak Ugaritban.

= *Antik Tanulmányok*, 1983. 2. 279–289. p.

I.S. Schiffmann: Ugaritzskoe obscsesztvo. Moszkva, 1982. (Könyvismertetés).

= *Ugarit-Forschungen*, 1984. 369–373. p.

M. Heltzer: Goods, prices and the organization of trade in Ugarit. (Könyvismertetés)

= *Acta Orientalia Hungarica*, 1984. 260–262. p.

Stratification sociale à Ugarit. Előadás a Social and Economic Structure of the 2nd Millenium B.C.E. konferencián, Univ. of Haifa, 1985. ápr. 29.

The dawn of economic policy in Mesopotamia and Syria. Előadás, Bar-Ilan Univ., Ramat-Gan, 1985. május 2.

Mesopotamia and world history. Előadás, Hebrew Univ. Jeruzsálem, 1985. május 5.

Infláció Mezopotámiában. Előadás, Ökortudományi Társaság, 1985. október 18.

Vitályos László

Magyar Könyvészet 1921 –1944. II/1. köt. (Könyvismertetés).

= *Könyvtáros*, 1985. 11. 688–689. p.

Wojtilla Gyula

Kőrösi Csoma Sándor szanszkrit-magyar szójegyzéke. – A list of words Sanskrit and Hungarian by Alexander Csoma de Kőrös. Bp. 1984. 90 p. 18 t.

An encyclopaedic dictionary of Sanskrit on historical principles. Vol. II/1–3. Ed. by A.M. Ghatage. Poona, 1979–1981. (Könyvismertetés).

= *AOH*, 1984. 1–2. 256–257. p.

u.a. Vol. III/1. *AOH*, 1984. 436–437. p.

Early medieval Sanskrit literature as source of studies in socio-economic progress in India. Előadás. Humboldt Universität, Berlin. 1985. május 28.

Recent development of Hinduism and prognostics for the Decades to Come. Előadás. Zentralinstitut für Alte Geschichte und Archäologie, Fachbereich Alte Orient, Berlin. 1985. május 30.

Zsindely Sándor

Scientometric indicators for evaluating medical research output of mid-size countries.

(Társszerzők: Schubert A., Braun T.)

= *Scientometrics*, 1985. 155–163. p.

Egyetemi tanárok és a tudományos kutatás színvonala.

(Társszerzők: Schubert A., Braun T.)

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1985. 203–210. p.

Growth of scientific literature and the Barnaby Rich effect.

(Társszerző: Braun T.)

= Scientometrics, 1985. 529–530. p.

Studies on the scientific output of the developing countries. A bibliography 1979–1983.

(Vitaanyag)

Rockefeller – NSF konferencia „Scientific output of the third world”, Philadelphia, 1985. július 8–18.

(Társszerző: T. Braun)

14. A KÖNYVTÁRRÓL 1985-BEN MEGJELENT CIKKEK, KIADVÁNYISMERTETÉSEK

Rózsa György: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a 2000. év felé. Gondolatok egy rekonstrukció kapcsán.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1985. 11. 503–522. p.

Tudományos-információs kombinát. Beszélgetés Rózsa Györggyel, az Akadémiai Könyvtár főigazgatójával. Riporter: Kovács Dénes.

= Népszabadság, 1985. febr. 5. 6. p.

Gregorovicz Anikó: MISZON tanácsülés és konferencia Budapesten. [1985. május 20–22.].

= Magyar Tudomány, 1985. 12. 931–932. p.

Taksás Imre: Nemzetközi tanácskozás a társadalomtudományi információ fejlesztéséről. [Budapest, 1985. május 20–22.].

= Társadalomtudományi Közlemények, 1985. 3. 458–462. p.

A MISZON tíz éve. Társadalomtudomány-művelés, automatizált információs rendszer.

= Magyar Hírlap, 1985. máj. 21. 8. p.

Társadalomtudományi információcseré. [MISZON III. tudományos konferenciája.]

= Népszabadság, 1985. jún. 1. 11. p.

Társadalomtudományi információcseré a szocialista országok között. [MISZON III. tudományos konferenciája.]

= Népszabadság, 1985. jún. 4. 5. p.

Magyar–Francia Bilaterális Bibliológiai Kollokvium. [Budapest, 1985. december 4–7.]

= Népszabadság, 1985. dec. 5.

Magyar Nemzet, 1985. dec. 5.

Népszava, 1985. dec. 5.

Magyar Hírlap, 1985. dec. 5. és dec. 7.

Rozsondai Marianne: Művészi kötéstáblák a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárában és ezek könyvtörténeti vonatkozásai. Bp. 1985. 10 p.

(Kandidátusi értekezések tézisei.)

Papp János: Tevan Andor irattára és levelezése a Magyar Tudományos Akadémia Kézirattárában. Békéscsaba–Gyoma, 1985. Kner. 36 p.

Bokor Gábor: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára.
= Középületépítő, 1985. 3. 5. p.

A statisztikai adatokat évente szolgáltató 123 szakkönyvtár 1984. évi fontosabb adatai. Akadémiai könyvtári hálózat.
= Könyvtáros, 1985. 5. 270–271. p.

Simay Norbert: Bemutatjuk a Világgazdasági Kutatóintézet tájékoztató szolgálatát.
= Könyvtáros, 1985. 5. 285–290. p.

Kiadványismertetések:

Csapodi Csaba: A budai királyi palotában 1686-ban talált kódexek és nyomtatott könyvek. Bp. 1984. MTAK. 112 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 15(90).)

Ism.: Könyvtáros, 1985. 7. 439. p.

Új Könyvek, 1985. 19. sz.

Náday Károly–Sáfrán Györgyi: Történeti kutatások Kufsteinban. Czuczor Gergely rabsága. Bp. 1984. MTAK. 213 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 14(89).)

Ism: Magyar Nemzet, 1985. febr. 12. 7. p.

Új Könyvek, 1985. 7. sz.

Új Ember, 1985. márc. 3.

Fordl, H. = Biblos, 1985. 3. 256. p.

Bükyné Horváth Mária: A periodikumok használatának átalakulása az Akadémiai Könyvtárban. (1966, 1973, 1980) Bp. 1983. MTAK. 242 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 13(88).)

Ism.: Somkuti Gabriella = Könyvtári Figyelő, 1985. 2. 202–204. p.

Heinz Ervin = Statisztikai Szemle, 1985. 7. 704–705. p.

Mosoniné Fried Edit = Magyar Könyvszemle, 1985. 1. 93–94. p.

Rolla Margit: Kaffka Margit. 2. köt. Út a révig. Bp. 1983. MTAK. 217 p. (MTA Könyvtárának Közleményei. 12(87).)

Ism.: Sáfrán Györgyi = Kritika, 1985. 1. 30. p.

Kispéter András = Irodalomtörténet, 1985. 2. 525–528. p.

F. Csanak Dóra: Fülep Lajos kéziratos hagyatéka. Bp. 1984. MTAK. 165 p. (MTA Könyvtár Kézirattárának Katalógusai. 15.)

Ism.: Könyvtáros, 1985. 3. 182. p.

Magyar Nemzet, 1985. febr. 12. 7. p.

Új Könyvek, 1985. 7. sz.

Wojtilla Gyula: Kőrösi Csoma Sándor szanszkrit-magyar szójegyzéke. Bp. 1984. MTAK. 90 p. (Keleti Tanulmányok. 6.)

Ism: Könyvtáros, 1985. 6. 375. p.

Új Könyvek, 1985. 20. sz.

Jubilee volume of the Oriental Collection 1951–1976. Ed. by Éva Apór. Bp. 1978. MTAK. 224 p. (Keleti Tanulmányok. 2.)

Ism: Behrsing, S. = Orientalistische Literaturzeitung, 1985. 2. 132–134. p.

Czeplédy Károly: Magyar őstörténeti tanulmányok. Bp. 1985. MTAK. 365 p. (Budapest Oriental Reprints Ser. A. 3.)

Ism: Könyvtáros, 1985. 10. 631. p.

Új Könyvek, 1985. 25. sz.

A tudományos kutatás minősége. Szerk. Braun Tibor–Bujdosó Ernő. Bp. 1984. MTAK. 207 p. (Informatika és Tudományelemzés. 4.)

Ism: Nemes László = Magyar Tudomány, 1985. 7–8. 629–630. p.

Marton János = Könyvtári Figyelő, 1985. 6. 665–668. p.

Marton János = Élet és Irodalom, 1985. szept. 6. 10. p.

Pető Gábor Pál = Népszabadság, 1985. ápr. 10. 6. p.

Könyvtáros, 1985. 3. 181. p.

Új Könyvek, 1985. 7. sz.

Arany János akadémiai kézirataiból. Vál. Antal Helén és Sáfrán Györgyi. Bp. 1985. MTAK. 180 p.

Ism: Könyvtáros, 1985. 11. p.

Új Könyvek, 1985. 30. sz.

Szelestei Nagy László: Bél Mátyás kéziratok hagyatékának katalógusa. Bp. 1984. MTAK. 299 p.

Ism: Könyvtáros, 1985. 10. 630. p.

Új Könyvek, 1985. 24. sz.

Staud Géza: A magyarországi jezsuita iskolai színjátékok forrásai. 1. köt. Bp. 1984. MTAK. 207 p.

Ism: Magyar Nemzet, 1985. I. 19. p.

Új Ember, 1985. III. 31.

Új Könyvek, 1985. 7. sz.

Égető Melinda: Szőlőhegyi szabályzatok és hegyközségi törvények a 17–19. századból. Bp. 1985. MTAK. 208 p.

Ism: Új Könyvek, 1985. 31. sz.

Utalások a Könyvtár állományára, tevékenységére:

P.G.P.: Készül a korszerű Bolyai-bibliográfia.

= Népszabadság, 1985. febr. 19. 6. p.

Rózsa György: A szocialista országok akadémiai könyvtárai a kutatás információellátásáért.

= Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 1985. 8–9. 379–381. p.

Bernáth Gábor: Gondolatok a tudományos munka minősítéséről.

= Magyar Kémikusok Lapja, 1985. 9. 357–360. p.

Büky Béláné: Külföldi nyelvtudományi folyóiratok a magyar könyvtárakban.

= Könyvtári Figyelő, 1985. 2. 149–159. p.

Birnbaum, Eleazar: Turkish manuscripts: cataloguing since 1960 and manuscripts still uncatalogued.

= Journal of the American Oriental Society, 1984. 2. 303–304. p.

Raj Tamás: Scheiber Sándor öröksége.

= Magyar Nemzet, 1985. márc. 22. 9. p.

Hanthy Kinga: „Jutalma sok gáncs és kevés elismerés.” [Gulyás Pálról].

= Magyar Nemzet, 1985. jún. 27. 6. p.

Fülöp Lajos: Hunfalvy Pál emlékezete.

= Köznevelés, 1985. márc. 1. 9. p.

A Régi Kalevala előszava. Hasonmás kiadás.

= Magyar Nemzet, 1985. aug. 23. 8. p.

Bátyai Jenő: „Történeti literatúránk” hézagpótló műve. Sorok Horváth Mihály reprint könyvéről.

= Dél-Magyarország, 1985. febr. 2.

[A párizsi óraskönyv.] Reprint.

= Népszabadság, 1985. nov. 11.

Magyar Hírlap, 1985. dec. 10.

Szilágyi Ferenc: Kazinczyval a „Széchényiana Bibliotheca”-ban.

= Magyar Nemzet, 1985. aug. 2. 6. p.

Vargha Balázs: Kosztolányi Dezső és Weöres Sándor levelezése.

= Kortárs, 1985. 5. 87–107. p.

Németh Lajos: Fülel Lajos és a modern művészet.

= Jelenkor, 1985. 9. 782–792. p.

Fülel Lajos: A nyugtalanság. A szerző kéziratban maradt hagyatékából közli: Timár Árpád.

= Forrás, 1985. 1. 47–64. p.

Masits László: Káplár Miklós és Fülel Lajos levelezése.

= Hajdú-Bihari Napló, 1985. febr. 16.

Monostori Imre: Németh László 13 levele Fülel Lajoshoz.

= Napjaink, 1985. 2. 22–25. p.

Fülel Lajos: A kompozíció a modern művészetben. A kéziratot közli bevezetővel Timár Árpád.

= Művészet, 1985. 1. 2–6. p.

Rozsonдай Marianne: Temesvári Pelbárt népszerűsége Európában. (Miről vallanak a könyvköttek?)

= Magyar Könyvszemle, 1984. 4. 300–319. p.

A Tevan- és a Kner-műhely múltja.

= Magyar Nemzet, 1985. aug. 30. 7. p.

Szilágyi János: Balázs Béla utolsó éveiről.

= Kritika, 1985. aug. 8. 33–36. p.

Pomogáts Béla: Veres Péter: Olvasónapló 1949–1953.

= Tiszatáj, 1985. 7. 74–78. p.

IV. A POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI SZERVEK MUNKÁJA

MSZMP

Az MTA Könyvtár MSZMP alapszervezete 1985. január 15-én tartotta vezetőségválasztó taggyűlését. A választás eredményeként ötéves megbízatással a Könyvtár párttitkára Apor Éva (az előző ciklusban is), a vezetőség tagjai Domsa Károlyné (az előző ciklusban is) és Telcs András. Az alapszervezet létszáma Dobó István elhunytával 16 fő.

Szervezetileg a könyvtári alapszervezet, miként az előző öt évben is, a Központi Hivatal Pártvezetősége hatáskörébe tartozik, mely a Könyvtáron kívül további két alapszervezetet (Központi Hivatal és Kutatásszervezési Intézet) fog össze. Az alapszervezeti titkárok – a Könyvtár esetében Apor Éva – tagjai a Központi Hivatal héttagú pártvezetőségének.

Az alapszervezeti vezetőség pártfeladatai mellett elsőszámú feladatának tekintette az elmúlt esztendőben is az állami vezetés munkájának segítségét. Igyekszik benne élni a Könyvtár egységének munkájában, folyamatos tájékozódásához legfőbb eszköze a Könyvtár munkatársaival folytatott konzultációk. A titkár vagy a vezetőség egy tagja a társadalmi szervek vezetőivel együtt résztvesz az igazgatósági és az osztályvezetői értekezleteken.

Az alapszervezet vezetősége jó kapcsolatot tart fenn az SZB-vel és a KISZ-szel, arra törekszik, hogy az állami vezetéssel, a társadalmi szervekkel harmonikus együttesben munkálkodják az összkönyvtári feladatok megoldását.

Szakszervezet

A Szakszervezeti Bizottság 1985. évi munkájának jelentős részét a vezetőségválasztás előkészítése és a vezetőségválasztó taggyűlés megszervezése jelentette.

Gerzsenyi Istvánné által vezetett jelölőbizottság felelősségteljes munkája következtében a tisztújítás szervezeten, rendben történt. Az SZB tagok közül ketten – Pásztor Lajosné és Somlai György – saját kérésükre megváltak tisztségüktől, a többiek újra bizalmat kaptak a tagság szavazatai alapján.

A megválasztott SZB tagok:

Gregorovicz Anikó	elnök
Péternári Lászlóné	titkár
Czirok Árpádné	kultúrfelelős
Klein Ágnes	munkavédelmi felelős
Murányi Lajos	gazdasági felelős
Németh Éva	jólétis, üdülőfelelős
Tarcsai Mihályné	agit. prop. felelős

Az év folyamán került sor a bizalmik újraválasztására is.

A Szakszervezeti Bizottság az elmúlt évben is törekedett arra, hogy a dolgozók élet- és munkakörülményei a lehetőségek szerint ne romoljanak jelentősen, ami az építkezés okozta átmeneti nehézségek miatt nem mindig sikerült teljesen.

A Szakszervezeti Bizottság képviselője rendszeresen részt vett a hetenként egyszer tartott igazgatósági értekezleten és a havonként összeülő osztályvezetői értekezleteken.

Az SZB kapcsolata a Könyvtár vezetésével és a Pártszervezettel továbbra is jó volt. A Szakszervezeti Bizottság a saját jogkörébe tartozó feladatokat sokéves tapasztalata alapján minden esetben igyekezett megoldani.

Az üdültetéssel kapcsolatban a régi problémák nem oldódtak meg, továbbra is gondot okoz a többgyermekes családok főidényben való üdültetése.

A minden évben esedékes rendezvények keretében a Téli ünnepélyre, gyermeknapra és nőnapra megemlékezésre került sor.

KISZ

Az 1985-ös mozgalmi év az alapszervezet számára sok új feladatot, kezdeményezést jelentett. A hivatalvezetés segítséget nyújtott és közreműködött több kérdés megoldásában: a hivatali busz (egyszeri ingyenes) igénybevétele, intézeti látogatás biztosítása, a klub anyagi támogatása, házi nyelvtanfolyam szervezése és anyagi támogatása.

A közös alapszervezet akcióprogramja fő célkitűzéseinek eleget tett. A kerületi KISZ Bizottság értékelése alapján a KISZ munkája jónak minősült. Két tag részesült kitüntetésben (Bíró J. és Szalay D.).

Az MTA Hivatala és Könyvtára közös KISZ szervezete a korábbi gyakorlatnak megfelelően közreműködött ünnepségek, rendezvények (gyermeknap) lebonyolításában, bár az akciókra a mozgósítás egyre több energiát igénylő feladattá vált.

A KISZ-tagok sport- és kulturális igényeihez részben film- és uszodabérletek biztosításával járult hozzá a szervezet.

A vezetőség képviselte a tagságot a különböző munkahelyi, párt és KISZ fórumokon, ezek ülésein és taggyűlésein beszámolt a fiatalokat foglalkoztató problémákról. Az alapszervezet a KISZ KB ÉFT (Értelmiségi Fiatalok Tanácsa) tanácskozásaira és a KISZ közelgő XI. kongresszusára készül.

Mind a káderutánpótlás, mind a szervezet erősítése érdekében a KISZ ösztönzi tagjainak politikai és szakmai továbbképzését.

Az elmúlt időszakban tovább erősödött a KISZ kapcsolata a szakszervezettel és a pártszervezettel, tagjai közül kettőt ajánlott a szervezet a párt soraiba.

V. ÁTTEKINTÉS ÉS ÉRTÉKELES AZ 1985. ÉVI TEVÉKENYSÉGRŐL ÉS AZ 1986. ÉVI PROGRAM

A téma feldolgozva az alábbi publikációban, melynek teljes szövege megjelent a *Tudományos és Műszaki Tájékoztatás*, 1985. 11. számában (503–522. p.):

Rózsa György: A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára a 2000. év felé. Gondolatok egy rekonstrukció kapcsán. (Rövidített változat).

Alapállás: az igényektől a szükségletekig

Ez az írás minden bizonnyal nem mentes a szubjektivitástól. Hogyan is lehetne másként 25 évi akadémiai könyvtári és 30 évi akadémiai kötöttség után?

Attól azonban, hogy egy írás szubjektív hangvételű, még reális is lehet, bár a kitekintő, a távlatokat előre vetítő írások bizonyos mértékig mindig a realitás és a kívánságok (vagy ellenkívánságok) határán mozognak. A jövőkép felvázolása a jelen és a múlt elemzéséből indulhat ki és számolnia kell előre nem látható tényezőkkel, továbbá olyan elemekkel, amelyek a megfogalmazás idején talán még igény formájában sem léteznek. A jövőképnek tehát igény-felkeltő (de nem fantazmagória) vonásokkal kell bírnia. Azt hiszem, az a reális jövőkép, amelyik felméri, hogy az igények hogyan válhatnak szükségletekké.

Mi teszi éppen most időszzerűvé a kitekintést a MTAK-ról, eltekintve attól, hogy bizonyos időközönként mindenképpen célszerű elgondolkozni a távlatokon? Esetünkben a válasz: az MTAK rekonstrukciója. A rekonstrukció célja az, hogy új és kedvezőbb elhelyezésre nyílt lehetőség valóráváltásával ne csak alkalmasabb és kellemesebb színtérhez jusson üzemeltető és használó egyaránt, hanem ezzel párhuzamosan a megváltozott elhelyezési feltételek optimalisan, vagy legalábbis nagymértékben kihassanak a tartalmi munka minőségi emelésére, a racionálisabb szervezésre, a hatékonyság-orientáltságra.

Rekonstrukció – bővítés

Az MTAK az Akadémia palotájának megalkotása óta (1866) áll jelenlegi helyén. Mostoha körülményeiről azonban – mert évtizedek óta kinőtte történelmi levegőjű, de diszfunkcionális elhelyezését – nem kívánok elmélkedni.

Előzmények, előkészítés, tervezés

Az 1826-ban alapított MTAK az ország volumenében legnagyobb és legváltozatosabb tudományos gyűjteményekkel és szolgáltatásokkal rendelkező nagykönyvtára, az MTA könyvtári hálózati, kiadványcsere és szakirodalmi-informatikai központja, egyben az MTA levéltára. Az Országos Széchényi Könyvtárral és a budapesti Egyetemi Könyvtárral az MTAK alkotja azt a művelődéstörténeti triádst, amely együttesen képviseli a nemzeti könyvtári és általános tudományos nagykönyvtári funkciórendszert. Az MTAK állománya ma 1,7 millió bibliográfiái

egység, viszont olvasói férőhelyeinek száma csak 70, pontosan annyi, amennyi jelenlegi helyének megnyitásakor, 120 évvel ezelőtt volt. Az említett két viszonyszám önmagában is tükrözi a helyzet ellehetetlenülését, különös tekintettel az MTA fejlődésére, intézményrendszerének 1949-től történt megszervezésére. Az MTAK világszerte számontartott gyűjteményei korszerűtlenül, részben veszélyeztetetten, pótraktárakban, szétszórtnan helyezkednek el. Szolgáltatásait, elsősorban olvasóforgalmát szűkös elhelyezési körülményei rendkívül korlátozzák. Mindezekből következően nem lehetett tovább halogatni az épület-probléma megoldását. A korábbi új épület emelésére irányuló és más, eredménytelen kísérletek (mindezek egy nagyobb lélegzetű tanulmányba kíváncznak) után a jelenlegi program az MTA palotájával egy tömböt alkotó Arany János utcai ún. „akadémiai bérház” (az Akadémia utca – Arany János utca – Széchenyi rakpart által határolt épület) átalakítását irányozza elő rekonstrukció formájában. Ez a megoldás történetileg a legmegfelelőbb, mivel az Akadémiát és könyvtárát helyileg együtt hagyja. (Világviszonylatban is szinte egyedülálló egy Akadémia vezető szerveinek, a könyvtárnak és a konferenciaközpontnak az együttlése). A rekonstrukció-bővítés felújítás (nagyjavítás) jelleggel történik akadémiái eszközökből, bizonyos beruházási hányaddal. A beruházási cél (1980. május 21.) egy 1978. májusában készült előtanulmányra épült, amely azt vizsgálja, hogy az V. Arany János u. 1. sz. alatti lakóépület alkalmassá tehető-e könyvtár céljaira. Az Arany János u. 1. sz. alatti épületbe az MTAK részlegesen már régóta betelepült: raktárainak tekintélyes része áthúzódott a székházból a bérházba, munkahelyiségeinek egy része ugyancsak ott helyezkedett el az Akadémia utcai fronton. Így eléggé kézenfekvő megoldásnak látszott az Arany János u. 1. alatti bérház.

Az előtanulmány az épület adott, hat szintjéből indult ki és így 5800 m² alapterülettel számolt és tett első, természetesen még ki nem értékelt javaslatot a terület felhasználására. Ennek alapján Márta Ferencnek, az MTA főtitkárának előterjesztésére valamennyi tárca pozitív véleményének figyelembevételével Lázár György, a Minisztertanács elnöke engedélyezte a lakáspótlást követően az épület átépítését könyvtár céljára. 37 lakást kellett pótolni, s e célra 40 millió Ft állt rendelkezésre. A MTAK maga bonyolította le bérlelőjeként is – a lakáspótlási programot. Ez négy évet vett igénybe a Fővárosi Tanács és szerveinek közreműködésével és a költségelírányozaton belül.

A beruházási cél jóváhagyása után 1980. augusztusában a Középülettervező Vállalat (KÖZTI) – amely az MTA-tól megbízást kapott a tervezési munkákra, – házi tervpályázatot írt ki. Erre négy pályamű érkezett be. A benyújtott terveket belső és külső szakértőkből álló zsűri Major Máté akadémikus elnökletével bírálta el. Tolnay Lajos és Lőrinczi Edit terve bizonyult a legelőnyösebbnek.

A pályadíjas mű alapján készült a beruházási program, melyet 1981. decemberében nyújtottak be. Ennek figyelembevételével készült el az engedélyezési, majd a kiviteli tervdokumentáció. A kiviteli tervdokumentációt a KÖZTI 1984. áprilisában adta át.

A rekonstrukciós munkálatokat 1984. szeptemberében kezdte el a Középületkivitelező Vállalat (KÖZÉV); az utolsó lakó 1985 augusztusában távozott. Az építkezés elkészültének kívánatos határideje 1987 vége – így jelentette be Láng István, az MTA főtitkára 1985. szeptemberében az MTA apparátusának tartott programbeszédében.

A rekonstrukció területmérlege

Az MTAK jelenleg (1984. évi adatok) az alábbi alapterületekkel rendelkezik:

1. A Könyvtár alapterülete az MTA székházában (V. Roosevelttér 9.)	3023 m ²
2. Törökbálinti DEPO II. könyvraktár (3x1500 m ² szinten 23 km polcrendszerrel)	1500 m ²
3. Újpesti rakpart, könyvraktár	720 m ²
4. Sokszorosító-házinyomda (VI. Rózsa Ferenc u. 10.)	80 m ²
5. Könyvkötészet (VII. Majakovszkij u. 79.)	160 m ²
6. Levéltár (V. Münnich Ferenc u. 7.)	115 m ²

Összesen	5598 m ²
----------	---------------------

A rekonstrukció elkészültét követően az MTAK a székházban kiürít és átad 1552 m² alapterületű helyiséget. A székházban marad továbbra is a Keleti Gyűjtemény, a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye, a Mikrofilmtár és fotolaboratórium és a Gyorsmásolószolgálat összesen 1471 m²-nyi alapterületen.

Az MTAK alapterülete a rekonstrukció után:

1. Arany János u. 1.	7606 m ²
2. A székházban maradó helyiségek	1471 m ²
3. Külső raktárak, üzemek, munkahelyek	2575 m ²

A területbővülés 6054 m², a jelenleginek mintegy 100%-a. A működési szempontból hátrányos több telephely megmarad ugyan, de a szolgáltatások, főleg a helybenolvasási lehetőségek jelentős mértékben kibővülnek. A férőhelyek száma (könyv és folyóirat) több, mint 200%-kal megnő.

Az új elhelyezésnek – a székházban maradó és a kihelyezett részlegekkel együtt – mintegy 20–25 évig kell biztosítania a fejlődés fizikai-térbeli feltételeit. Van ugyan elképzelés a további bővítésre is, (sakknnyelven szólva „borítékolt lépés”) de ez már a 2000. év utánra marad.

Építészeti leírás

A könyvtári rekonstrukcióra számításba vett lakóépület pincéből, földszintből és négy emeletről áll, s mint mondtuk az MTA székházával egy tömböt alkot. Városképi szempontból az épülettömb kiemelkedő része a pesti Duna-partnak. Ezért a Fővárosi Műemlék Felügyelőség bizonyos megkötéseket írt elő, s a tervezés során arra törekedett, hogy az épület jellege, homlokzati egysége változatlan maradjon az építés után.

Az 1865-ben épült lakóház szerkezeteit csak kis mértékben lehet hasznosítani, jelentős részük lebontásra kerül. Megmaradnak az utcai és udvari főfalak, és a háromkarú, szép ívelésű lépcső a szintenként csatlakozó boltozatos keresztfolyosóval. A középfalat, belső válaszfalakat, földemekeket, boltozatokat, függőfolyosókat lebontják. A megmaradó falak között, az új

tartószerkezetek és födémek megépítésével, az udvarok első emeletig történő beépítésével alakul ki a nyolc szintes új könyvtárpépület.

Az épület jellemző méretadatai:

alaprajzi befogadó méretek:	54,52 m x 18,99 m
bruttó alapterület:	9145 m ²
nettó alapterület:	7606 m ²
köbtartalom:	27 ezer l m ²

Az épület nyolc szintjéből két szint a járda alatt (alsó és felső pincésint), a többi a járda felett helyezkedik el.

A szintek funkcionális elrendezése a következő: A pincészinteken és a földszinten, valamint a mezosztásból kialakuló magasföldszinten kap helyet a raktár, amely 18 ezer polc-folyóméterével kb. 800 ezer könyv tárolására alkalmas. A raktári szintek mindegyike közvetlen kapcsolatban van az első emeleten lévő olvasóteremmel 4 db 50 kg teherbírású könyvlift útján. A földszinti előcsarnokban 250 fős ruhatár, portásfülke, büfé, ezenkívül bemutatóterem (50 fő számára előadások tartására is alkalmas) található. Az olvasóterem az első emeleten az Akadémia utcától a Széchenyi rakpartig egy teret alkot, magába foglalva a beépített udvarokat is, amelyekben (jobban mondva amelyek fölött) a katalógushálózat nyer elhelyezést. Az olvasóterem 146 olvasó befogadására alkalmas, 6 kutatófülke is lesz. Itt helyezkedik el a kézikönyvtár mintegy 15 ezer kötete is. Szabad polcokon, ill. rekeszes tárolókban kb. 17 ezer könyv és 2500 féle folyóirat helyezhető el. A könyvvállomány védelmét szolgálja a zártláncú TV-rendszer.

Az épület II. és III. emeletén a funkcionális osztályok kapnak helyet abban a rendben, amelyet az egymással és az olvasóteremmel szükséges kapcsolat indokol.

A IV. emelet az Igazgatóság, a Szakirodalmi Informatikai Igazgatóság és a Gazdasági Hivatal szintje.

A tetőtér a klímaberendezés és az egyéb gépészeti objektumoké. A 4 raktári szintet klimatizálják (hűtés, fűtés, szellőzés), az olvasói térben a nyári hűtés és szellőzés történik a klímarendszerről. Az épület folyosóin és több helyiségben a szellőzés így oldódik meg.

Az épület függőleges forgalmát 3 lépcső biztosítja; ezek közül a felújított eredeti lépcső, mint műemlékjellegű egység az épület hangulati értékeit növeli. Az épület Akadémia utcai, ill. Széchenyi rakpart felőli szárnyaiban egy-egy üzemi jellegű lépcsőház épül. Mindegyik lépcsőház mellett egy-egy 500 kg teherbírású személyfelvonó fog működni.

Mire épül a jövő?

A rekonstrukció programjának bemutatása után, amelynek megvalósítása adja az MTAK perspektivikus működésének fizikai kereteit, arról kell szólni, milyen tartalommal kívánjuk ezeket a kereteket kitölteni, illetőleg mire lehet reálisan építeni a keretek kitöltésében? Magának a rekonstrukciós programnak a kidolgozásakor már figyelembe vettük, hogy az adott épülethatárokon belül hogyan lehetne optimálisan fejleszteni a funkciókat és szolgáltatásokat. Olyan rugalmas tervezési módszert kívánunk alkalmazni, amely gyorsan, tehát gazdaságosan

képes alkalmazkodni a nemzetközi technológiai fejlődéshez és a változó pénzügyi adottságokhoz. Tekintetbe véve e két tényezőt, a könyvtár fejlesztését inkább a 2000. év felé haladó tendenciaként fogalmazzuk meg.

Művelődéstörténet és szakirodalmi információ

E tendencia felvázolásakor az MTAK hagyományaiból, funkcióiból, eddigi teljesítményeiből és a vele szemben támasztható igényekből és potenciális igényekből indulunk ki. Az intézmény, mint általános tudományos nagykönyvtár és az Akadémia szakirodalmi információs központja, funkciórendszerében egyaránt hordoz gyűjteményi, szakirodalmi információs, kutatásszervezési, alkotóműhelyi és szakmai szervezési jegyeket. Leegyszerűsítve: az MTAK-ban, hagyományai és a tudatos fejlesztés következményeként a művelődéstörténeti és szakirodalmi információs vonások egyesülnek az akadémiai jelleg jegyében. Mindez egymással összefüggésben, kölcsönhatásban jelentkezik és szervesen kiegészíti egymást. Időszakoktól, akadémiai és általános használati igényektől függően hol az egyik, hol a másik funkciócsoport kerül előtérbe, anélkül azonban, hogy elnyomná a másikat. Az utóbbi két és fél évtized a tájékoztatási, a szakirodalmi információs funkció erőteljes fejlesztését, kiemelt kezelését kívánta meg mind az általános tudományos, mind pedig az akadémiai igényekből következően. Így alakult ki a hatvanas évek elején Erdei Ferenc akkori főtitkár erőteljes támogatásával a tudáspolitikai dokumentáció és így jelent meg a szakmai körökben „akadémiai zöld füzetek” néven ismert Tudományszervezési Tájékoztató (ma Kutatás-Fejlesztés című folyóirat). Előreláthatólag még jó ideig e kétféle (általános tudományos és akadémiai) érdekből kiindulva és figyelemmel a nemzetközi kötelezettségekre a szakirodalmi információs funkció továbbra is meghatározó jellegű. Egy könyvtár funkciórendszerében az állománynak meghatározó szerepe van. Az állomány adatait L. 3. sz. táblázat.

Az állomány minősége: az ország legnagyobb tudományos periodikagyűjteménye, a művelődéstörténetileg felbecsülhetetlen értékű Kézirattár és régi akadémiai levéltár, az ezernél több ősnymtatvány, a világhírű Kaufmann-gyűjtemény, az alap kutatásokhoz szükséges nemzetközi szakirodalom java. A volumenről annyit, hogy az OSZK után a második legnagyobb, a tudományos gyűjtemények között pedig az első. Az állomány jellemzői: egyetemesség, tematikai és nyelvi változatosság, differenciáltság a kiadványtípusokban; döntő többségben tudományos művek, egyedi példányok. A szakirodalmi ellátás képe az akadémiai intézeti könyvtárak állományával teljeseedik ki. L. 8.1. sz. táblázat.

A hálózati könyvtárállomány minőségére ugyanaz jellemző, mint a központéra; így a 3,2 millió egységnyi akadémiai állomány minőségileg valóban kitüntetett helyet foglal el az ország szakirodalmi ellátásában, s volumenében a felsőoktatási könyvtárhálózat (28 könyvtár 10 768 841 egység) után következik. Az országba járó külföldi folyóiratok mintegy 50 %-a található meg az akadémiai hálózatban.

Használat

Az állomány a használatban realizálódik, ezért mindenekelőtt nézzük meg, kik az olvasók?

A könyvtár használói

	1984	1985
Beiratkozott olvasók száma (napijegyek nélkül)	3437	3362

A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlását L. 5.2. sz. táblázaton.

Kvalifikáltság szempontjából minden bizonnyal egyedülálló ez az olvasói összetétel.

A használat – és ez már az olvasói összetételből következik, – rendkívül intenzív, egy-egy olvasó nagy mennyiségű egységet vesz kézbe, ami egyértelműen jellemző a kutatókönyvtárra.

1985-ben a vonatkozó adatsor így alakult:

olvasók száma:	3.362
látogatási alkalmak száma:	39.103
használt egységek száma:	161.659

Országosan is ezek a legmagasabb használatintenzitási mutatók közé tartoznak; az egy olvasóra eső látogatási alkalmak száma 11,6, az egy olvasóra eső használt egységek száma 48 és az egy látogatási alkalomra eső használt egységek száma 4,2 (a napijegyes olvasók is belefoglaltatnak az előző viszonyszámokba, ezért ezek lefelé módosulnak bizonyos mértékben).

Tájékoztató szolgálat

A könyvtár tudományos információs tevékenysége azonban az állomány multidiszciplinaritásának megfelelően számos területre terjed ki, formájában pedig változatos. A nagy történeti különgyűjteményekre is jellemző a tájékoztató munka, ugyancsak változatos formában. Így a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye sorozati kiadványban közreadja egy-egy hagyaték, vagy állománytest nyomtatott katalógusát, egyebek között a kandidátusi és doktori disszertációkét. A Keleti Gyűjtemény számos külföldi megkeresésre nyújt írásos tájékoztatást kutatóknak, doktorandusoknak az állományában található kéziratokról. A különgyűjteményektől eltekintve, az írásbeli tájékoztatás központja a Tájékoztatói és Bibliográfiai Osztály. Ennek keretében folyik a hagyományos bibliográfiai feltárás nagy része, továbbá az itt folyó tudományszervezési dokumentációs munka keretében jelenik meg a Kutatás-Fejlesztés c. időszaki kiadvány. Az itt közölt szemlék, referátumok, tématanulmányok felölelik a hazai és külföldi tudománypolitika és kutatásszervezés kérdéseit, az egyes országok, országcsoportok tudománypolitikájának eseményeit, s a témához tartozó nemzetközi konferenciák anyagait. A folyóirat alapjául szolgál a témában való gyors tájékoztató szolgáltatásnak.

Ugyancsak a társadalomtudományi tájékoztatást szolgálja, de egyben a nemzetközi kapcsolatok is az MTA részvétele az MTA (és egyben az ország) képviseletében a nemzetközi szakmai szervezetek munkájában, pl. MISZON, ECSSID, CIDDS, AIB, TIM.

Az utóbbi évek legjelentősebb fejleménye azonban a természettudományi szakirodalmi információs szolgáltatások és az ehhez kapcsolódó tudományelemzés bevezetése és meghonosítása volt, részletesebben L. 15. old. és 7. sz. táblázat.

Az MTA főtitkárának rendeletére 1981-ben létrejött az akadémiai természettudományos intézetek és egyetemi kutatócsoportok publikációinak adatbankja.

Alkotóműhely

Az MTAK egyik legjellegzetesebb vonása alkotóműhely volta. A könyvtárról, mint tudományos műhelyről Köpeczi Béla akadémikus, mint az MTA főtítkárhelyettese írt elemzést az MTAK 150. évfordulója alkalmából.

Az MTA Elnöksége 25 évvel ezelőtt már határozatilag kimondta, hogy „A Könyvtár hagyományos könyvtári funkciónak kiegészítéseképpen folytasson a Könyvtár tervébe illesztett tudományos kutatómunkát. A kutatómunka terjedjen ki a könyvtártudomány művelésére és magasszínvonalú forráskiadványok megjelentetésére, továbbá a társadalom- és természettudományok története és a kéziratár és egyéb gyűjtemények gazdag anyagának feltárása mellett a tudományszervezés, és a kutatások tervezési kérdéseire is”. E Rusznyák István elnök aláírását viselő határozat mindmáig ható érvennyel irányozza elő az MTAK tudományos feladatait.

Az MTAK kutatási programjában szerepelnek textológiai munkák (pl. Mikszáth kritikai kiadás), „a gyűjtemények gazdag anyagának feltárása”, forráskiadványok és a kutatástervezés és -szervezés körében végzett vizsgálatok. Ez utóbbiak közé tartoznak a tudománymetria elemző módszerének alkalmazásával folytatott kutatások az SCI mágnesszalagjainak felhasználásával.

Az MTAK-ban folyó kutatómunka a könyvtári-tájékoztatási témákon túl magába foglalja a különböző tudományok (pl. orientalisztika) területén folyó kutatásokat is. A könyvtár vezetése mindkét orientáció kutatóinak alkotószabadságot, kutatónapot, publikációs lehetőséget biztosít. Ösztönzi a tudományos eredmények közzétételét, a tudományos fokozatok elnyerését. Az MTAK-ban jelenleg 2 tudományok doktora, 7 kandidátus dolgozik, s öten a kandidátusi disszertációjukon dolgoznak, illetve állnak védés előtt.

Új technológia – számítógépes program

Az MTAK fejlesztési elképzeléseit az előző két fejezetben leírtak és kifejtettek határozzák meg. Egyfelől az új elhelyezés adta lehetőségekre, amelyek még akkor is új minőséget jelentenek, ha a területi szétszórtság jórészt továbbra is megmarad, másfelől az eddigi tevékenység tapasztalataira lehet építeni. A fejlesztési elképzelések szolgáltatásközpontúak és technika-igényesek.

Abból kell kiindulni, hogy az MTAK szolgáltatásai a jövőben is három metszetben jelentkeznek:

- a tudományos nagykönyvtár,
- az MTA könyvtári hálózata központja,
- az országos szervező feladatokat (részben nemzetközi kötelezettséggel) ellátó intézmény metszetében.

A technológiai fejlesztés pedig kiterjed általában az új technikai eljárások bevezetésére, a számítógépes technikára, s ezekre alapozva a komplex könyvtárgépesítésre és az információgépesítésre, ezen belül mind a társadalomtudományi, mind a természettudományi, főként az alapkutatásokkal összefüggő információszolgáltatás, továbbá a kutatásszervezési nyilvántartások gépesítésére.

Alkalmazni, installálni kell a már máshol, belföldön-külföldön próbát kiállt eljárásokat,

technológiákat, továbbá ott és olyan mértékben gépesíteni, ahol és amilyen mértékben a szervezeti érettség megkívánja, illetőleg várhatóan a felkeltett igények szükségletté válván megkövetelik.

Az MTAK a fokozatosság betartásával a következő fejlesztésekkel számol.

A számítástechnika alkalmazására az MTAK-ban szóba jövő munkaterületek és munkafolyamatok:

Szerzeményezés: az évi 14 ezer kötetes gyarapodás várhatóan megmarad; ennek bibliográfiai kezelése a deziderátától kezdve a végleges nyilvántartáson át egészen a katalógusokban való megjelenésig automatizáltan történhet.

Nemzetközi kiadványcsere: 76 állam 1529 intézményével folyik ez a tevékenység, várhatóan növekvő intenzitással (pl. kereskedelmi forgalomba nem kerülő dokumentumok beszerzése), az évi gyarapodás csere útján máris évi 10 ezer, a kiküldött kötetek száma 11 ezer körül mozog; ez a volumen már igényli az automatizált nyilvántartást.

Folyóiratnyilvántartás, MTA folyóirat központi címjegyzék: az MTA folyóirattára mintegy 12 500 címet, köztük 5000 kurrens külföldi periodikumot számlál. Ha ehhez a folyóiratállományhoz hozzáadjuk az akadémiai intézeti könyvtárak folyóiratanyagát, akkor azt látjuk, hogy az ország tudományos folyóiratainak több mint 50 %-a az MTAK-ban, illetve a hozzátartozó könyvtári hálózatban található.

Katalógus: Az MTAK másfél évszázadra visszanyúló katalógusai részben elhasználódtak, részben túlnőttek rajtuk az igények; anyagi és erkölcsi kopás egyaránt mutatkozik. Új követelményként jelent meg a bibliográfiai leírások nemzetközi felhasználása, lehetőleg géppel olvasható adathordozón rögzített bibliográfiai információk cseréjével. Az új szabvány szerinti katalógizálás alapos előkészítés után már megindult az MTAK-ban és elvben 1986-tól a katalógus gépesítésre készen áll. Ez természetesen csak az új gyarapodásra vonatkozik, az 1950–1985 között „megtermelt” mintegy 2,4 millió cédulából álló katalógushálózat visszamenőleg aligha vihető számítógépre. Számításba jöhet viszont valamilyen mikroreprográfiai megoldás a katalógusok állagának megővésére, terjedelmük csökkentésére.

Olvasószolgálat: az új épülettel megnövekedett olvasóforgalom a szolgálat nyilvántartásainak gépesítését igényli, ideértve a raktári nyilvántartásokat (központi és kihelyezett raktárak, kötetset stb.)

A fentebb felsoroltak egy komplex gépesítési programba illeszkednek.

Eldöntendő a hálózat bekapcsolásának mikéntje az MTAK gépesítési programjába. A cserenyilvántartás, a folyóiratok nyilvántartása, de még a szerzeményezés is – legalábbis a nagyobb intézeti könyvtárakban, – részévé válhat az MTAK-programnak.

Ehhez megfelelő számítógépes ellátottság szükséges mind az MTAK-ban, mind pedig a hálózatában. Harminc személyi számítógép beszerzése látszik indokoltnak az első fázisban, 5 az MTAK, 25 pedig a jelentősebb állománnyal és tájékoztató tevékenységgel bíró intézeti könyvtárak számára. Ez viszont már az információgépesítés kibővítésére is módot ad, azaz az MTA szakirodalmi információs hálózatnak kiépítésére. Az eddigi elképzelések szerint ehhez az

MTAK részére egy középgep kell. Szükséges önálló számítástechnikai bázist kialakítani az MTAK információs hálózatának működtetéséhez.

A számítástechnikai fejlesztés mellett 3–5 év alatt fel kell újítani az MTAK és hálózata gyorsmásolási gépparkját (az MTAK évi teljesítménye ma több, mint 1 millió oldal). Az MTAK-ot IBM Copier II típusú, vagy ahhoz hasonló teljesítményű gépekkel, az intézeteket kisebb kapacitású berendezésekkel kell ellátni. Új telex, illetve telefax állomást kívánatos beállítani az MTAK-ba a gyors szövegtovábbítás céljából. A kiadói tevékenység kapacitásának és minőségének fenntartása, illetőleg növelése érdekében IBM Composer típusú szedőíró-gép, vagy még korszerűbb technikájú szövegelfőllító gép, korszerű, nagyteljesítményű sokszorosítógép(ek) beállításáról szükséges gondoskodni. Az MTAK mikrofilmlaboratóriumát tovább kell fejleszteni (jelentős lépésnek számít a közelmúltban beállított Canon „reader-printer”) szükség van egy nagy teljesítményű mikroreprodukciós berendezésre az MTAK hálózatának ellátására is. Az intézeti könyvtárakat mikrofilm-leolvasókkal kell ellátni; az első fázisban minden egységbe legalább egy gép jusson.

Az elkövetkező 5–10 évben egy valóságos, gépesített szakirodalmi információs hálózatnak kell kialakulnia, melynek keretében online lekérdezéssel mindenki számára hozzáférhetővé válnak a nagy külföldi gépi adatbázisok, felerősödik a hálózaton belüli információcsere, megvalósul a központi nyilvántartás, megjavul és felgyorsul a dokumentumellátás. Mindennek az elemei már megvannak. Ezekre építve és a vonatkozó hazai és nemzetközi tapasztalatokra figyelve készül az MTAK informatikai tervtanulmánya. Ehhez az MTAK hálózaton kívül, az országos információs együttműködési feladatkörének távlati terve fog csatlakozni (pl. a TIM-ben részt vevő intézmények ellátása, számítástechnikai felszerelése)általában a társadalomtudományi szakirodalmi információs program továbbfejlesztése érdekében.

Az MTAK a 2000. év felé fordulva a jó hagyományainak tiszteletével és megőrzésével, s megújulásra való készségével készül történelme új lapjait megírni.

RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

AIB	– Association Internationale de Bibliologie
ASCA	– Automatic Subject Citation Alert
BTA	– Bolgár Tudományos Akadémia
CDSH	– Centre de Documentation Sciences Humaines
CIDSS	– Comité International pour l'Information et la Documentation des Sciences Sociales
CNRS	– Centre National de la Recherche Scientifique
CsTA	– Csehszlovák Tudományos Akadémia
CsTA KK–TIK	– Csehszlovák Tudományos Akadémia Központi Könyvtára – Tudományos Információs Központja
ECSSID	– European Cooperation in Social Science Information and Documentation
FID	– International Federation of Documentation
FSZEK	– Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
IAOL	– International Association of Orientalist Librarians
INION	– Insztitut Naucnoj Informacii po Obscsesztvennum Naukam
ISI	– Institute for Scientific Information
ISSN	– International Standard Serial Number
ITKF	– Informatikai és Tudományelemzési Kutatási Főosztály
KEO	– Könyvelosztó
KFKK	– Külföldi Folyóiratok Központi Katalógusa
KKA	– Központi Kutatási Alap
KKKI	– Központi Kémiai Kutató Intézet
KMK	– Könyvtártudományi és Módszertani Központ
KNSZ	– Kijelölt Nemzeti Szerv
KSH KDSZ	– Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár és Dokumentációs Szolgálat
MISZON	– Mezsduarodnaja Informacionnaja Szisztema po Obscsesztvennum Naukam
MISZON AIR	– MISZON Automatizált Információs Rendszer
MKE	– Magyar Könyvtárosok Egyesülete
MKEKK	– Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Központi Könyvtára
MKOM	– Mikszáth Kálmán Összes Művei
MM	– Művelődési Minisztérium
NTMIK	– Nemzetközi Tudományos-Műszaki Információs Központ
NTMIR	– Nemzetközi Tudományos-Műszaki Információs Rendszer
OKT	– Országos Könyvtárügyi Tanács
OMIKK	– Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtár
OPKM	– Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum
OSZK	– Országos Széchényi Könyvtár
PKHI	– Posta Központi Hírlap Iroda
RKK	– Regionális Kutatások Központja
RZS	– Referativnűj Zsznal

SCI	– Science Citation Index
SDI	– Selective Dissemination of Information
SSCI	– Social Science Citation Index
SZBK	– Szegedi Biológiai Központ
SZUTA	– Szovjetunió Tudományos Akadémiája
SZTAKI	– Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet
TIM	– Társadalomtudományi Információs Munkacsoport
TKB	– Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság
TPB	– Tudománypolitikai Bizottság
UNDP	– United Nations Development Programme
UNESCO	– United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
VEIKI	– Villamosenergiaipari Kutató Intézet
WG	– Working Group
MSZH	– Magyar Szabványügyi Hivatal
SZLTA	– Szlovák Tudományos Akadémia

Felelős kiadó: az MTA Könyvtárának főigazgatója
Alak: B/5
Megjelenés: 1986 – Példányszám: 120
Készült az MTA Könyvtára házi sokszorosító részlegében

